

Ročenka Nejvyššího soudu

2023

Ročenka Nejvyššího soudu

2023

© Nejvyšší soud

© Fotografie: archiv Nejvyššího soudu, Ing. Jiří Sláma, Mgr. Petr Tomíček,
Adam Faik, Bc. Gabriela Tomíčková, Jan Symon, Mgr. Aleš Pavel,
Bc. Monika Němcová, Evropský soud pro lidská práva, Nejvyšší soud
Slovenské republiky, University of Public Service

ISBN 978-80-908850-1-1

ISBN 978-80-908850-2-8 (angl. vyd.)

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU _____	6
1. NEJVYŠŠÍ SOUD JAKO VRCHOLNÝ ORGÁN CIVILNÍHO A TRESTNÍHO SOUDNICTVÍ _____	8
1. 1. Složení Nejvyššího soudu _____	9
1. 2. Sídlo Nejvyššího soudu, kontakty _____	10
1. 3. Organizační schéma _____	12
1. 4. Soudci Nejvyššího soudu v roce 2023 _____	14
1. 4. 1. Soudci stážisté _____	15
1. 4. 2. Životopisy nově přidělených soudců _____	16
2. ROZHODOVACÍ ČINNOST _____	17
2. 1. Plénum Nejvyššího soudu _____	17
2. 2. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek _____	17
2. 3. Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2023 _____	18
2. 3. 1. Přehled rozhodovací činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu _____	18
2. 3. 2. Sjednocovací činnost občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu _____	23
2. 3. 3. Statistické údaje o činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu _____	24
2. 3. 4. Výběr důležitých rozhodnutí občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu _____	27
2. 4. Trestní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2023 _____	39
2. 4. 1. Přehled rozhodovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu _____	39
2. 4. 2. Sjednocovací činnost trestního kolegia Nejvyššího soudu _____	43
2. 4. 3. Statistické údaje o činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu _____	45
2. 4. 4. Výběr důležitých rozhodnutí trestního kolegia Nejvyššího soudu _____	47
2. 5. Rozhodování zvláštního senátu o kompetenčních sporech _____	62
2. 6. Ocenění pro soudce Nejvyššího soudu _____	63
2. 7. Další aktivity soudců Nejvyššího soudu _____	63
2. 7. 1. Legislativní činnost _____	63
2. 7. 2. Školící činnost soudců a účast při odborných zkouškách _____	63
2. 7. 3. Publikační činnost _____	64
2. 8. Administrativní pracovníci úseku soudního výkonu _____	64
2. 9. Úsek soudních agend _____	66
3. VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ PODLE ZÁKONA O SOUDECH A SOUDCÍCH _____	68

4. ODDĚLENÍ DOKUMENTACE A ANALYTIKY JUDIKATURY ČR_	69
4. 1. Oddělení Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek_____	71
5. VNITROSTÁTNÍ A ZAHRANIČNÍ VZTAHY _____	73
5. 1. Činnost oddělení analytiky a srovnávacího práva_____	73
5. 1. 1. Analytická činnost _____	73
5. 1. 2. „Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi“ a „Bulletin“ _____	74
5. 1. 3. Mezinárodní skupina pro právní komparatistiku _____	74
5. 1. 4. Justiční síť Evropské unie _____	75
5. 1. 5. Mezinárodní konference „Role nejvyšších soudů při poskytování účinné právní ochrany“ _____	76
5. 2. Účast na významných mezinárodních akcích a konferencích _____	77
5. 2. 1. Významné zahraniční pracovní cesty předsedy Nejvyššího soudu _____	77
5. 2. 2. Významné zahraniční pracovní cesty soudců _____	77
5. 2. 3. Významné návštěvy u Nejvyššího soudu _____	78
6. HOSPODAŘENÍ (SPRÁVA SOUDU) _____	79
7. PERSONÁLNÍ ODDĚLENÍ _____	81
8. ODDĚLENÍ STYKU S VEŘEJNOSTÍ, POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ _____	82
8. 1. Činnost oddělení styku s veřejností _____	82
8. 2. Poskytování informací podle informačního zákona _____	84
9. ODDĚLENÍ STŘETU ZÁJMŮ _____	86
9. 1. Činnost oddělení střetu zájmů _____	86
9. 2. Statistické údaje k činnosti oddělení střetu zájmů _____	87
10. POVĚŘENEC PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ _____	88
11. KNIHOVNA NEJVYŠŠÍHO SOUDU _____	89
ZÁVĚREČNÉ SLOVO MÍSTOPŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU _____	90
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA _____	92

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Vážení čtenáři,

rok 2023 byl především rokem jubilejním, ve kterém si Nejvyšší soud připomněl třicet let své novodobé existence. Při té příležitosti pořádal Nejvyšší soud ve dnech 14. až 15. 9. mezinárodní konferenci s názvem „Role nejvyšších soudů při poskytování účinné právní ochrany“, na které vystoupili významní zástupci evropské justice v čele s předsedou Soudního dvora Evropské unie Koenem Lenaertsem, předsedkyní Nejvyššího soudu Nizozemska Dineke de Groot a předsedou Nejvyššího soudu Finska Tatu Leppänenem. Díky této konferenci jsme zahájili odborný dialog s právníckou a soudcovskou obcí na téma nového vymezení právní úpravy dovolání v civilních věcech. Vyhodnotili jsme dosavadní úpravu, a to jak nastavení přípustnosti, tak i požadavky na odůvodnění odmítavých usnesení. Napříč justiční i politickou reprezentací budeme i v letošním roce v zahájené diskusi dál pokračovat tak, aby se kýmžné změny odrazily i v novém textu právní úpravy.

Začátek roku nám pravidelně přináší statistiky, které byly v loňském roce velmi příznivé. V roce 2023 se soudcům Nejvyššího soudu podařilo významně snížit průměrnou délku civilního dovolacího řízení. Konkrétně v agendě Cdo, kde soudci v roce 2023 rozhodli 4 085 věcí, klesla ze 160

na 140 dní. V trestním dovolání, tedy v agendě Tdo, kde soudci v roce 2023 vyřídili 1 188 věcí, bylo jednotlivými senáty průměrně rozhodnuto v rozmezí 40 až 50 dnů, dlouhodobě se tedy daří udržovat velmi příznivou průměrnou délku řízení. Kvalitní práce našich senátů se odráží také i v nižší počtu ústavních stížností. Ústavní soud rozhodl v roce 2023 o 1 319 ústavních stížnostech, jimiž byla stěžovateli napadena rozhodnutí Nejvyššího soudu. Pouze ve 3,6 % řízení, konkrétně ve 48 případech, Ústavní soud stěžovatelům vyhověl a rozhodnutí Nejvyššího soudu zrušil.

Významná soudní rozhodnutí Nejvyššího soudu za rok 2023 jsou představena v příslušných částech ročenky. Vedle rozhodování v tříčlenných senátech Nejvyšší soud usiluje o sjednocování judikatury i za pomoci vydávání stanovisek, případně na základě rozhodování ve velkém senátu daného kolegia. Trestní kolegium přijalo v uplynulém roce 1 stanovisko a velký senát trestního kolegia rozhodoval celkem ve 3 případech. Na občanskoprávním a obchodním kolegiu nebylo přijato žádné stanovisko, velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia pak v roce 2023 rozhodoval celkem v 6 případech.

Jako další nástroj pro sjednocování judikatury slouží i uveřejnění konkrétního rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Ro-

čtenka Nejvyššího soudu opět přináší výběr zásadních rozhodnutí za uplynulý rok, jak je tomu zvykem.

České soudnictví si nadále vedlo velmi dobře i v evropském srovnání. Jak plyne ze srovnávací studie Evropské komise EU Justice Scoreboard, která vyšla loni v červnu, délka řízení na všech stupních soudní soustavy od soudů okresních po Nejvyšší soud ve sporných občanskoprávních a obchodních věcech představuje nejlepší výsledek za dobu sledování této statistiky Evropskou komisí. Česká republika zaznamenala druhý nejlepší výsledek v celé Evropské unii a je po Švédsku nejrychlejším soudnictvím v Unii. Za těmito výsledky stojí mimořádně kvalitní práce soudců, která zároveň přispívá k posílení důvěry veřejnosti v justici.

Závěrem mi dovoluji poděkovat těm kolegům, jimž v loňském roce zanikla funkce soudce, za jejich dlouholetý přínos pro Nejvyšší soud i justici jako takovou. Funkční období loni skončilo Jiřímu Spáčilovi, který byl soudcem Nejvyššího soudu od samého počátku jeho novodobé existence, tedy od roku 1993. O jeden rok později přišla na Nejvyšší soud Kateřina Hornochová, která společně s Pavlem Šilhavským a Pavlem Příhodou Nejvyšší soud s koncem roku také opustila. Funkční období skončilo v loňském roce i Pavlu Šámalovi, který se v roce 2020 stal soudcem Ústavního soudu. Ke konci června se vzdal funkce soudce Miroslav Ferák, který po 28 letech působení u Nejvyššího soudu odešel do zaslouženého důchodu. Všem bych rád poděkoval za mimořádně kvalitní práci, kterou pro Nejvyšší soud odvedli, a popřál jim mnoho úspěchů i v dalších letech.

Petr Angyalossy

1. NEJVYŠŠÍ SOUD JAKO VRCHOLNÝ ORGÁN CIVILNÍHO A TRESTNÍHO SOUDNICTVÍ

Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení. Jeho senáty rozhodují o mimořádných opravných prostředcích s výjimkou záležitostí, které patří do kompetence Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu.

Mimořádnými opravnými prostředky jsou dovolání proti rozhodnutím soudů druhého stupně a také stížnosti pro porušení zákona podávané na trestním úseku ministrem spravedlnosti. Nejvyšší soud rozhoduje v případech zákonem stanovených rovněž o určení místní a věcné příslušnosti soudů, uznávání cizozemských rozhodnutí, povolení průvozu osoby na základě evropského zatýkacího rozkazu, přezkumu příkazů k odposlechu či v pochybnostech o vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení.

Nejvyšší soud hraje zásadní roli při sjednocování judikatury. Činí tak zejména rozhodováním o dovolání a vydáváním stanovisek k jednotnému výkladu zákona. Nejdůležitější rozhodnutí Nejvyššího soudu, popř. soudů nižších stupňů, a stanoviska kolegií nebo pléna Nejvyššího soudu, jsou vydávána ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „Sbírka“).

Nejvyšší soud je podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o střetu zájmů“), od 1. 9. 2017 pověřen také shromažďováním a kontrolou oznámení o činnostech, majetku, příjmech, darech a závazcích všech, více než 3 000, soudců České republiky. Evidovaná oznámení jsou neveřejná.

1. 1. Složení Nejvyššího soudu

V čele soudu stojí předseda Nejvyššího soudu a místopředseda Nejvyššího soudu. Dne 20. 5. 2020 jmenoval prezident republiky Miloš Zeman předsedou Nejvyššího soudu **JUDr. Petra Angyalossyho, Ph.D.**, a to na funkční období 10 let. Místopředsedovou Nejvyššího soudu je od 17. 2. 2021 **JUDr. Petr Šuk**, kterého prezident republiky Miloš Zeman rovněž jmenoval na funkční období 10 let.

Dále se Nejvyšší soud skládá z předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců.

Předseda Nejvyššího soudu zastává funkci řídicí a správní. Mimo to vykonává i vlastní rozhodovací činnost, jmenuje předsedy kolegií, předsedy senátů, asistenty soudců a také zaměstnance soudu do vedoucích funkcí. Vydává organizační, kancelářský a spisový řád a po projednání v plénu i jednací řád. Po projednání se soudcovskou radou vydává rozvrh práce na období kalendářního roku. Předseda Nejvyššího soudu určuje program pléna. Plénu i kolegiím navrhuje zaujetí stanoviska k rozhodovací činnosti soudů.

Místopředseda Nejvyššího soudu zastupuje předsedu soudu v době jeho nepřítomnosti, za přítomnosti předsedy vykonává pravomoci, kterými je předsedou pověřen. Dohlíží na vyřizování stížností, zejména pak stížností na průběh řízení u soudů všech stupňů, shromažďuje připomínky soudců Nejvyššího soudu k nově připravovaným zákonům

a ve spolupráci s Justiční akademií zaštiťuje vzdělávací semináře pro asistenty, poradce a zaměstnance Nejvyššího soudu.

Nejvyšší soud má dvě kolegia, a to občanskoprávní a obchodní kolegium a kolegium trestní. V čele stojí předsedové kolegií, kteří řídí a organizují jejich činnost. Funkci předsedy občanskoprávního a obchodního kolegia zastával v roce 2023 **JUDr. Jan Eliáš, Ph.D.**, který byl na funkční období 5 let jmenován už k 1. 1. 2019 a kterému skončilo funkční období ke dni 31. 12. 2023; předsedou trestního kolegia je od 1. 1. 2016 až doposud **JUDr. František Půry, Ph.D.**, který byl pověřen vedením tohoto kolegia už od 1. 9. 2015 a který vykonává již druhé pětileté funkční období. Kolegia zaujímají stanoviska k rozhodovací činnosti soudu, sledují a vyhodnocují jejich pravomocná rozhodnutí a zobecňují získané poznatky. Na návrh předsedy Nejvyššího soudu, předsedy kolegia nebo velkého senátu zaujímají kolegia stanoviska, vybírají a rozhodují o zařazení zásadních judikátů do Sbírky.

Ve Sbírce jsou zveřejňována všechna stanoviska pléna Nejvyššího soudu, občanskoprávního a obchodního kolegia, trestního kolegia, vybraná rozhodnutí jednotlivých senátů a vybraná rozhodnutí soudů nižších stupňů.

Plénum, které se skládá z předsedy Nejvyššího soudu, místopředsedy Nejvyššího soudu, předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců Nejvyššího soudu, je nejvýznamnějším kolektivním orgánem Nejvyššího soudu. Projednává jednací řád Nejvyššího soudu, zaujímá stanoviska k rozhodovací činnosti soudů v otázkách týkajících se obou kolegií nebo sporných mezi kolegií.

Velké senáty jsou složeny z nejméně devíti soudců příslušného kolegia Nejvyššího soudu. Velký senát kolegia rozhoduje tehdy, postoupil-li mu věc některý ze senátů Nejvyššího soudu proto, že při svém rozhodování dospěl k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Tříčlenné senáty rozhodují zejména o dovoláních, o uznání a vykonatelnosti rozhodnutí cizozemských soudů na území České republiky, v trestních věcech rozhodují rovněž o stížnostech pro porušení zákona. V čele každého senátu Nejvyššího soudu je předseda senátu, který organizuje jeho práci, včetně přidělování věcí jednotlivým členům senátu.

Soudcovská rada je u Nejvyššího soudu zřízena jako poradní orgán předsedy Nejvyššího soudu. Členové jsou voleni shromážděním všech soudců Nejvyššího soudu na funkční období pěti let. Poslední volby do soudcovské rady se uskutečnily 10. 11. 2022. V čele pětičlenné soudcovské rady stojí její předseda, kterým je od 1. 5. 2019 **JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D.**

1. 2. Sídlo Nejvyššího soudu, kontakty

Nejvyšší soud sídlí na adrese: Burešova 570/20, 657 37 Brno
Telefonní číslo ústředny: + 420 541 593 111
e-mailová adresa: podatelna@nsoud.cz
ID datové schránky: kccaa9t
Webové stránky: www.nsoud.cz
X: [@Nejvyssisoud](https://www.instagram.com/nejvyssisoud)
LinkedIn: <https://cz.linkedin.com/company/nejvyssi-soud>
Instagram: <https://instagram.com/nejvyssisoud>

Nejvyšší soud sídlí od roku 1993 v památkově chráněné budově původního Všeobecného pensijního ústavu, která byla postavena podle projektu Emila Králíka, profesora České vysoké školy technické v Brně, v letech 1931 až 1932.

Po 2. světové válce se v budově vystřídalo několik institucí. Od 60. let minulého století zde měl své sídlo sekretariát Krajského výboru KSČ, pro jehož potřeby byla provedena v roce 1986 podle projektu Milana Steinhausera necitlivá nadstavba mansardového patra a do nádvoří vestavěn také dvorní trakt se stupňovitě uspořádaným sálem.

Začátkem 90. let minulého století se zde na krátký čas usídlil Rektorát Masarykovy univerzity a Ústav výpočetní techniky Masarykovy univerzity. Část budovy využívalo i Vysoké učení technické a Janáčkova akademie múzických umění, a to až do roku 1996.

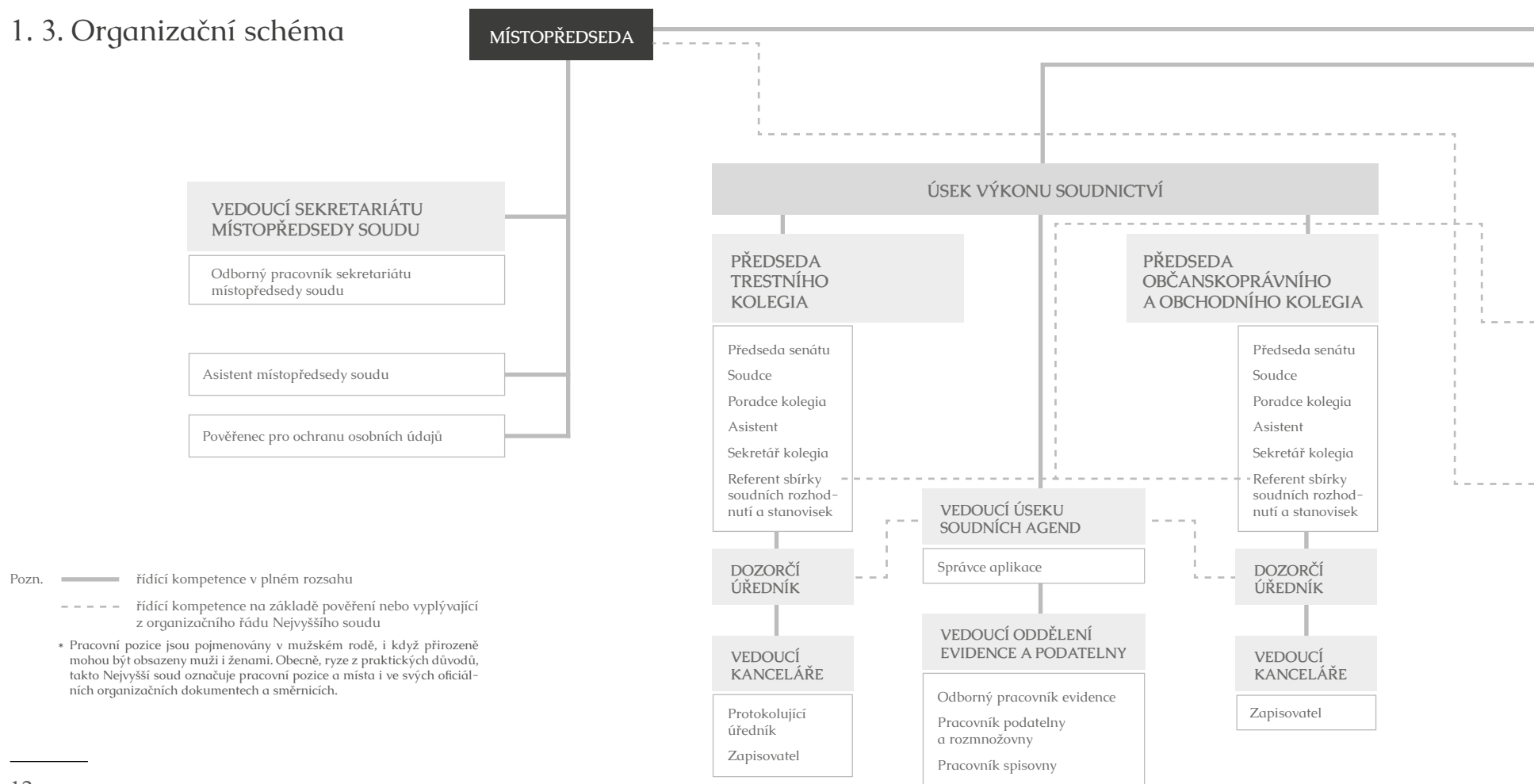
Dne 1. 10. 2019 se po mnoha letech Nejvyšší soud dočkal otevření nového křídla svého sídla, které přiléhá k původní historické funkcionalistické budově v Bayerově ulici. Nová administrativní budova má sedm nadzemních pater a tři patra pod zemí. V nejnižším patře se nachází kromě technologií také nový archiv Nejvyššího soudu, nad ním je ve dvou patrech podzemních garáží 20 parkovacích stání. V kancelářích našlo své zázemí 143 zaměstnanců soudu, zejména asistentů soudců. Až 26 let po svém vzniku získává Nejvyšší soud v přízemí nového křídla budovy konečně důstojné prostory pro svoji rozsáhlou knihovnu, v prvním nadzemním patře pak byla vybudována nová jednací místnost, která může zároveň sloužit jako menší multifunkční sál. Přilehlá terasa byla projektována jako oddychová zóna. Přístavba nového křídla budovy Nejvyššího soudu získala 2. místo v soutěži Stavba roku Jihomoravského kraje za rok 2019, a to konkrétně v kategorii Stavby občanské vybavenosti.

Dne 13. 10. 2022 Nejvyšší soud otevřel zrekonstruovaný velký jednací sál, který nese jméno Františka Vážného po prvorepublikovém místopředsedovi Nejvyššího soudu a zakladateli sbírek soudních rozhodnutí. Původní sál pocházel z roku 1986 a jeho rekonstrukce již byla nutná. Po přestěhování knihovny, která se dříve nacházela v sálu, do nové přístavby, získal Nejvyšší soud možnost sál opravit a rozšířit jeho kapacitu na více než 130 osob.

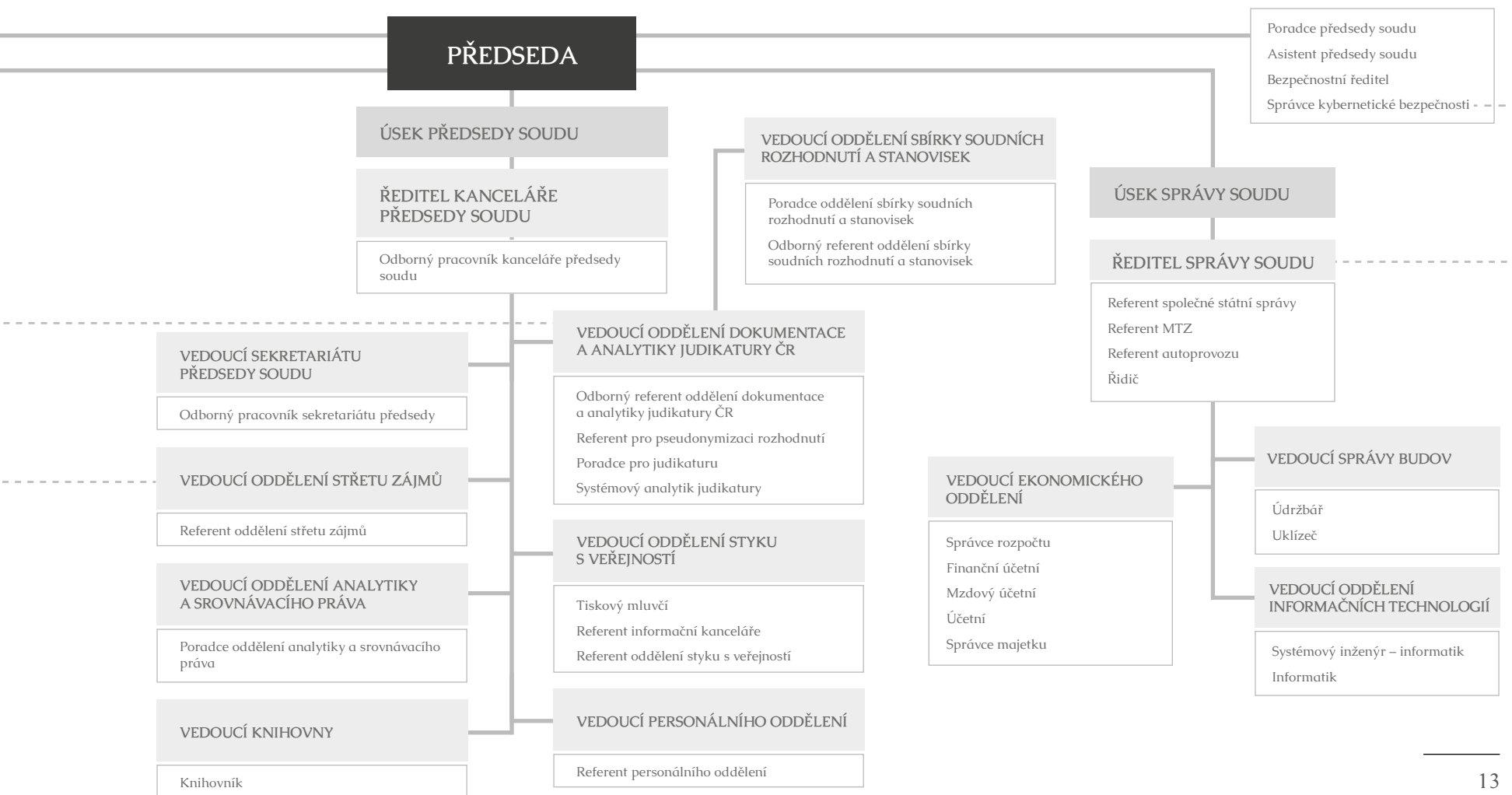
Sál Františka Vážného se využívá pro jednání kolegií, zasedání pléna, kolokvia či konference, školení a přednášky, v případě potřeby je možné jej využívat i jako velkou jednací síň.

Dne 14. 9. 2023 byla při příležitosti mezinárodní konference v předsálosti Sálu Františka Vážného představena fotogalerie bývalých soudců Nejvyššího soudu od jeho vzniku v roce 1993. Fotogalerie ladí se zrekonstruovaným prostorem a vytváří inspirativní prostor pro vedení debat a rozhovorů při rozličných odborných i společenských akcích. Nově otevřená fotogalerie i zrekonstruovaný sál vytvářejí ve vzájemné kombinaci zajímavý genius loci Nejvyššího soudu.

1. 3. Organizační schéma

1. NEJVYŠŠÍ SOUD JAKO VRCHOLNÝ ORGÁN CIVILNÍHO A TRESTNÍHO SOUDNICTVÍ

1. 4. Soudci Nejvyššího soudu v roce 2023

Trestní kolegium

JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
JUDr. Radek Doležel
JUDr. Antonín Draštík
JUDr. Tomáš Durdík
JUDr. Jan Engelmann
Mgr. Pavel Göth
JUDr. Bohuslav Horký
JUDr. František Hrabec
JUDr. Aleš Kolář
JUDr. Ivo Kouřil
JUDr. Věra Kůrková
JUDr. Josef Mazák
JUDr. Marta Ondrušová
JUDr. Jiří Pácal
JUDr. František Púry, Ph.D.
JUDr. Blanka Roušalová
JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.
JUDr. Petr Šabata
JUDr. Milada Šámalová
JUDr. Pavel Šilhavec
JUDr. Petr Škvain, Ph.D.
JUDr. Vladimír Veselý
JUDr. Roman Vicherek, Ph.D.

Občanskoprávní a obchodní kolegium

Mgr. Vít Bičák
JUDr. Pavlína Brzobohatá
JUDr. Marek Cigánek
JUDr. Filip Čileček
JUDr. Marek Doležal
JUDr. Jiří Doležilek
JUDr. Václav Duda
JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D., LL.M.
JUDr. Jitka Dýšková
JUDr. Jan Eliáš, Ph.D.
JUDr. Miroslav Ferák
JUDr. Roman Fiala
JUDr. Petr Gemmel
Mgr. David Havlík
JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D.
JUDr. Kateřina Hornochová
JUDr. Pavel Hornák
Mgr. Miroslav Hromada, Ph.D.
Mgr. Lucie Jackwerthová
JUDr. Miroslava Jirmanová, Ph.D.
Mgr. Michal Králík, Ph.D.
Mgr. Petr Kraus
JUDr. Pavel Krbek
JUDr. Zdeněk Krčmář
JUDr. Pavel Malý

JUDr. Helena Myšková
Mgr. Jiří Němec
JUDr. Michael Pažitný, Ph.D.
Mgr. Milan Polášek
JUDr. Zbyněk Poledna
JUDr. Pavel Příhoda
JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D.
Mgr. Zdeněk Sajdl
Mgr. Viktor Sedlák
JUDr. Pavel Simon
JUDr. Jiří Spáčil, CSc.
JUDr. Karel Svoboda, Ph.D.
JUDr. Petr Šuk
JUDr. Hana Tichá
JUDr. Pavel Tůma, Ph.D., LL.M.
JUDr. David Vláčil
JUDr. Petr Vojtek
JUDr. Martina Vršanská
JUDr. Robert Waltr
JUDr. Jiří Zavázal
JUDr. Aleš Zezula
JUDr. Ivana Zlatohlávková
Mgr. Hynek Zoubek

1. 4. 1. Soudci stážisté

Trestní kolegium

JUDr. Ondřej Círek
Mgr. Zuzana Ursová

Občanskoprávní a obchodní kolegium

Mgr. Vladimír Beran
Mgr. Ing. David Bokr
JUDr. Bořivoj Hájek
Mgr. Miroslav Hromada, Ph.D.
JUDr. Jan Kolba
Mgr. Iva Krejčířová
Mgr. Petra Kubáčová
Mgr. Jana Misiáčková
JUDr. Hana Polášková Wincorová

1. 4. 2. Životopisy nově přidělených soudců

Mgr. Miroslav Hromada, Ph.D. (*1974)

soudce občanskoprávního a obchodního kolegia

- vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy
- doktorandské studium absolvoval na Fakultě právnické ZČU v Plzni, kde působí jako vysokoškolský pedagog
- v letech 2001 až 2004 vykonával funkci justičního čekatele u Krajského soudu v Praze
- od roku 2004 byl soudcem Okresního soudu v Kladně
- od roku 2007 soudcem Okresního soudu v Rokycanech
- od roku 2012 byl soudcem, později předsedou senátu Krajského soudu v Plzni
- od 1. 9. 2015 do 31. 8. 2016 a od 1. 1. 2021 do 30. 6. 2023 byl dočasně přidělen k Nejvyššímu soudu
- soudcem Nejvyššího soudu se stal 1. 7. 2023

Mgr. Lucie Jackwerthová (*1972)

soudkyně občanskoprávního a obchodního kolegia

- vystudovala Právnickou fakultu Univerzity Karlovy
- od roku 1999 působila jako justiční čekatelka u Městského soudu v Praze
- v roce 2002 se stala soudkyní Obvodního soudu pro Prahu 8
- od roku 2012 působila jako soudkyně u Městského soudu v Praze
- od roku 2018 do roku 2021 byla dočasně přidělena k Nejvyššímu soudu
- soudkyní Nejvyššího soudu se stala 1. 6. 2023

2. ROZHODOVACÍ ČINNOST

2. 1. Plénum Nejvyššího soudu

Plénum Nejvyššího soudu, složené z předsedy, místopředsedy, předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců Nejvyššího soudu je nejvýznamnějším kolektivním orgánem Nejvyššího soudu. V zájmu jednotného rozhodování soudů zaujímá sjednocující stanoviska k rozhodovací činnosti soudů v otázkách, které se týkají obou kolegií nebo které jsou mezi kolegií sporné. Dále projednává jednací řád soudu a rozhoduje o sloučení nebo rozdělení kolegií. Jednání je neveřejné, svolává je a řídí předseda soudu, svolat je musí vždy, jestliže o to požádá alespoň třetina všech soudců. Plénum je usnášeníschopné za přítomnosti nejméně dvou třetin všech soudců, k přijetí usnesení je potřeba prosté většiny přítomných, ve věcech sjednocovacích stanovisek a slučování nebo rozdělování kolegií však většiny všech soudců (§ 23 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o soudech a soudcích“). V roce 2023 nebylo plénum Nejvyššího soudu svoláno k zasedání.

2. 2. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek

Z hlediska informovanosti o sjednocovací činnosti Nejvyššího soudu i pro zkvalitňování právního vědomí odborné a laické veřejnosti je významnou činností Nejvyššího soudu vydávání Sbírk (§ 24 odst. 1 zákona o soudech a soudcích). Jde o jedinou oficiální sbírku rozhodnutí soudů ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení. Jejím obsahem jsou všechna stanoviska obou kolegií Nejvyššího soudu, dále vybraná a schválená rozhodnutí jednotlivých senátů kolegií, včetně velkého senátu, a rovněž vybraná a schválená rozhodnutí soudů nižších stupňů. Sbírka je rozdělena na část civilní a část trestní.

Poté, co rozhodnutí vybraná k případné publikaci ve Sbírce prošla posouzením v evidenčním senátě příslušného kolegia Nejvyššího soudu, jsou zaslána k vyjádření připomínkovým místům, tj. krajským a vrchním soudům, právnickým fakultám univerzit, České advokátní komoře, Ministerstvu spravedlnosti, v trestních věcech Nejvyššímu státnímu zastupitelství, popřípadě i dalším orgánům a institucím podle povahy a významu řešených otázek. Následně jsou návrhy rozhodnutí i do-

ručené připomínky projednány na zasedání příslušného kolegia Nejvyššího soudu, které je usnášeníschopné, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů. Při zasedání kolegia jsou jednotlivá navrhaná rozhodnutí případně upravena a následně se rozhoduje o jejich schválení k publikaci hlasováním všech soudců kolegia přítomných na jeho zasedání. K publikaci rozhodnutí ve Sbírce se vyžaduje souhlas nadpoloviční většiny všech soudců kolegia.

Sbírka se vydává v jednotlivých sešitech, které vycházely až do sešitu č. 10/2021 desetkrát ročně v tištěné podobě. Od roku 2017 byla veřejnosti k dispozici také uživatelsky přívětivější elektronická forma. Obdobě byla v elektronické podobě od roku 2017 dostupná také tzv. modrá sbírka, obsahující výběr důležitých rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. I tuto sbírku vydával Nejvyšší soud až do konce roku 2021 jako tištěnou, a to pod oficiálním názvem Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi. Od roku 2022 jsou obě sbírky provozovány, a jejich nové sešity vydávány, výhradně v elektronické podobě, a to na adresách <https://sbirka.nsoud.cz/>; <https://eslp.nsoud.cz/>.

Jednotlivé judikáty ze Sbírky jsou samozřejmě dostupné i s právními větami taktéž na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz, kde je na homepage taktéž dopředu avizován obsah nejbližšího budoucího čísla Sbírky.

2. 3. Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2023

2. 3. 1. Přehled rozhodovací činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

Nejvyšší soud, jak vyplývá z čl. 92 Ústavy České republiky a z § 14 odst. 1 zákona o soudech a soudcích, je vrcholným soudním orgánem též ve věcech patřících do civilní pravomoci soudů a prostřednictvím občanskoprávního a obchodního kolegia je povolán zajišťovat jednotu a zákonnost rozhodování soudů v občanském soudním řízení. Tuto svoji roli plní především tím, že rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích v případech stanovených zákonem o řízení před soudy, jmenovitě o dovoláních proti rozhodnutím odvolacích soudů, jakož i – co do mimorozhodovací kompetence – přijímáním stanovisek k překonání rozdílné rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu, a konečně i publikací vybraných rozhodnutí ve Sbírce.

Ke konci roku 2023 sestávalo občanskoprávní a obchodní kolegium z předsedy a dvaapadesáti soudců (z toho pěti dočasně přidělených) zařazených do dvanácti soudních oddělení (soudní oddělení 32 Cdo bylo zrušeno od 1. 6. 2021), a to na základě rozvrhu práce vydaného předsedou Nejvyššího soudu pro tento rok, respektive jeho změn provedených v průběhu roku. Principiálně je tento rozvrh práce založen na hlediscích specializačních, reflektujících existenci oddělitelných a re-

lativně samostatných občanskoprávních či obchodněprávních agend. Zjednodušeně řečeno jsou specializace jednotlivých soudních oddělení následující: dovolání ve věcech výkonu rozhodnutí a exekucí – oddělení 20, ve věcech pracovněprávních a dalších – oddělení 21, ve věcech věcných práv a společného jmění manželů – oddělení 22, ve věcech závazkových vztahů a jiných – oddělení 23, ve věcech dědických, rodinněprávních i jiných – oddělení 24, ve věcech náhrady škody a ochrany osobnostních práv – oddělení 25, ve věcech nájemních – oddělení 26, ve věcech právnických osob a věcech kapitálového trhu – oddělení 27, ve věcech restitucí a bezdůvodného obohacení – oddělení 28, ve věcech insolvenčních a směnečných – oddělení 29, ve věcech náhrady škody a nemajetkové újmy způsobených výkonem veřejné moci – oddělení 30, ve věcech závazkových vztahů, ochrany spotřebitele a jiných – oddělení 33. Oddělení 31 pak tvoří velký senát rozhodující podle § 20 zákona o soudech a soudcích.

Sestavení jednotlivých procesních (tříčlenných) senátů bylo v uplynulých sedmi letech včetně roku 2023 určeno přímo rozvrhem práce. Ten zakotvoval mechanismus, na jehož základě byla napadlá věc bezprostředně identifikována s konkrétním soudcem (v souladu s režimem pravidelné rotace), a od něj se odvíjelo – rovněž dopředu dané – složení tříčlenného senátu. Soudce, jemuž byla věc přidělena, vypracoval návrh rozhodnutí, o němž se hlasovalo v takto sestaveném senátu. Ke konci roku 2022 byl přijat nový Jednací řád Nejvyššího soudu, účinný k 1. 1. 2023, jenž mimo jiné vrací sestavování jednotlivých rozhodujících senátů, povoláním k projednání a rozhodnutí konkrétní věci, v zásadě do rukou tzv. řídicího předsedy příslušného soudního oddě-

lení (určeného rozvrhem práce); řídicí předsedové budou sestavovat rozhodující senáty především podle kritérií vnitřních specializací, odborných dispozic jednotlivých soudců a jejich konkrétního pracovního zatížení.

2. 3. 1. 1. Rozhodování o mimořádných opravných prostředcích

Těžiště rozhodovací činnosti senátů kolegia leží v rozhodování o dovolání proti pravomocným rozhodnutím odvolacích soudů, jež je podle platného a účinného znění občanského soudního řádu jedním z mimořádných opravných prostředků, a nad ostatními svým významem dominuje. Řízení o něm je od 1. 1. 2013 upraveno v ustanoveních § 236 až 243g o. s. ř., tj. ve třetí hlavě čtvrté části občanského soudního řádu.

Dovolání je opravným prostředkem proti pravomocným rozhodnutím odvolacích soudů, tj. proti rozhodnutím soudů krajských nebo vrchních (v Praze pak proti rozhodnutí Městského soudu), kterými se odvolací řízení končí, jakož i proti některým specifickým procesním rozhodnutím odvolacích soudů vypočteným v § 238a o. s. ř., a lze je podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení napadeného rozhodnutí (§ 240 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolatel, nemá-li sám nebo osoba za něj jednající právníké vzdělání, musí být v souladu s § 241 odst. 1 o. s. ř. při podání dovolání zastoupen advokátem, v některých věcech může být zastoupen též notářem.

Dovolání není přípustné vždy, ale jen tehdy, jestliže tak stanoví zákon (§ 237 o. s. ř., a contrario § 238 o. s. ř., § 238a o. s. ř.). Není-li dovolání

ze zákona přípustné, nestane se jím, ani pokud účastníka odvolací soud nesprávně poučí, že dovolání přípustné je.

Novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. 404/2012 Sb. se významným způsobem dotkla též úpravy přípustnosti dovolání; napříště je přípustné proti všem rozhodnutím odvolacích soudů, jimiž se odvolací řízení končí, a to bez ohledu na znění napadeného výroku. Není tedy rozhodné, zdali rozhodnutím odvolacího soudu došlo ke změně rozhodnutí soudu prvního stupně či k jeho potvrzení, a není ani podmínkou, aby směřovalo proti rozhodnutím ve věci samé, jak tomu bylo dříve (přípustnost dovolání proti zrušujícím rozhodnutím odvolacích soudů odstranila novela zákona provedená zákonem č. 296/2017 Sb.).

Dovolání je přípustné tehdy (§ 237 o. s. ř.), jestliže napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, a přitom:

- a) odvolací soud se při jejím řešení odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu,
- b) tato otázka nebyla v rozhodování odvolacího soudu dosud vyřešena,
- c) je tato otázka dovolacím soudem rozhodována rozdílně nebo
- d) má být taková otázka dovolacím soudem posouzena jinak.

V ustanovení § 238 o. s. ř. pak zákon stanoví, kdy dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se odvolací řízení končí, přípustné není (významný je zde majetkový census – dovolání není přípustné proti rozsudkům a usnesením vydaným v řízeních, jejichž předmětem bylo v době vydání rozhodnutí obsahujícího napadený výrok peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč, včetně řízení o výkon rozhodnutí a exekučního řízení, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy).

Bez ohledu na omezení stanovená v § 238 o. s. ř. je dovolání podle § 238a o. s. ř. přípustné proti rozhodnutím odvolacích soudů, kterými bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto:

- a) o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka,
- b) o vstupu účastníka do řízení na místo dosavadního účastníka (§ 107a o. s. ř.),
- c) o přistoupení dalšího účastníka (§ 92 odst. 1 o. s. ř.) nebo
- d) o záměně účastníka (§ 92 odst. 2 o. s. ř.).

Dovolání lze podat jen z toho (dovolacího) důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení, ať už hmotného, či procesního práva, které bylo pro napadené rozhodnutí určující (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). Jiný důvod dovolání efektivně uplatnit nelze, což stojí za zdůraznění zejména ve vztahu k nikoli ojedinělé snaze dovolatelů zpochybnit napadené rozhodnutí námitkami neúplnosti

či nesprávnosti jeho skutkového základu. To neplatí dle názoru Ústavního soudu o situacích tzv. extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a tím, co bylo jako skutkové zjištění soudem na tomto základě konstatováno.

Od 1. 1. 2013 občanský soudní řád také zpřísnil nároky kladené na formální a obsahové náležitosti dovolání; kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) a údajů o tom, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se toto rozhodnutí napadá a čeho se dovolatel domáhá, musí obsahovat též vymezení důvodu dovolání a uvedení toho, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, jak jsou zakotveny ve výše citovaném ustanovení § 237 o. s. ř. Nedostatek těchto náležitostí pak zakládá vadu dovolání, nezřídka s fatálními důsledky, neboť ji lze odstranit jen po dobu lhůty k jeho podání, přičemž v řízení u dovolacího soudu se nepoužije postup podle § 43 o. s. ř., což znamená, že dovolatel není vyzýván k tomu, aby takové dovolání opravil či doplnil. Není-li vada dovolání odstraněna, dovolací soud dovolání odmítne, aniž by se jím mohl zabývat věcně.

Nedostatek uvedení toho, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, je tedy napříště rovněž důvodem odmítnutí dovolání, přičemž je možné, aby dovolací soud v těchto případech rozhodl předsedou senátu či pověřeným soudcem (§ 243f odst. 2 o. s. ř.). Jestliže dovolatel kupříkladu namítá, že se odvolací soud odchýlil od rozhodovací praxe dovolacího soudu, musí v dovolání konkretizovat, které judikatorní závěry odvolací soud nerespektoval, což na dovolatele klade zjevně nemalé nároky.

Ty však nejsou nepřiměřené s ohledem na zákonem stanovené obligatorní (odborné) zastoupení (především advokátem). Právní úprava dovolacího řízení přitom vyžaduje, aby dovolání bylo též advokátem (či notářem) sepsáno (§ 241 odst. 4 o. s. ř.); k obsahu podání, v němž dovolatel uvedl, v jakém rozsahu napadá rozhodnutí odvolacího soudu nebo v němž vymežil důvody dovolání, aniž by byla splněna podmínka povinného zastoupení, se pak nepřihlíží (§ 241a odst. 5 o. s. ř.).

Napadené rozhodnutí přezkoumá Nejvyšší soud zásadně jen v takovém rozsahu, v němž je dovolatel napadl, a z hledisek těch dovolacích důvodů, které v dovolání vymežil. Výjimky z vázanosti rozsahem dovolacích návrhů stanoví § 242 odst. 2 o. s. ř., vázanost obsahem dovolací argumentace pak výjimečně prolamuje § 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.

Nejvyšší soud rozhoduje o dovolání v naprosté většině věcí bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.).

Nejvyšší soud dovolací řízení zastaví, není-li dovolatel zákonem vyžadovaným způsobem právně zastoupen nebo vzal-li dovolatel dovolání zpět (§ 243c odst. 3 o. s. ř.).

Není-li dovolání přípustné či trpí-li vadami, pro něž nelze v dovolacím řízení pokračovat, nebo je-li zjevně bezdůvodné, Nejvyšší soud je odmítne (§ 243c odst. 1 o. s. ř.). Je-li dovolání odmítáno pro nepřípustnost podle § 237 o. s. ř., musí s tím souhlasit všichni členové senátu (§ 243c odst. 2 o. s. ř.).

V případech, že je dovolání přípustné, avšak Nejvyšší soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je správné, dovolání zamítne jako nedůvodné [§ 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.].

Jestliže však uzavře, že rozhodnutí odvolacího soudu správné není, může je (nově podle úpravy účinné od 1. 1. 2013) změnit, pakliže dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout [§ 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř.].

Jinak Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zruší a věc mu vrátí k dalšímu řízení; jestliže se důvody, pro něž bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, vztahují i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zruší i toto rozhodnutí a věc vrátí k dalšímu řízení soudu prvního stupně (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

Nejvyšší soud nerozhoduje jen v tříčlenných senátech; k zajištění jednoty jeho rozhodovací praxe slouží institut tzv. velkého senátu (viz ustanovení § 19 a 20 zákona o soudech a soudcích), na který se procesní senát obrací, jestliže ve své věci dospěje k právnímu názoru, který je odlišný od názoru již dříve v rozhodnutí Nejvyššího soudu vyjádřeného. Pak je povinen věc velkému senátu, tvořenému představiteli jednotlivých soudních oddělení, předložit, a ten je povolán, aby danou věc rozhodl; v roce 2016 tomu tak bylo v 8 věcech, v roce 2017 rozhodl rovněž v 8 věcech, v roce 2018 ve 3 věcech, v roce 2019 v 6 věcech, v roce 2020 v 10 věcech, v roce 2021 ve 4 věcech, v roce 2022 v 6 věcech (v jedné z nich došlo k přikázání věci tříčlennému senátu Nejvyššího soudu), a v roce 2023 v 6 věcech.

Dovolací řízení lze průběžně sledovat v aplikaci InfoSoud, dostupné na internetových stránkách Nejvyššího soudu nebo na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti České republiky www.justice.cz; všechna konečná rozhodnutí jsou pak v pseudonymizované podobě zveřejňována na webových stránkách www.nsoud.cz.

2. 3. 1. 2. Další agendy řešené soudci občanskoprávního a obchodního kolegia

Ačkoli je dovolací agenda pro Nejvyšší soud klíčová a představuje těžiště jeho činnosti, Nejvyšší soud rozhoduje i v jiných věcech, jak mu ukládá občanský soudní řád či jiné zákony. Zde stojí za zaznamenání, že rozhoduje spory o věcnou a místní příslušnost mezi soudy, určuje soud místně příslušný, jde-li o věc, jež patří do pravomoci českých soudů, ale podmínky místní příslušnosti chybějí anebo je nelze zjistit (§ 11 odst. 3 o. s. ř.), rozhoduje též o návrzích na odnětí a přikázání věci, jestliže příslušný soud nemůže o věci jednat, protože jeho soudci jsou vyloučeni, či z důvodu vhodnosti (§ 12 odst. 3 o. s. ř.), dále o námitkách podjatosti proti soudcům vrchních soudů (§ 16 odst. 1 věta první o. s. ř.), respektive o vyloučení soudců vlastních (jiným senátem dle věty druhé téhož ustanovení), a konečně působí i v řízeních o návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu podle § 174a zákona o soudech a soudcích. Podle § 51 odst. 2 a § 55 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů, je pak Nejvyšší soud povolán k rozhodování o uznání pravomocných cizích rozhodnutí ve věcech rozvodu manželství, zákonného odloučení, prohlášení manželství za neplatné a určení, zda tu manželství je či není,

byl-li alespoň jedním z účastníků řízení státní občan České republiky, a dále též o uznání pravomocných cizích rozhodnutí ve věcech určení a popření rodičovství, jestliže byl alespoň jeden z účastníků řízení státní občan České republiky.

V již výše zmíněné rovině mimorozhodovací pak plní kolegium svoji sjednocovací roli zaujímáním stanovisek a jednotné rozhodování soudů posiluje rovněž vydáváním Sbírek, v níž jsou uveřejňována významná rozhodnutí nejen Nejvyššího soudu (blíže viz kapitoly 2.3.2. a 2.3.4).

2. 3. 1. 3. Agendy občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu podle příslušných rejstříků

Cdo

– dovolání proti pravomocným rozhodnutím odvolacích soudů ve věcech občanskoprávních a obchodních;

Cul

– v občanskoprávních a obchodních věcech návrhy na určení lhůty k provedení procesního úkonu podle § 174a zákona o soudech a soudcích;

ICdo

– incidenční spory vyvolané insolvenčním řízením;

Ncu

– návrhy na uznání cizích rozhodnutí ve věcech manželství a ve věcech určení a popření otcovství;

Nd

– spory o příslušnost mezi soudy,

– návrhy na přikázání věci jinému soudu téhož stupně z důvodů uvedených v ustanovení § 12 odst. 1, 2 a 3 o. s. ř., je-li jeden ze soudů v obvodu působnosti Vrchního soudu v Praze a druhý v obvodu působnosti Vrchního soudu v Olomouci,

– návrhy na vyloučení soudců Nejvyššího soudu z projednávání a rozhodování věci,

– návrhy na určení soudu, který věc projedná a rozhodne o ní, jde-li o věc, jež patří do pravomoci českých soudů, ale podmínky místní příslušnosti chybějí nebo je nelze zjistit (§ 11 odst. 3 o. s. ř.),

– jiné typově nezařazené věci, kde je však třeba procesního rozhodnutí;

NSČR

– věci předložené soudu k rozhodnutí v insolvenčním řízení;

2. 3. 2. Sjednocovací činnost občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

Svou sjednocovací úlohu plní kolegium zejména přijímáním stanovisek k judikatuře soudů nižších stupňů ve věcech určitého druhu (§ 14 odst. 3 zákona o soudech a soudcích), a to na základě vyhodnocení pravomocných, co do jimi vyjádřených právních názorů vzájemně rozporných, rozhodnutí. V roce 2023 občanskoprávní a obchodní kolegium nevydalo žádné sjednocující stanovisko. Tentýž zájem – k posílení jednotného rozhodování – sleduje Nejvyšší soud rovněž tím, že v jím vydá-

vané Sbírce uveřejňuje tomu způsobilá či jinak významná rozhodnutí (nejen vlastní), a to na základě rozhodnutí nadpoloviční většiny všech soudců příslušného kolegia. Občanskoprávní a obchodní kolegium se v roce 2023 sešlo celkem 10krát, mimo jiné právě proto, aby vybralo zásadní judikáty k publikaci ve Sbírce.

Každé schválené stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu se publikuje ve Sbírce a v elektronické podobě též na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz.

2. 3. 3. Statistické údaje o činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

Je skutečností, že poměr kvantity nápadu nových věcí k rozhodovací kapacitě Nejvyššího soudu nutně způsobuje, že rozhodnutí o dovoláních jsou vydávána s jistou časovou prodlevou. Ta zejména v minulých letech dosahovala v některých případech délky až jednoho či dvou roků. Situace se v tomto směru však aktuálně stále zlepšuje zejména v důsledku příznivého vývoje nápadu. Jednotlivé věci jsou v zásadě vyřizovány v pořadí, jak soudu napadly, s přihlédnutím též k celkové délce (předcházejícího) soudního řízení, jistou roli může sehrát i konkrétní individuální či veřejný význam věci.

V letech 2016–2023 došlo postupně k výraznému snížení počtu nevyřízených věcí starších dvou let – zatímco v roce 2015 jsme hovořili v tomto směru o 82 kauzách, ke konci roku 2022 bylo evidováno pouze 7 tako-

vých případů. Závěr roku 2023 byl pak spojen toliko se 16 nevyřízenými věcmi staršími dvou roků. Důvody, proč věci starší dvou let skončeny nebyly, jsou povýtce objektivní, a spočívají především v důsledcích prohlášení konkursu, procesech zjišťování procesního nástupce, předložení věci velkému senátu, ve vyčkávání výsledku řízení probíhajícího před Ústavním soudem či v položení předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské unie. Zhusta jsou tyto věci navíc spojovány s očekáváním jejich skončení v nejbližším období.

Zkrátit délku řízení, zvýšit kvantitativní výkon soudců a soustředit pozornost na vlastní rozhodování je smyslem asistentů soudců. V současné době působí u každého soudce jeden až tři asistenti a k začátku roku 2023 činil celkový počet asistentů na občanskoprávním a obchodním kolegiu 108 osob.

Rok 2023	Převzato	Napadlo	Vyřízeno	Nevyřízeno
Cdo	1 583	3 973	4 085	1 471
Cul	0	1	1	0
ICdo (ICm)	158	205	209	154
Ncu	37	206	205	38
Nd	86	784	811	59
NSČR (INS)	72	103	110	65

Přehled vývoje agendy na občanskoprávnímu a obchodnímu kolegiu za rok 2023

Značný nárůst nápadu byl pozorovatelný v souvislosti s novelou občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 404/2012 Sb., která rozšířila rozhodovací kompetence dovolacího soudu a přinesla velké množství dovolání, jejichž předmětem byly zejména procesní otázky postrádající potenciál širšího judikatorního přesahu, zřídka vyžadující individuální přezkum nejvyšší soudní instancí. Řešení nežádoucího přehlčení Nejvyššího soudu, jehož posláním je primárně sjednocování judikatury v obecně platných otázkách, v momentě, kdy stál před další výzvou (výklad nových soukromoprávních předpisů), měl představovat zákon č. 296/2017 Sb., účinný od 30. 9. 2017. Tato novela občanského soudního řádu s sebou přinesla zásadní změny v přípustnosti dovolání, respektive rozšíření výluk z ní v § 238 o. s. ř. Jmenovitě byla z dovolacího přezkumu vyloučena rozhodnutí o žádosti účastníka o osvobození od soudních poplatků, rozhodnutí, jimiž byla zamítnuta žádost účastníka o ustanovení zástupce, či rozhodnutí, kterými odvolací soud zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Nutno dodat, že ani v jednom z těchto případů nejsou zpravidla v dovoláních předkládány právně relevantní otázky s judikatorním přesahem. Naposled zmíněnou novelou došlo rovněž k odstranění šestiměsíční lhůty k odmítnutí dovolání (§ 243c odst. 1 věta druhá o. s. ř., ve znění účinném do 29. 9. 2017). Její existence vyvolávala zvýšené úsilí o vyřizování dovolání nepřípustných, tím však komplikovala včasné řešení věcí, jež jsou naopak otevřeny věcnému posouzení a zpravidla i judikatorně významnější, mohlo-li její nedodržení mít za následek aktivování odpovědnostního režimu státu podle ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úřed-

ním postupem, z titulu nesprávného úředního postupu, jímž je i situace, v níž rozhodnutí nebylo vydáno „v zákonem stanovené lhůtě“. Aktuálně poslední (co se dovolacího řízení týče) novela občanského soudního řádu pak mezi výluky v § 238 o. s. ř. zařadila i usnesení, kterými bylo rozhodnuto o zproštění od složení zálohy nebo odejmutí zproštění od složení zálohy podle exekučního řádu (zákon č. 286/2021 Sb.).

Reálné uplatnění novely občanského soudního řádu a zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a v roce 2018 přineslo z hlediska Nejvyššího soudu žádaný obrat v dřívější tendenci (ne vždy opodstatněného) navyšování rozhodovací zátěže. Nastalé snížení nápadu následně napomohlo zkrácení dovolacího řízení a vytvoření prostoru pro větší zaměření na otázky s významným judikatorním přesahem.

Z následujícího přehledu statistických údajů v rejstříku Cdo za období let 2015–2023 je patrné, že zatímco do roku 2017 se přes vynaložené úsilí a nepopíratelný pokrok dlouho nedařilo zásadním způsobem snížit zůstatek nevyřízených věcí, v letech 2018–2023 se situace markantně změnila k lepšímu:

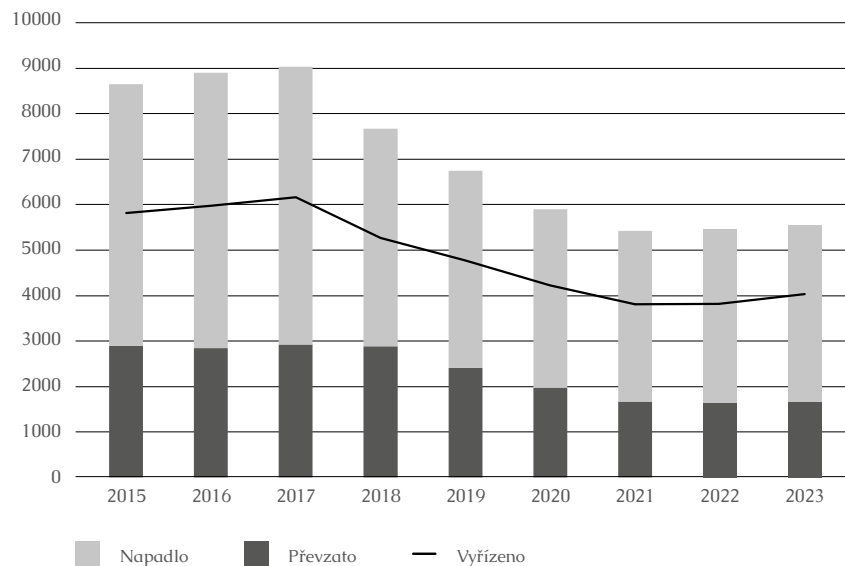
Ročenka Nejvyššího soudu

2023

Rok	Převzato	Napadlo	Vyřízeno	Nevyřízeno
2015	2 893	5 757	5 812	2 838
2016	2 838	6 065	5 971	2 930
2017	2 930	6 105	6 151	2 884
2018	2 884	4 784	5 264	2 404
2019	2 404	4 340	4 774	1 970
2020	1 970	3 927	4 234	1 663
2021	1 662*	3 762	3 855	1 569
2022	1 568*	3 893	3 875	1 586
2023	1 583	3 973	4 085	1 471

Agenda Cdo v letech 2015 – 2023

*Z důvodu zmylnění věci napadlé v roce 2020 v agendě Cdo až v květnu 2021, došlo k dodatečné úpravě výkazu za rok 2020 v počtu nevyřízených věcí – správně 1 662. Obdobně vznikla také „disproporce“ ve statistikách nevyřízených věcí za rok 2021 a převzatých k 1. 1. 2022.

Zjevnou příčinou dřívějšího negativního vývoje bylo, že se nápad dovolání významně zvyšoval; v roce 2015 dosáhl 5 757 věcí, tedy o 47 % více oproti stavu v roce 2012, a ačkoliv v roce 2015 soudci občanskoprávního a obchodního kolegia vyřídili do té doby nejvíce věcí (5 812), počet neskončených případů činil přesto značných 2 838 věcí. Podobně tomu bylo v roce 2016, kdy nápad nových věcí stoupl na 6 065, a přestože bylo vyřízeno ještě více kauz než v roce 2015 (5 971), zůstatek věcí nevyřízených stoupl o 92 věcí na 2 930. Co do roku 2017 platilo, že byl napadlo

o 40 věcí více než v roce předchozím, vyřídit se podařilo ještě vyšší počet spisů, a zůstatek nevyřízených věcí tak mírně klesl – na 2 884 věcí. Teprve v roce 2018 došlo pod vlivem výše zmíněné novely občanského soudního řádu provedené zákonem č. 296/2017 Sb. k velmi podstatnému snížení nově napadlých věcí (4 784), což se pozitivně projevilo na počtu nevyřízených věcí, jenž k 31. 12. 2018 činil 2 404 spisů. Rok 2019 poté přinesl pokračování zmíněné tendence poklesu nápadu (4 340 spisů) i množství nevyřízených věcí (18% snížení oproti roku 2018). V roce 2020 došlo opět k poklesu nápadu (3 927 spisů), což ovlivnilo množství nevyřízených věcí, jichž bylo ke konci roku pouze 1 663, tedy o necelých 16 % méně než k poslednímu dni roku 2019. Trend snižujícího se nápadu se nezastavil ani v roce 2021, který při počtu 3 762 nových spisů zakončil Nejvyšší soud s 1 569 nevyřízenými věcmi. V letech 2020 a 2021 došlo k poklesu nápadu i z důvodu koronavirové pandemie, která se ovšem projevila i v množství nevyřízených věcí, jichž bylo ke konci roku pouze 1 569, tedy o necelých 6 % méně než k poslednímu dni roku 2020. Během roku 2022 se nápad spisů lehce zvýšil, napadlo o necelé 3,5 % spisů více než za rok 2021 (3 893 spisů), podařilo se vyřídit 3 875 spisů, došlo tedy k nepatrnému vzrůstu nevyřízených věcí na 1 586. V roce 2023 napadlo 3 973 spisů, přičemž se podařilo vyřídit 4 085 spisů.

Očekávaný prudký nárůst agendy související s ukončením pandemie koronaviru a obnovením činnosti odvolacích soudů bez omezení v roce 2022 nenastal, důsledky pandemie nakažlivého onemocnění a jejího ukončení se pravděpodobně výrazněji projeví v následujících letech. Z pohledu civilního kolegia lze nárůst sporů předvídat zejména v oblasti náhrady škody, a to jak z titulu porušení smluvních povinností,

tak z titulu odpovědnosti státu za škodu způsobenou přijímáním protiepidemických opatření. V souvislosti s proběhnuvší pandemií Nejvyšší soud doposud rozhodoval povětšinou o dovoláních vznášejících otázky prominutí zmeškání lhůty k procesnímu úkonu dle zákona č. 191/2020 Sb., tzv. lex covid, viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2022, sp. zn. 27 Cdo 2076/2021.

2. 3. 4. Výběr důležitých rozhodnutí občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

2. 3. 4. 1. Stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

V roce 2023 nepřijalo občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu žádné stanovisko. K posílení jednotného rozhodování soudů využil Nejvyšší soud zejména možnosti publikování významných rozhodnutí ve Sbírce.

2. 3. 4. 2. Rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

V rozsudku ze dne 11. 1. 2023, sp. zn. 31 Cdo 2273/2022, publikovaném pod č. 76/2023 Sbírky, velký senát civilního kolegia Nejvyššího soudu vyslovil, že přiměřenost smluvní pokuty ve smyslu § 2051 o. z. se posuzuje s ohledem na to, jakým způsobem a za jakých okolností nastalo porušení smluvní povinnosti utvrzené smluvní pokutou a v jaké míře se dotklo zájmů věřitele, které měly být sjednáním smluvní pokuty chrá-

něny. Soud nezkoumá nepřiměřenost ujednání o smluvní pokutě, nýbrž nepřiměřenost konkrétního nároku na smluvní pokutu. Přihlédne přitom nejen k okolnostem známým již v době sjednávání smluvní pokuty, ale též k okolnostem, které zde byly při porušení smluvní povinnosti, jakož i k okolnostem, které nastaly po jejím porušení, mají-li v porušení smluvní povinnosti nepochybně původ a byly-li v době porušení povinnosti předvídatelné.

2. 3. 4. 3. Vybraná rozhodnutí schválená občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu k uveřejnění ve Sbírce

Podíl exekutora na odměně

Výkladem § 15 odst. 6 exekučního řádu, který řeší podíl exekutora, jemuž zanikl výkon exekutorského úřadu, na odměně nově jmenovaného exekutora, se zabýval Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 23. 2. 2023, sp. zn. **20 Cdo 3578/2022**, který byl 8. 11. 2023 schválen k publikaci ve Sbírce. V něm Nejvyšší soud vyslovil názor, že podílem na odměně ve smyslu ustanovení § 15 odst. 6 exekučního řádu se rozumí i podíl na náhradě hotových výdajů, jakož i na dalších náhradách podle § 90 odst. 1 exekučního řádu.

Právo na náhradu škody

V rozsudku ze dne 26. 7. 2022, sp. zn. **21 Cdo 1316/2021**, publikovaném pod č. 46/2023 Sbírky, se Nejvyšší soud zabýval možností zániku práva na náhradu škody způsobené podnikateli porušením zákazu konkurence jeho zástupcem.

Dospěl v něm k závěru, že jen proto, že prekludovalo právo podnikatele domáhat se toho, aby zástupcovo jednání bylo prohlášeno za učiněné na jeho účet, nebo (jednal-li zástupce na cizí účet) toho, aby mu bylo postoupeno právo na odměnu nebo aby mu byla vydána odměna již poskytnutá (§ 432 odst. 2 o. z.), nezaniká právo na náhradu škody způsobené podnikateli porušením zákazu konkurence jeho zástupcem. Dodal, že toto právo na náhradu škody nemusí být uplatněno ve lhůtách uvedených v ustanovení § 432 odst. 2 o. z.

Zneužití institutu veřejné dražby

V rozsudku ze dne 21. 10. 2022, sp. zn. **21 Cdo 822/2022**, publikovaném pod č. 66/2023 Sbírky, Nejvyšší soud vyslovil právní názor, že proti osobě, jež nabyla své vlastnické právo příklepem licitátora v nedobrovolné veřejné dražbě, provedené podle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů, může třetí osoba prosadit své tvrzené vlastnické právo, nabyté z jiného právního titulu, jenž není vymezen v ustanovení § 1109 a § 1110 o. z., pouze tehdy, prokáže-li, že došlo ke zneužití institutu veřejné dražby (a tedy k zneužití zákona o veřejných dražbách) a dražba fakticky podle tohoto zákona neproběhla a zároveň že vydražitel nebyl v dobré víře v oprávnění navrhovatele dražby navrhnout provedení veřejné dražby.

Porušení zákazu zatížení nemovité věci

Porušení zákazu zatížení nemovité věci uzavřením zástavní smlouvy se Nejvyšší soud věnoval v rozsudku ze dne 26. 10. 2022, sp. zn. **21 Cdo**

1813/2021, publikovaném pod č. 68/2023 Sbírky. Přijal v něm závěr, že porušení zákazu zatížení nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí, který byl zřízen jako věcné právo, nezpůsobuje samo o sobě neplatnost zástavní smlouvy, jejímž uzavřením byl tento zákaz porušen, ale je důvodem pro zamítnutí návrhu na vklad zástavního práva do katastru nemovitostí.

Mimořádné vydržení

Otázkou předpokladů mimořádného vydržení se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 19. 4. 2022, sp. zn. **22 Cdo 3387/2021**, publikovaném pod č. 15/2023 Sbírky. Uzavřel, že podmínkou mimořádného vydržení (§ 1095 o. z.) není poctivá držba (§ 992 odst. 1 o. z.), ani (pro dobu držby před 1. 1. 2014) držba oprávněná (§ 130 odst. 1 obč. zák.), ale nedostatek nepoctivého úmyslu držitele. O nepoctivý úmysl jde, jestliže jednání držitele při nabytí a výkonu držby nebylo úmyslně poctivé (morální) v obecném smyslu. Důkazní břemeno ohledně nepoctivého úmyslu držitele tíží toho, kdo vydržení popírá. Dále dovodil, že držiteli, který se dovolává mimořádného vydržení, se započte vydržecí doba předchůdce, který držel věc „nikoli v nepoctivém úmyslu“; není třeba, aby byl předchůdce držitelem poctivým (§ 992 odst. 1 o. z.), anebo oprávněným (§ 130 odst. 1 obč. zák.), a to s tím, že do vydržecí doby se ve prospěch vydržitele započte i doba držby jeho předchůdce, jen pokud předchůdce sám nesplnil podmínky vydržení, a nestal se tak vlastníkem věci.

Valorizace vnosů

Otázkou tzv. valorizace vnosů při vypořádání společného jmění manželů se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. **22 Cdo 1172/2022**, publikovaném pod č. 64/2023 Sbírky. Vysvětlil, že hodnota toho, co ze společného majetku bylo vynaloženo na výhradní majetek manžela, se při vypořádání společného jmění započítává zvýšená podle toho, jak se ode dne vynaložení majetku do dne, kdy společné jmění bylo zúženo, zrušeno nebo zaniklo, zvýšila hodnota té součásti majetku, na niž byl náklad vynaložen, jen pokud se tak účastníci dohodli.

Promlčení škody spočívající ve vzniku dluhu

Nejvyšší soud rozhodoval v otázce promlčení škody spočívající ve vzniku dluhu. V rozsudku ze dne 15. 2. 2023, sp. zn. **23 Cdo 1594/2021**, publikovaném pod č. 87/2023 Sbírky, dovodil, že záleží-li skutečná škoda ve vzniku dluhu podle § 2952 věty druhé o. z. a zvolí-li poškozený proti škůdci právo, aby mu škůdce poskytl náhradu, je pro počátek běhu subjektivní promlčecí lhůty takového práva určující vědomost poškozeného o osobě škůdce a o vzniku dluhu, nikoli případné splnění dluhu, nebo jeho splatnost (dospělost).

Nahrazení projevu vůle účastníka při uzavírání smlouvy o převodu nemovitosti

V rozsudku ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. **24 Cdo 3459/2022**, který byl 13. 12. 2023 schválen k publikaci ve Sbírce, Nejvyšší soud uzavřel, že

smlouvu o převodu nemovité věci, u níž byl rozhodnutím soudu nahrazen projev vůle účastníka ji uzavřít, nebo k jejímuž uzavření došlo v souvislosti s takovým rozhodnutím (§ 161 odst. 3 o. s. ř.), přezkoumá katastrální úřad v řízení o návrhu na vklad vlastnického práva jako soukromou listinu podle § 17 odst. 1 zákona č. 256/2013 Sb., katastrálního zákona, ve znění pozdějších předpisů, nikoliv v omezeném rozsahu podle § 17 odst. 2 až 4 katastrálního zákona. To neplatí, jde-li o rozsudek ukládající prohlášení vůle na základě povinnosti vyplývající z restitučních předpisů.

Odškodnění bolestivých stavů

Rozsudkem ze dne 23. 3. 2023, sp. zn. **25 Cdo 455/2022**, který byl v listopadu 2023 schválen k publikaci ve Sbírce, Nejvyšší soud otevřel cestu k spravedlivějšímu odškodnění bolestivých stavů či dočasných obtíží spojených s léčením újem na zdraví (náhrada bolestného podle § 2958 o. z.). Připustil totiž, že při použití výkladové pomůcky obsažené v Metodice k náhradě nemajetkových újem na zdraví (Rc 7/2023) lze zejména u případných dalších operací či jiných obdobných invazivních zákroků následujících po škodní události hodnotit i některé pacienta zatěžující výkony (např. narkóza, kanylace, intubace, katetrizace), byť nejsou samostatně uvedeny v seznamu bodových položek v části B Metodiky. Bude ovšem především úkolem soudní praxe najít tomu odpovídající cestu, například analogickým použitím stávajících položek (při zohlednění odlišnosti mezi úrazovým charakterem zásahu a kontrolovaným lékařským provedením) či zvýšením bodového hodnocení na základě doporučení znalce či úvahy soudu.

Společenství vlastníků jednotek a omezení vlastníka jednotky při nakládání s jednotkou (uzavírání krátkodobých nájmu)

Řada vlastníků jednotek užívá své jednotky tak, že je pronajímá ke krátkodobému ubytování (nájmu), typicky např. prostřednictvím Airbnb. V usnesení ze dne 15. 3. 2023, sp. zn. **26 Cdo 854/2022**, které bylo na zasedání dne 8. 11. 2023 občanskoprávního a obchodního kolegia schváleno k publikaci ve Sbírce, Nejvyšší soud dospěl k závěru, že společenství vlastníků takovéto nakládání s jednotkou nemůže vlastníkovi zakázat či omezit, neboť se při úpravě svých stanov (jejich změně) může (je oprávněno) pohybovat pouze v rámci kompetencí vyplývajících z jeho působnosti. Rozhodne-li shromáždění společenství vlastníků prostřednictvím stanov o omezení vlastnického práva vlastníků jednotek ohledně užívání bytu, jde o rozhodnutí, které bylo přijato v záležitosti, o které tento orgán nemá působnost rozhodnout, a hledí se na ně, jako by nebylo přijato (§ 245 o. z.).

Neplatnost členské schůze družstva

V usnesení ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. **27 Cdo 2007/2022**, publikovaném pod číslem 88/2023 Sbírky, Nejvyšší soud vyslovil, že k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze družstva jsou aktivně věcně legitimovány pouze osoby uvedené v § 663 odst. 1 z. o. k. Právní úprava § 258 o. z., jde-li o výčet osob aktivně věcně legitimovaných k podání návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku, se v poměrech družstev nepoužije.

Rozhodčí komise

Vyčerpávající výklad o neplatnosti rozhodčího nálezu přináší usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2023, sp. zn. **27 Cdo 3737/2021**, které bylo 8. 11. 2023 schváleno kolegiem k publikaci ve Sbírce. Uvádí se v něm, že ujednání stanov spolku, která by uvnitř spolku na jedné straně zřizovala rozhodčí komisi, a na druhé straně stanovila, že rozhodnutí rozhodčí komise nepodléhají přezkumu v řízení o zrušení rozhodčího nálezu soudem a zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí (ve smyslu § 31 až § 35 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení, ve znění pozdějších předpisů), odporují donucujícím ustanovením zákona. Úprava § 89 z. ř. s. umožňující upustit od nařízení jednání se uplatní toliko v řízení před soudem prvního stupně, nikoli v řízení odvolacím. Členství v rozhodčí komisi spolku je neslučitelné s výkonem funkce soudce.

Vydání užitku

Nárokem oprávněné osoby na vydání užitku věci ve formě nájemného se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. **28 Cdo 3873/2022**, který byl 13. 12. 2023 schválen k publikaci ve Sbírce. Vyjádřil v něm závěr, že ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. nezakládá nárok oprávněné osoby na vydání užitku věci ve formě nájemného, jež přijímala povinná osoba od doručení výzvy k vydání věci na základě smlouvy o nájmu od nájemce pozemku.

Dědické právo jako titul k nabytí pozůstalosti

Dědickým právem nabytým insolvenčním dlužníkem v závěru oddlužení se Nejvyšší soud zabýval v usnesení ze dne 28. 4. 2022, sp. zn. **29 Cdo 3782/2020**, uveřejněném pod číslem 16/2023 Sbírky. V něm vysvětlil, že dědické právo, jež dědici vzniká smrtí zůstavitele, je jen titulem k nabytí pozůstalosti, neboť zůstavitelovým dědicem se stává a dědictví nabývá jen ten, o němž to stanoví pravomocné rozhodnutí (pozůstalostního) soudu, tj. ten, komu bylo usnesením o dědictví potvrzeno nabytí dědictví. V témže rozhodnutí Nejvyšší soud vysvětlil, že pohledávkami, k nimž se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na které tedy zásadně dopadají účinky osvobození dlužníka od placení zbytku pohledávek, jsou i pohledávky taxativně vypočtené v § 170 insolvenčního zákona, jako pohledávky vyloučené z uspokojení v insolvenčním řízení.

Náhrada nemajetkové újmy v penězích za zásah do dobré pověsti právnické osoby

Náhradou nemajetkové újmy v penězích za zásah do dobré pověsti právnické osoby se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 30. 6. 2022, sp. zn. **29 Cdo 2654/2020**, uveřejněném pod číslem 60/2023 Sbírky. Tam uzavřel, že za neoprávněný zásah do dobré pověsti právnické osoby způsobený tím, že insolvenční navrhovatel (věřitel) podal insolvenční návrh, který byl jeho vinou odmítnut, nebo zamítnut, anebo tím, že podal insolvenční návrh, o kterém bylo zastaveno insolvenční řízení jeho vinou, lze požadovat (oproti obecné právní úpravě) náhradu nemajetkové újmy v penězích, jelikož úprava obsažená v ustanovení § 147 in-

solvenčního zákona je zvláštní zákonnou úpravou, která to připouští. Tamtéž Nejvyšší soud vysvětlil, jak má být (obecně) postupováno při stanovení výše takové peněžité náhrady.

Smlouva o důchodu uzavřená za účelem zajištění příjmu insolvenčního dlužníka po dobu trvání oddlužení

Smlouvou o důchodu uzavřenou bezúplatně podle úpravy obsažené v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku, za účelem zajištění příjmu insolvenčního dlužníka po dobu trvání oddlužení, se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 22. 11. 2022, sp. zn. **29 Cdo 407/2021**, uveřejněném pod číslem 72/2023 Sbírky. V něm vysvětlil, že zavázal-li se plátce ve smlouvě o důchodu platit příjemci pravidelné (měsíční) peněžní dávky (důchod) po dobu trvání oddlužení příjemce plněním splátkového kalendáře, přihlašují se opětující (opakující) se dávky (důchod), na které má příjemci vzniknout nárok v budoucnu, do insolvenčního řízení vedeného na majetek plátce jako pohledávky vázané na splnění odkládací podmínky.

Sankce za návrh na povolení oddlužení, jímž dlužník sledoval nepoctivý záměr

Sankcí za návrh na povolení oddlužení, jímž dlužník sledoval nepoctivý záměr, se Nejvyšší soud zabýval v usnesení ze dne 26. 1. 2023, sp. zn. **29 NSČR 43/2022**, uveřejněném pod číslem 92/2023 Sbírky. Tam uzavřel, že dlužníka, jemuž insolvenční soud v předchozím insolvenčním řízení pravomocně zrušil oddlužení proto, že jím sledoval nepoctivý zá-

měr, lze (proto) sankcionovat podle § 395 odst. 4 insolvenčního zákona (zamítnutím dalšího návrhu na povolení oddlužení podaného v novém insolvenčním řízení), jen byl-li tento důvod zrušení oddlužení vyjádřen (též) ve výroku usnesení o zrušení oddlužení. Tamtéž Nejvyšší soud ozřejmil některé procesní aspekty postavení manželů (jde-li o společné oddlužení manželů) a vysvětlil, že nepoctivost dlužníkovy záměru se pro účely zrušení oddlužení dále nezkoumá, jestliže dlužník sám účinně navrhl zrušení oddlužení.

Nedostatek podmínky řízení

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2023, sp. zn. **30 Cdo 3617/2022**, schválené 13. 12. 2023 k publikaci ve Sbírce, je nejnovějším příspěvkem do právního diskursu stran otázky tzv. dělené subjektivity státu. Věnuje se procesním důsledkům nově přijaté právní úpravy v zákoně o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, která umožnila, aby stát mohl v zastoupení různými organizačními složkami žalovat sám sebe. Uvádí se v něm, že není nedostatkem podmínky řízení, vystupuje-li podle ustanovení § 6 odst. 6 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, v témže řízení na každé straně sporu Česká republika jednající dvěma různými organizačními složkami státu.

Účastník řízení

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 8. 2022, sp. zn. **30 Cdo 1339/2022**, uveřejněný pod číslem 33/2023 Sbírky, rozšiřuje okruh osob, které se

mohou domáhat náhrady újmy způsobené nezákonným rozhodnutím, a to v souladu s ústavněprávním požadavkem, aby právo na náhradu dané újmy svědčilo co nejširšímu okruhu osob, lze-li je považovat za účastníky řízení, ve kterém bylo nezákonné rozhodnutí vydáno. Dovo-
zuje, že za účastníka řízení ve smyslu § 7 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. je třeba považovat i osobu, která sice nemohla být účastníkem správ-
ního řízení, v němž bylo nezákonné rozhodnutí vydáno, neboť jí zá-
konná úprava postavení účastníka řízení nepřiznává, ale byla žalob-
cem v řízení před správním soudem o žalobě podle § 65 odst. 1 zákona
č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů,
v němž bylo dané správní rozhodnutí pro nezákonnost zrušeno.

2. 3. 4. 4. Některá další vybraná rozhodnutí

Právo na určení doby splnění dluhu

Právem na určení doby splnění dluhu se velký senát civilního kolegia Nejvyššího soudu zabýval v rozsudku ze dne 31. 5. 2023, sp. zn. **31 Cdo 3125/2022**.

Vyslovil názor, že vznikne-li věřiteli podle smlouvy právo požadovat úhradu dohodnuté ceny plnění, přičemž doba, kdy má dlužník splnit dluh, je ve smlouvě stanovena jen tak, že podkladem pro úhradu do-
hodnuté ceny plnění je faktura vystavená věřitelem, jejíž splatnost se
sjednává v délce 14 dnů od jejího doručení dlužníku, pak jde ve smyslu
§ 1958 odst. 2 o. z. o situaci, kdy si strany neujednaly, kdy má dlužník
splnit dluh a kdy určení doby splnění dluhu je ponecháno na vůli vě-

řitele. Ten může určit dobu splnění dluhu tím, že požádá o jeho zapla-
cení „ihned“ poté, co mu vznikne právo požadovat úhradu dohodnuté
ceny plnění, a dlužník je povinen splnit dluh ve lhůtě „bez zbytečného
odkladu“ počítané od této žádosti. Marným uplynutím této lhůty se
peněžitý dluh stává splatným (dospělým). Okolnostmi rozhodnými pro
počátek běhu promlčecí lhůty jsou v takovém případě ve smyslu § 619
odst. 2 o. z. okolnosti, z nichž se věřitel dozvěděl (nebo dozvědět měl
a mohl), že mu vzniklo právo určit dobu splnění dluhu. Od uvedeného
dne začíná běžet tříletá subjektivní promlčecí lhůta dle § 629 odst. 1 o. z.

Přípustnost dovolání

V rozsudku ze dne 8. 11. 2023, sp. zn. **31 Cdo 1178/2023**, se velký senát
civilního kolegia Nejvyššího soudu vyjádřil tak, že je-li v době vydání
dovoláním napadeného rozhodnutí odvolacího soudu předmětem říze-
ní peněžitě plnění převyšující 50 000 Kč, které se skládá z nároků, jež,
ač mají původ v téže události, jsou obecně vzato pokládány za náro-
ky se „samostatným skutkovým základem“, z nichž každý samostatně
nepřevyšuje 50 000 Kč, omezení přípustnosti dovolání prostřednictvím
hodnotového censu vyjádřeného v § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. se neu-
platní, jestliže se dovolání týká právních otázek, jejichž řešení je těm-
to nárokům společné (vychází ze skutkového základu těmto nárokům
společného).

V pochybnostech o tom, zda dovoláním otevřená právní otázka vychá-
zí ze společného skutkového základu uplatněných nároků, nemůže
dovolací soud dovolání odmítnout podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Předmětem řízení je (totiž) peněžité plnění, které v souhrnu převyšuje 50 000 Kč a výjimku z pravidla jdoucí nad rámec díkce § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zkoumáním samostatného skutkového základu jednotlivých nároků, je nutno vykládat restriktivně, v hraničních případech pak ve prospěch přípustnosti dovolání co do hodnotového censu.

Subjektivní prvky, jež mohou být vneseny do zkoumání přípustnosti dovolání prostřednictvím hodnotového censu tím, jak dovolatel v dovolání vymezí právní otázky, o jejichž řešení dovolací soud žádá, se logicky nemohou promítnout do podoby poučení o přípustnosti dovolání (§ 157 odst. 1 o. s. ř. a § 169 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 211 o. s. ř.) v písemném vyhotovení rozhodnutí odvolacího soudu; to bude obsahovat poučení o přípustnosti dovolání podle toho, zda v době vydání rozhodnutí odvolacího soudu bylo předmětem řízení peněžité plnění, které v souhrnu převyšuje 50 000 Kč.

Zákonný soudce

Závazností právního názoru Ústavního soudu se velký senát civilního kolegia Nejvyššího soudu zabýval v usnesení ze dne 8. 11. 2023, sp. zn. **31 Cdo 1468/2023**, přičemž uzavřel, že je-li tříčlenný senát Nejvyššího soudu, jemuž byla věc přidělena podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu k projednání a rozhodnutí, vázán právním názorem obsaženým pro poměry dané věci ve zrušujícím nálezu Ústavního soudu, není to důvodem pro předložení věci velkému senátu příslušného kolegia Nejvyššího soudu bez zřetele k tomu, že dodržení závazného právního názoru Ústavního soudu způsobí rozpor v rozhodovací praxi tříčlenných

senátů Nejvyššího soudu. To platí bez zřetele k tomu, zda jde o závazný právní názor o hmotném právu, nebo o závazný právní názor o procesním právu.

Smlouva o obchodním zastoupení

Provizi obchodního zástupce rozebral velký senát civilního kolegia Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 13. 9. 2023, sp. zn. **31 Cdo 1774/2023**. Vyjádřil se v něm v tom smyslu, že provizemi, které obchodní zástupce ztrácí ve smyslu § 669 odst. 1 písm. b) obch. zák., nejsou provize z již uskutečněných obchodů, na něž má obchodní zástupce právo ze smlouvy o obchodním zastoupení, nýbrž provize, které by obdržel v případě hypotetického trvání smlouvy za obchody uskutečněné po ukončení smlouvy se zákazníky, které pro zastoupeného získal, jakož i s dosavadními zákazníky, s nimiž rozvinul významně obchod.

Dohoda o nižším plnění

V usnesení ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. **20 Cdo 3098/2022**, se Nejvyšší soud věnoval postavení povinného v případě, kdy oprávněný a pojistitel povinného uzavřou dohodu o nižším plnění, než vyplývá z exekučního titulu. Usoudil, že uzavření dohody mezi oprávněným a pojistitelem povinného, na základě níž pojistitel povinného zaplatí oprávněnému nižší náhradu nemajetkové újmy, než k jaké byl povinný zavázán exekučním titulem, nezabavuje povinného bez dalšího povinnosti plnit oprávněnému v rozsahu stanoveném exekučním titulem.

Náhrada škody v penězích podle § 2951 o. z. v situaci, v níž škůdce proti vůli poškozeného provede opravu poškozené věci

Otázkou náhrady škody v penězích podle § 2951 o. z. se Nejvyšší soud zabýval ve svém rozsudku ze dne 15. 11. 2023, sp. zn. **23 Cdo 1820/2022**. Soud se v něm vyjádřil v tom smyslu, že provedení opravy poškozené věci škůdcem proti vůli poškozeného, který požadoval náhradu škody v penězích a plnění opravou věci škůdcem následně nepřijal, nezpůsobuje (ani částečný) zánik závazku k náhradě škody a nesnižuje výši náhrady škody v penězích, k níž je škůdce povinen. Případný prospěch získaný poškozeným z takového plnění se posoudí podle zásad bezdůvodného obohacení.

Ušlý zisk z neuzavřené smlouvy

Ušlým ziskem v důsledku ukončení jednání o uzavření smlouvy se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 31. 10. 2023, sp. zn. **23 Cdo 3191/2022**. Tam uzavřel, že ušlý zisk z neuzavřené smlouvy (z jejího nesplnění) není v příčinné souvislosti s ukončením jednání strany o uzavření této smlouvy bez spravedlivého důvodu ve smyslu § 1729 odst. 1 o. z. Ustanovení § 1729 odst. 2 o. z. stanoví limitaci výše náhrady takto vzniklé újmy, nikoli zvláštní důvod vzniku práva na její náhradu.

Právní následek lichvy

V rozsudku ze dne 20. 9. 2023, sp. zn. **23 Cdo 2885/2022**, se Nejvyšší soud vyslovil k problematice přihlídnutí soudu i bez návrhu k neplatnosti lichevní smlouvy, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, ne-

zkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany a dá sobě nebo jinému slíbit či poskytnout plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru.

Správa pozůstalosti

Otázku výkonu správy pozůstalosti řeší Nejvyšší soud v usnesení ze dne 23. 3. 2023, sp. zn. **24 Cdo 111/2023**, v němž uvádí, že dochází-li mezi dědici k neshodám ohledně správy pozůstalosti, může soud rozhodnout o tom (§ 156 z. ř. s.), že správu pozůstalosti má vykonávat pouze jeden z dědiců, zejména za situace, kdy tomuto dědici svědčí právní důvod k dědění, o němž nejsou pochybnosti, dědictví neodmítl a je schopen a ochoten spravovat pozůstalost.

Pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti

V rozsudku ze dne 31. 5. 2023, sp. zn. **24 Cdo 3883/2022**, Nejvyšší soud vyslovil, že důvodem pro pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti soudním rozhodnutím (§ 869 o.z.) může být i trvalá duševní porucha (plně svéprávného) rodiče, i když nevyžaduje dlouhodobou hospitalizaci rodiče ve zdravotnickém zařízení. V takovém případě – vyžaduje-li to současně zájem dítěte – soud může pozastavit výkon rodičovské odpovědnosti rodiče v celém rozsahu nebo jen v rozsahu některých jejích složek (případně jen některých právních jednání), v závislosti na tom, v jaké míře není rodič schopen (není způsobilý) z důvodu duševní poruchy rodičovskou odpovědnost vykonávat. V odůvodněných případech soud může rodiči, jemuž byl (lhostejno v jakém rozsahu) pozasta-

ven výkon rodičovské odpovědnosti, určit soudním rozhodnutím styk s dítětem.

Informovaný souhlas pacienta

Stále čtenější spory o náhradu nemajetkové újmy odvozované od porušení práv pacienta vyžadují sjednocující pohled dovolacího soudu i na otázku obsahu a formy poučení před zdravotnickým výkonem, který může být zásadně proveden jen na základě tzv. informovaného souhlasu pacienta. S výjimkou několika případů, kdy zákon vyžaduje zachycení poučení i souhlasu písemně, není forma předepsána a písemný záznam sám o sobě nestačí, jestliže je natolik nepřehledný, že nedává laikovi dostatečnou možnost se zorientovat. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2023, sp. zn. **25 Cdo 3100/2021**, pro tento účel připouští i kombinaci ústního vysvětlení s přehledným písemným shrnutím podstatných údajů; poskytovatel zdravotní péče musí ovšem informace podat natolik srozumitelně, aby pacient vzhledem ke svému postavení a zdravotnímu stavu pochopil jejich podstatu a byl schopen se podloženě vyslovit, zda zákrok podstoupí. Ve sporu o náhradu újmy odvozované od provedení zákroku bez informovaného souhlasu pak musí soud vždy pečlivě posoudit veškeré konkrétní okolnosti, za jakých byl pacient informován a v jaké situaci, případně v jakých časových souvislostech vyslovil souhlas se zákrokem. Ústavní stížnost neúspěšně žalobkyně byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 21. 11. 2023, sp. zn. IV. ÚS 1288/23.

Náhrada škody při odstranění kontaminace vozovky

Spornou otázku, zda má správce komunikace přímý nárok na pojistné plnění či na plnění z garančního fondu podle § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb., odpovídající náhradě nákladů, které musel vynaložit na odstranění rozsáhlé kontaminace vozovky provozní kapalinou motorového vozidla, vyřešil dovolací soud kladně v rozsudku ze dne 15. 8. 2023, sp. zn. **25 Cdo 2961/2022**. Za předpokladu, že toto narušení povrchu silnice snižuje užitnou vlastnost vozovky, ohrožuje bezpečnost silničního provozu a nelze je odstranit bez zásahu odborného subjektu, jde o škodu na komunikaci, tedy o situaci odlišnou od případů řešených v rozhodnutích ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 25 Cdo 307/2007 (náklady vynaložené na vyproštění, odtah a parkovné vozidla, jež způsobilo překážku provozu na dálnici), a ze dne 31. 10. 2019, sp. zn. 25 Cdo 3662/2018, Rc 56/2020 (odstranění nákladu havarovaného vozidla z komunikace).

Zálohy na služby a jejich vyúčtování u podnájmu bytu

Nejvyšší soud se v rozsudku ze dne 6. 6. 2023, sp. zn. **26 Cdo 3841/2022**, zabýval otázkou, jaké náležitosti musí mít vyúčtování záloh, které platil podnájemce nájemci podle jejich dohody, na plnění spojená s užíváním bytu (tzv. služby) a uzavřel, že jestliže si účastníci ve smlouvě o podnájmu bytu dohodli povinnost podnájemce platit zálohy na služby spojené s užíváním bytu a povinnost nájemce náklady na služby v daném období (minimálně jedenkrát ročně) vyúčtovat, aniž by stanovili pravidla pro náležitosti vyúčtování, je třeba vyúčtování vyhotovit podle § 7 zákona č. 67/2013 Sb., kterým se upravují některé otázky související s po-

skytováním plnění spojených s užíváním bytů a nebytových prostorů v domě s byty, ve znění pozdějších předpisů.

Porušení povinnosti nájemce bytu přenecháním bytu třetím osobám ke krátkodobému ubytování

V rozsudku ze dne 26. 9. 2023, sp. zn. **26 Cdo 2128/2023**, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že porušením povinnosti nájemce řádně užívat byt v souladu s nájemní smlouvou je i přenechávání bytu třetím osobám prostřednictvím internetových platforem typu Airbnb pro krátkodobé ubytování a může být důvodem výpovědi nájmu podle § 2288 odst. 1 písm. a) o. z. Protože nájemce odpovídá pronajímateli i za jednání osoby, které umožnil pronajatý byt užívat, poruší své povinnosti řádně užívat byt i v případě, že pronajatý byt přenechával třetím osobám k jiným účelům než k bydlení jeho podnájemce.

Stanovy akciové společnosti

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2023, sp. zn. **27 Cdo 1915/2022**, je řečeno, že mění-li se stanovy akciové společnosti rozhodnutím valné hromady, je změna stanov, spočívající v prodloužení funkčního období členů jejích volených orgánů, vůči stávajícím i budoucím členům volených orgánů společnosti účinná zásadně okamžikem, kdy o ní valná hromada rozhodla, není-li v rozhodnutí valné hromady, zákoně či ve stanovách uvedeno jinak. Mění-li se stanovy akciové společnosti rozhodnutím jediného akcionáře, je tato změna stanov vůči stávajícím i budoucím členům volených orgánů společnosti účinná zásadně oka-

mžikem, kdy rozhodnutí jediného akcionáře společnosti dojde. Stanovy akciové společnosti zásadně mohou upravit funkční období členů volených orgánů jako časově neomezené.

Obnovení jednání o smlouvě

Podmínkou existence podstatné (účastníky nepředvídatelné a neovlivnitelné) změny okolností, coby příčiny vyvstalého nepoměru v právech a povinnostech smluvních stran, zakládající právo domáhat se obnovení jednání o smlouvě, se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 1. 2. 2023, sp. zn. **28 Cdo 2989/2022**. Tam uzavřel, že podmínkou práva domáhat se obnovení jednání o smlouvě, případně změny smluvního závazku rozhodnutím soudu (§ 1765 odst. 1 a § 1766 odst. 1 o. z.), je mimo jiné skutečnost, že nepoměr v právech a povinnostech smluvních stran byl zapříčiněn (způsoben) podstatnou, smluvci nepředvídatelnou a neovlivnitelnou, změnou okolností vyvolanou vnějšími (na smluvních nezávislými) faktory; příkladmo působením přírodních sil, vlivem nemoci, zdravotního poškození či úmrtí, selhání techniky nebo škodní události způsobené třetí osobou, anebo změnou legislativy, společenských či politických poměrů nebo obecných poměrů hospodářských a ekonomických (výrazné zvýšení míry inflace, narušení dodavatelsko-odběratelských vztahů apod.).

Promlčení úroku z prodlení

Otázkou, od kterého okamžiku se právo na úroky z prodlení začíná promlčovat, se Nejvyšší soud zabíral v rozsudku ze dne 1. 6. 2023,

sp. zn. **28 Cdo 297/2023**. Dospěl k závěru, že promlčecí lhůta podle § 619 a § 629 odst. 1 o. z. ohledně práva na úrok z prodlení může začít plynout nejdříve počátkem prodlení dlužníka se splněním peněžitého dluhu (jistiny).

Souhlas dlužníka s plněním dluhu třetí osobou

V rozsudku ze dne 17. 10. 2023, sp. zn. **28 Cdo 1214/2023**, Nejvyšší soud vyslovil názor, že souhlas dlužníka s plněním jeho dluhu třetí osobou není pro vznik bezdůvodného obohacení plněním za jiného ve smyslu § 2991 odst. 2 o. z. a regresní kondikce proti dlužníku nezbytný.

Realitní smlouva

Problematiku uzavření realitní smlouvy v režimu zákona č. 39/2020 Sb., o realitním zprostředkování a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, rozebírá rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2023, sp. zn. **33 Cdo 1507/2022**, v němž je uvedeno, že k uzavření realitní smlouvy či smlouvy o uzavření budoucí realitní smlouvy se nemůže zavázat zájemce ve zprostředkovatelské smlouvě uzavřené podle citovaného zákona.

Úvěruschopnost spotřebitele

Platností smlouvy o spotřebitelském úvěru se zabýval rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2023, sp. zn. **33 Cdo 1819/2023**. Uvádí, že smlouvu o spotřebitelském úvěru nelze považovat za neplatnou jen

proto, že nebyla řádně posouzena úvěruschopnost spotřebitele; musí být postaveno najisto, že spotřebitel nebyl schopen úvěr splácet, resp. že mu úvěr neměl být poskytnut.

Spotřebitelský úvěr

Definičním znakům spotřebitelského úvěru se Nejvyšší soud věnoval v rozsudku ze dne 28. 3. 2023, sp. zn. **33 Cdo 3919/2022**. Dospěl v něm k závěru, že základními definičními složkami pojmu spotřebitelský úvěr jsou (i) financování (aktivní či pasivní formou), (ii) jeho poskytování či zprostředkování a (iii) spotřebitel. Naplnění uvedených definičních znaků znamená posoudit, zda se jedná o finanční službu (úvěr, peněžitá zápůjčka, odklad platby apod.) a zda je tato (finanční) služba spotřebiteli „poskytnuta nebo zprostředkována“. O spotřebitelský úvěr se jedná nejen, pokud je věřitelem ze smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, poskytovatel (ten, kdo jako podnikatel spotřebitelský úvěr poskytuje), jímž je zpravidla osoba uvedená v § 7 zákona o spotřebitelském úvěru. Stejně tak se jedná o spotřebitelský úvěr, pokud v procesu úvěrování spotřebitele vystupuje jako prostředník zprostředkovatel (ten, kdo jako podnikatel spotřebitelský úvěr zprostředkovává), i když věřitelem ze smlouvy, ve které se tento úvěr sjednává, není poskytovatel ve výše uvedeném smyslu. Sama absence příslušného oprávnění k podnikání nemá vliv na povahu nebo platnost soukromoprávního jednání.

2. 4. Trestní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2023

2. 4. 1. Přehled rozhodovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu

Trestní kolegium Nejvyššího soudu (dále též jen „trestní kolegium“) bylo v roce 2023 složeno z předsedy kolegia a dalších dvaadvaceti soudců; kromě toho zde působili také dva soudci dočasně přidělení. Soudci trestního kolegia jsou zařazeni do sedmi rozhodujících senátů, které tvoří sedm soudních oddělení. Dále zde působí velký senát trestního kolegia, evidenční senát a zvláštní senát pro odvolání proti rozhodnutím Kárné komory Nejvyššího kontrolního úřadu.

Jednotlivé trestní věci přiděluje do zmíněných rozhodujících sedmi senátů (dále uváděné jen jako „senáty“) předseda trestního kolegia na podkladě pravidel, která obsahuje rozvrh práce Nejvyššího soudu. V rámci senátu přiděluje věc konkrétnímu soudci řídící předseda senátu, a to rovněž podle pravidel vyplývajících z rozvrhu práce, v nichž se kombinuje princip specializace některých senátů s principem pravidelné rotace. V trestním kolegiu pracují tři specializované senáty – jeden (č. 8) se zabývá případy projednávanými podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, druhý (č. 5) je specializován na část hospodářské a majetkové kriminality a třetí (č. 11) na drogovou kriminalitu a případy týkající se mezinárod-

ní justiční spolupráce v trestních věcech. Každý z těchto senátů však rozhoduje v určitém rozsahu i v trestních věcech nepatřících do jejich specializace. Senáty trestního kolegia rozhodují většinou v neveřejném zasedání, tj. bez účasti obviněného, obhájce a státního zástupce, a pouze v některých případech ve veřejném zasedání, u něhož je umožněna účast dotčeným stranám trestního řízení. Mimo rozhodovací činnosti v tříčlenných senátech na trestním úseku působí také velký senát trestního kolegia, v němž je zařazeno devět soudců, a to tak, aby v něm byl zastoupen alespoň jeden člen z každého tříčlenného senátu.

Klíčovým úkolem Nejvyššího soudu je, aby sjednotil rozhodovací činnost soudů nižších stupňů. Realizace tohoto úkolu na trestním úseku je svěřena trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu. K naplnění uvedeného poslání poskytuje zákon o soudech a soudcích Nejvyššímu soudu několik nástrojů. Především je to samotné rozhodování o mimořádných opravných prostředcích v tříčlenných senátech trestního kolegia, dále rozhodování ve velkém senátu trestního kolegia, zaujímání stanovisek trestního kolegia a konečně i vydávání Sbírky a zařazování rozhodnutí do ní.

2. 4. 1. 1. Rozhodování o mimořádných opravných prostředcích

Nejvyšší soud představuje vrcholný orgán obecných soudů České republiky (čl. 92 Ústavy České republiky). Proto mu přísluší právo rozhodovat o nejvýznamnějších mimořádných opravných prostředcích, kterými jsou v trestním řízení dovolání a stížnost pro porušení zákona.

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, jímž lze napadnout pravomocné rozhodnutí soudu druhého stupně ve věci samé (§ 265a tr. ř.), ale je možné tak učinit jen s odkazem na některý z dovolacích důvodů taxativně vyjmenovaných v ustanoveních § 265b odst. 1 a 2 tr. ř. Předmětem dovolacího řízení není skutkový přezkum obecně, ale pouze posuzování určitých hmotněprávních a procesních otázek v napadeném rozhodnutí nebo v řízení mu předcházejícím, a to včetně některých zásadních otázek týkajících se dokazování. Dovolání je oprávněn podat jednak nejvyšší státní zástupce a příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce – pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného, a jednak obviněný pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká. Dovolání v neprospěch obviněného nelze podat jen z důvodu, že soud postupoval v souladu s ustanoveními § 259 odst. 4, § 264 odst. 2, § 273 nebo § 289 písm. b) tr. ř. Obviněný může podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce; podání obviněného učiněné jinak než prostřednictvím obhájce se nepovažuje za dovolání, ale podle jeho obsahu se s ním případně naloží jinak. Dovolání je nutné podat u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, a to do dvou měsíců od doručení opisu rozhodnutí, proti němuž směřuje dovolání. Předseda senátu soudu prvního stupně doručí opis dovolání obviněného nejvyššímu státnímu zástupci nebo příslušnému orgánu Úřadu evropského veřejného žalobce a opis dovolání nejvyššího státního zástupce nebo příslušného orgánu Úřadu evropského veřejného žalobce obhájci obviněného a obviněnému s upozorněním, že se mohou k dovolání písemně vyjádřit a souhlasit s projednáním dovolání v neveřejném zasedání dovolacího soudu. Jakmile uplyne lhůta k podání dovolání všem oprávněným osobám, soud prvního stupně předloží spisy Nejvyššímu soudu.

Nejvyšší soud odmítne dovolání z důvodů taxativně stanovených v § 265i odst. 1 tr. ř., zejména nejsou-li splněny některé formální podmínky, je-li dovolání podáno z jiného než stanoveného dovolacího důvodu, nebo opakuje-li dovolatel v dovolání ty námitky, s nimiž se zcela a věcně správně vypořádaly již soudy nižších stupňů, přičemž v odůvodnění usnesení o odmítnutí Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí dovolání poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí. Nejvyšší soud po provedeném přezkumu zamítne podané dovolání, pokud shledá, že není důvodné (§ 265j tr. ř.). Jestliže Nejvyšší soud neodmítne ani nezamítne podané dovolání, přezkoumá napadené rozhodnutí i řízení mu předcházející, a to jen v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání. Po přezkoumání Nejvyšší soud zruší napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející, shledá-li, že je dovolání důvodné. Pokud po zrušení napadeného rozhodnutí nebo některého jeho výroku je nutné učinit ve věci nové rozhodnutí, Nejvyšší soud přikáže zpravidla soudu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl (§ 265k tr. ř.). Soud nebo jiný orgán činný v trestním řízení, jemuž byla věc přikázána k novému projednání a rozhodnutí, je vázán právním názorem Nejvyššího soudu (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Bylo-li napadené rozhodnutí zrušeno jen v důsledku dovolání podaného ve prospěch obviněného, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 265s odst. 2 tr. ř.). Nejvyšší soud však může při zrušení napadeného rozhodnutí také sám hned rozhodnout ve věci zpravidla rozsudkem, nebrání-li tomu stanovené překážky (§ 265m tr. ř.).

Dalším mimořádným opravným prostředkem, který Nejvyšší soud projednává, je stížnost pro porušení zákona (dále též jen ve zkratce „SPZ“).

Tento mimořádný opravný prostředek je oprávněn podat pouze ministr spravedlnosti proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, jímž byl porušen zákon nebo které bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení, nebo jestliže uložený trest je ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pachatele, popřípadě jestliže uložený druh trestu je ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 266 odst. 1, 2 tr. ř.). Stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného proti pravomocnému rozhodnutí soudu nelze podat jen z důvodu, že soud postupoval v souladu s ustanoveními § 259 odst. 4, § 264 odst. 2, § 273 nebo § 289 písm. b) tr. ř. V případě SPZ podané nikoli ve prospěch obviněného a po zjištění, že zákon byl porušen, ale nikoli v neprospěch obviněného, lze dosáhnout pouze tzv. akademického výroku, není však možné zrušit napadené rozhodnutí nebo řízení mu předcházející, kterým byl porušen zákon. Nejvyšší soud zamítne SPZ, pokud není přípustná nebo není-li důvodná (§ 268 odst. 1 tr. ř.). Jestliže Nejvyšší soud shledá, že zákon byl porušen, vysloví tento závěr rozsudkem (§ 268 odst. 2 tr. ř.). Pokud byl zákon porušen v neprospěch obviněného, Nejvyšší soud zároveň s výrokem uvedeným v § 268 odst. 2 tr. ř. zruší napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející. Je-li nezákonný jen některý výrok napadeného rozhodnutí a pokud jej lze oddělit od ostatních, zruší Nejvyšší soud jen tento výrok (§ 269 tr. ř.). Jestliže po zrušení napadeného rozhodnutí nebo některého jeho výroku je nutné učinit ve věci nové rozhodnutí, přikáže Nejvyšší soud zpravidla orgánu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Orgán, jemuž byla věc přikázána, je vázán právním názorem Nejvyššího soudu (§ 270 tr. ř.). Nejvyšší soud může při zrušení napadeného rozhodnutí také sám rozhodnout ve věci, pokud je možné

učinit rozhodnutí na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozhodnutí správně zjištěn (§ 271 tr. ř.). Jestliže Nejvyšší soud vyslovil, že zákon byl porušen v neprospěch obviněného, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 273 tr. ř.).

2. 4. 1. 2. Agendy trestního kolegia Nejvyššího soudu podle příslušných rejstříků

Soudci trestního kolegia Nejvyššího soudu jsou níže uvedenými zákonnými normami zmocněni, aby v senátech, převážně složených z předsedy senátu a dvou soudců, rozhodovali v těchto agendách:

Tdo

– rozhodování o dovoláních proti pravomocným rozhodnutím soudů druhého stupně ve věci samé (§ 265a a násl. tr. ř.);

Tcu

– rozhodování o návrzích na zaznamenání údajů o odsouzení občana České republiky cizozemským soudem do evidence Rejstříku trestů (§ 4 odst. 2, 3, 4 a § 4a odst. 3 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů),

– rozhodování o návrzích podle zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (např. o návrhu Ministerstva spravedlnosti na přezkoumání rozhodnutí o vynětí vydávané osoby z pravomoci orgánů činných v trestním řízení podle § 89 odst. 2 citovaného zákona, o návrhu na rozhodnutí o tom, zda je vydávaná osoba vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním

řízení podle § 92 odst. 6 a § 95 odst. 2 citovaného zákona, o návrhu ministra spravedlnosti na přezkoumání rozhodnutí o přípustnosti vydání osoby k trestnímu stíhání do cizího státu podle § 95 odst. 5, 6 citovaného zákona, o návrhu na rozhodnutí o tom, zda je osoba, vůči níž směřuje uznávané cizozemské rozhodnutí, vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení podle § 120 odst. 5 citovaného zákona, o návrhu ministra spravedlnosti na přezkoumání rozhodnutí soudu o uznání a výkonu cizozemského rozhodnutí ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody podle § 128 citovaného zákona, o návrhu na vzetí předávané osoby do průvozní vazby po dobu průvozu územím České republiky podle § 143 odst. 4 citovaného zákona, o odmítnutí předání informace utajované podle zákona o ochraně utajovaných informací mezinárodnímu soudu podle § 158 odst. 1, 2 citovaného zákona atd.),

- rozhodování o návrzích na rozhodnutí, zda je určitá osoba vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení, vznikne-li o tom pochybnost (§ 10 odst. 2 tr. ř.);

Tz

- rozhodování o stížnostech pro porušení zákona, podaných ministrem spravedlnosti proti rozhodnutím státních zástupců a soudů v řízení konaném podle trestního řádu (§ 266 a násl. tr. ř.);

Td

- rozhodování sporů o příslušnost mezi soudy nižších stupňů, je-li ve vztahu k nim Nejvyšší soud nejbližším společně nadřízeným soudem (§ 24 tr. ř.),

- rozhodování o návrzích na odnětí a přikázání věci, je-li Nejvyšší soud nejbližším společně nadřízeným soudem dotčeným soudům (§ 25 tr. ř.),
- rozhodování o návrzích na vyloučení soudců určitého senátu Nejvyššího soudu z projednávání a rozhodování ve věci (§ 31 odst. 1 tr. ř.);

Tvo

- rozhodování o stížnostech proti rozhodnutím vrchních soudů o prodloužení vazby podle § 74 tr. ř. a proti dalším rozhodnutím vrchních soudů, pokud rozhodovaly v postavení soudu prvního stupně (např. o stížnostech proti rozhodnutím o vyloučení soudců vrchních soudů z vykonávání úkonů trestního řízení podle § 30 a § 31 tr. ř.);

Tul

- rozhodování o návrzích na určení lhůty k provedení procesního úkonu (§ 174a zákona o soudech a soudcích);

Zp

- rozhodování o odvoláních proti rozhodnutím Kárné komory Nejvyššího kontrolního úřadu (§ 43 odst. 2 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů);

Pzo

- rozhodování o návrzích na přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu (§ 314l až § 314n tr. ř.).

2. 4. 2. Sjednocovací činnost trestního kolegia Nejvyššího soudu

Ke sjednocení rozhodovací praxe nižších soudů dochází především vydáváním rozhodnutí v rámci řízení o výše uplatňovaných mimořádných opravných prostředcích v konkrétních trestních věcech, přičemž ve svých rozhodnutích Nejvyšší soud vysloví závazný právní názor, kterým je soud nižšího stupně nebo jiný orgán činný v trestním řízení vázán a jímž se případně řídí tyto orgány v jiných skutkově a právně obdobných věcech. O dovoláních a stížnostech pro porušení zákona rozhoduje Nejvyšší soud zpravidla v tříčlenných senátech složených z předsedy senátu a dalších dvou profesionálních soudců, nejde-li o výjimky, kdy rozhoduje velký senát trestního kolegia.

Velkému senátu trestního kolegia je věc postoupena v případě, že tříčlenný senát při svém rozhodování dospěl k právnímu názoru, který je odlišný od názoru již vyjádřeného v některém dřívějším rozhodnutí Nejvyššího soudu, přičemž svůj odlišný právní názor tento senát odvodní (§ 20 zákona o soudech a soudcích).

Velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu je třeba uvedeným postupem předložit věc zejména tehdy, týká-li se sporná otázka hmotného práva. Jde-li o právní názor o procesním právu, může tříčlenný senát postoupit věc velkému senátu trestního kolegia pouze tehdy, pokud jednomyslně (hlasy všech členů senátu) dospěl k závěru, že řešená procesní otázka má po právní stránce zásadní význam. Postoupení věci velkému senátu trestního kolegia však nepřichází v úvahu tehdy,

byla-li sporná otázka již vyřešena stanoviskem trestního kolegia nebo pléna Nejvyššího soudu. Velký senát trestního kolegia rozhoduje vždy v meritu věci, tj. zpravidla o podaném mimořádném opravném prostředku, pokud výjimečně nedospěje k závěru, že zde nebyl důvod k postoupení věci velkému senátu kolegia, přičemž v takovém případě usnesením bez meritorního rozhodnutí o podaném opravném prostředku vrátí věc senátu, který mu ji (nedůvodně) předložil. Je otázkou, zda by uvedená praxe měla zůstat zachována. Alternativou k ní je totiž názor, že by velký senát trestního kolegia měl rozhodnout pouze o řešení aktuálně předložené právní otázky a následně by v souladu s tím v meritu rozhodl příslušný tříčlenný senát, kterému byla původně přidělena projednávaná věc. Navíc není výslovně upravena ani situace, zda a jakým postupem může velký senát kolegia Nejvyššího soudu změnit svůj dřívější právní názor vyjádřený v již učiněném rozhodnutí v minulosti.

Velký senát trestního kolegia rozhodl v roce 2023 v agendě Tdo dvakrát a v agendě Tz vydal jedno rozhodnutí. V první věci rozhodl velký senát v agendě Tz rozsudkem ze dne 21. 6. 2023, sp. zn. 15 Tz 9/2023. Ve druhé a třetí věci rozhodl velký senát v agendě Tdo usnesením ze dne 20. 9. 2023, sp. zn. 15 Tdo 513/2023, a rozsudkem ze dne 6. 12. 2023, sp. zn. 15 Tdo 677/2023. K uveřejnění ve Sbírce bylo zatím schváleno jedno z uvedených rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, a to rozsudek ze dne 21. 6. 2023, sp. zn. 15 Tz 9/2023, který byl publikován pod č. 31/2023 Sb. rozh. tr. (k němu i k ostatním dvěma rozhodnutími velkého senátu viz níže pod bodem 2. 4. 4. 2.). Kromě toho byly v roce 2023 předloženy velkému senátu trestního kolegia

k rozhodnutí další dvě trestní věci vedené pod sp. zn. 15 Tz 81/2023 a sp. zn. 15 Tdo 960/2023.

Všechna rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, stejně jako všechna rozhodnutí tříčlenných senátů, se publikují v pseudonymizované podobě na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz, což rovněž přispívá ke sjednocování rozhodovací praxe v trestních věcech.

V trestním kolegiu Nejvyššího soudu působí taktéž evidenční senát, který je složen z jeho předsedy a dalších osmi soudců trestního kolegia. Na jeho zasedáních se projednávají návrhy těch rozhodnutí senátů trestního kolegia Nejvyššího soudu a rozhodnutí soudů nižších stupňů v trestních věcech, jež byla doporučena k zobecnění a k tomu, aby byla zařazena na zasedání trestního kolegia ke schválení pro uveřejnění ve Sbírce. Evidenční senát rozhoduje, která jím projednávaná rozhodnutí budou postoupena do dalšího schvalovacího procesu, tj. zaslána k připomínkám příslušným orgánům a institucím a poté předložena na zasedání trestního kolegia. K návrhu předsedy trestního kolegia nebo předsedy evidenčního senátu projednává evidenční senát trestního kolegia i další materiály, zejména podněty k zaujetí stanoviska trestního kolegia k rozhodovací činnosti soudů a návrhy takových stanovisek. V roce 2023 se konalo celkem osm zasedání evidenčního senátu trestního kolegia, na kterých bylo projednáno (někdy i opakovaně) asi 169 rozhodnutí Nejvyššího soudu a soudů nižších stupňů, 1 návrh stanoviska a některé další materiály a podněty.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu a ostatních soudů na trestním úseku, která projednal a doporučil k uveřejnění ve Sbírce evidenční senát trestního kolegia, jsou předložena k projednání a schválení na zasedání soudců trestního kolegia Nejvyššího soudu, které za tím účelem svolává a řídí předseda trestního kolegia. Před jeho konáním se k návrhům na publikaci rozhodnutí vyjadřují připomínková místa, jimiž jsou krajské a vrchní soudy (Městský soud v Praze), Nejvyšší státní zastupitelství, právnické fakulty univerzit, Česká advokátní komora, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Ústav státu a práva Akademie věd, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší správní soud a podle povahy rozhodnutí i některé další instituce a orgány. K uveřejnění rozhodnutí ve Sbírce se vyžaduje souhlas nadpoloviční většiny všech soudců trestního kolegia. V roce 2023 se uskutečnilo celkem šest zasedání trestního kolegia Nejvyššího soudu, na kterých bylo projednáno celkem 61 předložených rozhodnutí (některá pak i opětovně), z nichž soudci trestního kolegia schválili k uveřejnění ve Sbírce celkem 45 rozhodnutí. Dále byl projednán jeden návrh na zaujetí stanoviska trestního kolegia, který byl schválen a přijaté stanovisko již bylo publikováno ve Sbírce (viz níže pod bodem 2. 4. 4. 1.).

Zaujímání stanovisek trestního kolegia Nejvyššího soudu k rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu (§ 14 odst. 3 zákona o soudech a soudcích) je dalším významným nástrojem ke sjednocování praxe soudů nižších stupňů či jiných orgánů činných v trestním řízení. Projednání stanoviska na zasedání trestního kolegia předchází zpracování jeho návrhu pověřeným členem (resp. pověřenými členy pracovní skupiny) trestního kolegia a dále následuje připomínkové řízení,

v rámci kterého se k návrhu stanoviska vyjadřují připomínková místa, jimiž jsou ta, která byla vyjmenována výše v souvislosti s rozhodováním o publikaci rozhodnutí do Sbírky, případně podle povahy a významu řešených otázek i další orgány či instituce. Poté návrh stanoviska posoudí evidenční senát trestního kolegia a pak se projednává a schvaluje na zasedání trestního kolegia, které je usnášeníschopné, pokud se na něm zúčastní dvoutřetinová většina všech členů trestního kolegia Nejvyššího soudu. K přijetí stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu a k jeho následné publikaci ve Sbírce je nezbytný souhlas nadpoloviční většiny všech členů trestního kolegia.

Každé schválené stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu se publikuje ve Sbírce a v elektronické podobě též na internetových stránkách Nejvyššího soudu.

2. 4. 3. Statistické údaje o činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu

Úvodní tabulka představuje přehled o rozhodovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2023 ve všech jeho agendách. První sloupec přitom ukazuje, kolik věcí v každé konkrétní agendě bylo k rozhodnutí přesunuto z předchozího roku 2022. Analogicky pak poslední sloupec uvádí počty věcí, které nebyly vyřízeny do 31. 12. 2023.

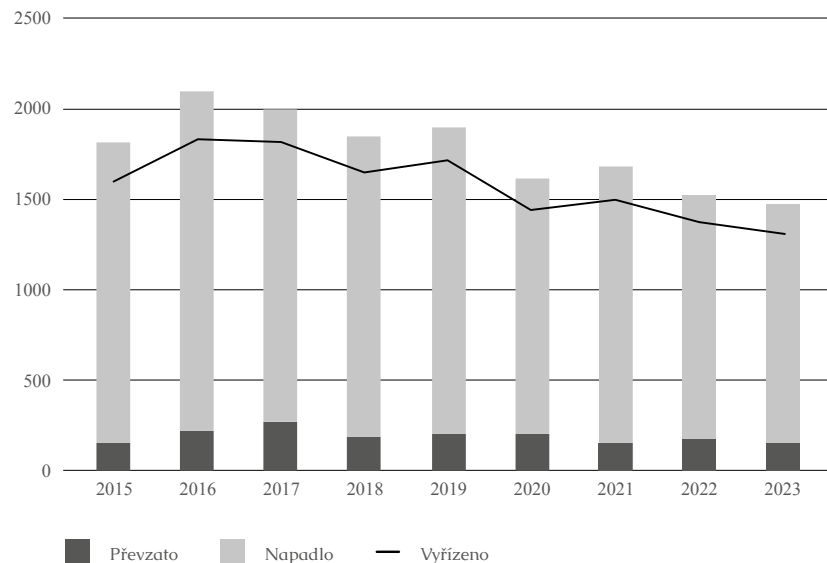
	Převzato	Napadlo	Vyřízeno	Nevyřízeno
Tdo	140	1 203	1 188	155
Tcu	8	161	161	8
Tz	11	112	111	12
Td	4	72	72	4
Tvo	0	20	17	3
Tul	0	1	1	0
Zp	0	0	0	0
Pzo	1	14	14	1

Přehled vývoje agendy na trestním kolegiu za rok 2023

Následující tabulka a na ni navazující graf pak sledují vývoj statistických údajů trestního kolegia Nejvyššího soudu v delším časovém období.

Rok	Převzato	Napadlo	Vyřízeno	Nevyřízeno
2015	159	1 662	1 597	224
2016	224	1 877	1 829	272
2017	272	1 722	1 815	179
2018	179	1 676	1 651	204
2019	204	1 699	1 706	197
2020	197	1 410	1 443	158
2021	158	1 519	1 505	172
2022	172	1 343	1 364	151
2023	151	1 315	1 299	167

Součet agendy Tdo a Tz v letech 2015–2023

Graf znázorňuje statistický vývoj počtu předložených věcí ve všech agendách trestního kolegia Nejvyššího soudu v delším časovém horizontu let 2015 až 2023. Je z něj patrný poměrně setrvalý stav celkového počtu převzatých věcí, avšak zároveň tento graf dokládá, že v letech 2016 až 2017 bylo předloženo k vyřízení trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu nejvíce podání za celé sledované období, v roce 2018 se situace mírně zklidnila. V letech 2020 až 2022 je patrný určitý pokles celkového počtu předložených i vyřízených věcí a tento trend pokračoval i v roce 2023. Je třeba si

uvědomit, že graf sčítá počty věcí ve všech agendách, přičemž složitost, resp. pracnost vyřizování v jednotlivých agendách je velmi odlišná.

2. 4. 4. Výběr důležitých rozhodnutí trestního kolegia Nejvyššího soudu

2. 4. 4. 1. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu publikované ve Sbírce

K řešení některých sporných otázek a za účelem sjednocení rozhodovací činnosti soudů nižších stupňů vydalo trestní kolegium Nejvyššího soudu níže uvedené stanovisko publikované ve Sbírce.

K právnímu posouzení vylákání kompenzačního bonusu, vypláčeného na základě jednotlivých zákonů o kompenzačních bonusech přijatých v letech 2020 a 2021 v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2 způsobujícího nemoc COVID-19

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2023, sp. zn. **Tpjn 300/2022**, publikované pod č. 1/2023 Sb. rozh. st., zaujalo při řešení dané problematiky názor, že vylákání kompenzačního bonusu, vypláčeného na základě jednotlivých zákonů o kompenzačních bonusech přijatých v letech 2020 a 2021 v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2 způsobujícího nemoc COVID-19, je za splnění dalších podmínek trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku.

2. 4. 4. 2. Rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu

V roce 2023 vydal velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu celkem tři následující rozhodnutí.

K možnosti trestního stíhání již zaniklé právnické osoby a k výkladu některých souvisejících otázek

Rozsudek velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2023, sp. zn. 15 Tz 9/2023, byl publikován pod č. 31/2023 Sb. rozh. tr. s jedenácti právními větami, v nichž se řeší různé otázky související s možností trestního stíhání právnické osoby, která sice zanikla, ovšem stalo se tak bez dodržení omezujících ustanovení zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále ve zkratce „t. o. p. o.“). Věc zde předložil senát Nejvyššího soudu usnesením ze dne 21. 12. 2022, sp. zn. 6 Tz 80/2022, s tím, že zaujal odlišný právní názor od toho, který vyslovil jiný senát Nejvyššího soudu v dřívějším usnesení ze dne 26. 10. 2022, sp. zn. 4 Tz 112/2022, jímž shledal nepřipustnou stížnost pro porušení zákona podanou proti již zaniklé právnické osobě. Velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu zde zaujal tyto právní názory:

Trestně stíhat je možno jen existující (i zrušenou) právnickou osobu, ale nikoli již zaniklou právnickou osobu. Ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. lze podle § 1 odst. 2 t. o. p. o. přiměřeně užít i vůči zaniklé právnické osobě. Ustanovení o mimořádných opravných prostředcích týkající se

obviněné fyzické osoby, která zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou (§ 265p odst. 3, § 275 odst. 1, § 280 odst. 3 tr. ř.), lze podle § 1 odst. 2 t. o. p. o. přiměřeně užít i vůči zaniklé právnické osobě. Má-li být trestně stíhána právnická osoba, musí orgány činné v trestním řízení postupovat podle § 30 a § 32 t. o. p. o. tak, aby zabránily jejímu zrušení nebo zániku. Jde-li o trestní stíhání zrušené obchodní společnosti (např. společnosti s ručením omezeným), je třeba vyrozumět příslušný krajský soud, který vede obchodní rejstřík, v němž je tato obchodní společnost zapsána (dále jen „rejstříkový soud“), o tom, že bylo zahájeno její trestní stíhání (§ 30 odst. 1 t. o. p. o.). Dále je nutno činit i další aktivní kroky k zamezení zániku obviněné právnické osoby – obchodní společnosti, zejména jednat s jejím likvidátorem a upozornit jej na povinnosti vyplývající z § 32 odst. 1 a 3 t. o. p. o., že má písemně oznámit státnímu zástupci a v řízení před soudem předsedovi senátu, že hodlá podat návrh na výmaz obchodní společnosti z obchodního rejstříku, resp. podat návrh na rozhodnutí soudce pro přípravné řízení nebo v řízení před soudem předsedy senátu o svolení se zánikem obviněné právnické osoby. Likvidátor obchodní společnosti je tím, kdo za ni zásadně může činit úkony podle § 34 odst. 1 t. o. p. o. Proto má mít zjednan přístup do datové schránky obviněné obchodní společnosti, do níž se doručují písemnosti jí určené (§ 62 odst. 1 tr. ř.). Pokud likvidátor nepřebírá písemnosti takto doručované, lze mu je doručovat i jiným způsobem (např. do jeho datové schránky, na adresu jeho bydliště apod.). Zanikla-li (i přes zamezující opatření zejména podle § 30 a § 32 t. o. p. o.) stíhaná obviněná právnická osoba a spatřuje-li státní zástupce veřejný zájem hodný právní ochrany na vyslovení její viny, může státní zastupitelství podat návrh rejstříkovému soudu podle § 209 odst. 1 o. z. na rozhodnutí o zrušení výmazu

zaniklé obviněné právnické osoby spojené s rozhodnutím o její likvidaci a jmenování likvidátora. Jinak musí trestní stíhání zaniklé obviněné právnické osoby zastavit podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. z důvodu § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. (za přiměřeného užití § 1 odst. 2 t. o. p. o.). Ustanovení opatrovníka obviněné právnické osobě podle § 34 odst. 5 t. o. p. o. je až subsidiárním opatřením, nemůže-li ji zastupovat jiná oprávněná osoba, např. v případě zrušené obchodní společnosti její likvidátor. Existence nebo neexistence právnické osoby (tj. to, zda právnická osoba zanikla či nikoli) je tzv. statusovou otázkou, a proto ji orgány činné v trestním řízení nemohou podle § 9 odst. 2 tr. ř. posoudit samy. Stejně tak nemohou tuto otázku posoudit, existuje-li o ní nezrušené rozhodnutí soudu o výmazu právnické osoby z veřejného rejstříku (§ 9 odst. 1 tr. ř.). Rejstříkový soud z úřední povinnosti (*ex officio*) podle § 90 odst. 2 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVR“), zkoumá mimo jiné to, zda provedení zápisu výmazu právnické osoby nebrání trestní stíhání proti ní vedené nebo výkon trestu, který jí byl uložen podle zákona upravujícího trestní odpovědnost právnických osob a řízení proti nim. Trestně stíhanou právnickou osobu může rejstříkový soud vymazat pouze tehdy, pokud navrhovatel podle § 16 odst. 1 ZVR doloží svolení trestního soudu s jejím zánikem podle § 32 odst. 3 t. o. p. o. Předseda senátu soudu, u něhož byla podána obžaloba na zaniklou obviněnou právnickou osobu, nemůže ve věci nařídit hlavní líčení, ale zpravidla nařídí předběžné projednání obžaloby podle § 186 písm. e) tr. ř., v němž je namísto vrátit věc státnímu zástupci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. V případě uložení trestu uveřejnění rozsudku uloženého podle § 23 odst. 1 t. o. p. o. právnické osobě

soud určí konkrétní druh veřejného sdělovacího prostředku, v němž má být odsuzující rozsudek uveřejněn; takovým sdělovacím prostředkem není obchodní rejstřík, a to ani když odsouzenou právnickou osobou je obchodní korporace. Rozsah uveřejnění rozsudku se určí podle povahy věci a celkového rozsahu textu rozsudku. Přitom není vyloučeno uložit povinnost, aby odsouzená právnická osoba uveřejnila celý výrok o vině i o trestu, resp. též o ochranném opatření, o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení.

K přečinu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 tr. zákoníku spáchanému tím, že pachatel bez dalšího vydá překlad cizojazyčného díla, jež svým obsahem popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit genocidium nebo další zločiny

V usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2023, sp. zn. **15 Tdo 513/2023**, se ve věci vydání překladu cizojazyčné knihy týkající se popírání holokaustu řešil odlišný názor senátu Nejvyššího soudu, který tuto věc předložil usnesením ze dne 24. 5. 2023, sp. zn. 7 Tdo 384/2023, od závěrů obsažených v usnesení jiného senátu Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 2019, sp. zn. 8 Tdo 314/2019. Velký senát trestního kolegia zde zaujal následující právní názory. Přečinu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 tr. zákoníku se dopustí i pachatel, který vydá, rozšiřuje, případně jinak veřejně zpřístupňuje cizí dílo, jež svým obsahem popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit genocidium nebo zločiny uvedené ve zmíněném ustanovení, a to i když se v takovém díle, v doprovodném textu či jinak nevyjadřuje způsobem naplňujícím znaky

uvedeného přečinu. Tohoto přečinu se však nedopustí osoba vydávající, rozšiřující nebo veřejně zpřístupňující takové cizí dílo, je-li doplněno o nedílnou část zahrnující vyjádření jejího odmítavého postoje ke konkrétnímu obsahu díla s komentářem, který odpovídá rozsahu a povaze díla a dostatečně reflektuje prokazatelné historické skutečnosti týkající se tématu díla a odborné poznatky o dané problematice. K naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty přečinu podle § 405 tr. zákoníku se nevyžaduje žádný další tzv. fakultativní znak. Motiv pachatele, např. majetkový, k veřejnému popírání, zpochybňování, schvalování či ospravedlňování genocidia nebo dalších zločinů proto není pro naplnění znaků skutkové podstaty tohoto přečinu podstatný.

K trestnému činu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, 2 tr. zákoníku spáchanému na nezletilém dítěti pachatele, který byl původně posouzen jako trestný čin znásilnění

Rozsudek velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2023, sp. zn. **15 Tdo 677/2023**, byl iniciován usnesením senátu Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2023, sp. zn. 8 Tdo 432/2023, v němž se zastává odlišný názor na dílčí otázku trestného činu znásilnění, než jaký je obsažen v usnesení jiného senátu Nejvyššího soudu ze dne 9. 5. 2012, sp. zn. 3 Tdo 345/2012. Velký senát trestního kolegia se sice shodl ve sporné otázce s předkládajícím senátem, že v případě znásilnění spáchaného pohlavním stykem není nutné dosáhnout pohlavní uspokojení, ale z podnětu dovolání obviněného rozhodl o změně právní kvalifikace skutku i o trestu uloženého obviněnému. Podstata skutku spočívala v tom, že pachatel vlastní nezletilé pětileté dceři, která s ním v několika případech

ležela pod společnou dekou, opakovaně pod pokrývkou sahal do rozkroku a dotýkal se jejích zevních pohlavních orgánů. Soudy nižších stupňů ho uznaly vinným trestným činem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 2, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a uložily mu nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 5 let se zařazením k výkonu do věznice s ostrahou. Velký senát trestního kolegia pak dospěl k názoru, že v posuzované trestní věci nebyl spáchán zločin znásilnění, protože se nepodařilo důkazně podložit všechny rozhodné skutečnosti svědčící pro tuto právní kvalifikaci. Vzhledem k tomu, že nešlo o soulož, bylo možné uvažovat jen o jiném způsobu pohlavního zneužití spojeném se zásahem do pohlavní sféry poškozeného dítěte. S ohledem na konkrétní praktiky, které obviněný prováděl při fyzickém kontaktu s poškozenou, pokládal velký senát trestního kolegia za odpovídající právní kvalifikaci skutku jako trestného činu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, 2 tr. zákoníku, která vyjadřuje povahu a intenzitu činu obviněného a jeho dopadu na zájem chráněný trestním zákoníkem, jímž je v tomto případě především zájem na řádném mravním, psychickém a tělesném vývoji dětí a jejich ochrana před jakýmkoli útoky na jejich pohlavní nedotknutelnost. Proto byl obviněnému uložen i mírnější trest odnětí svobody v trvání 3 roků s podmíněným odkladem jeho výkonu na 5 let a s vyslovením dohledu nad obviněným.

2. 4. 4. 3. Vybraná rozhodnutí schválená trestním kolegiem Nejvyššího soudu k uveřejnění ve Sbírce

Z významných rozhodnutí, která schválilo trestní kolegium Nejvyššího soudu k uveřejnění a která byla vydaná nebo publikovaná v roce 2023 v trestní části Sbírky, lze uvést následující.

K tomu, kdy se v dovolacím řízení neuplatní beneficium cohaesionis

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2021, sp. zn. **6 Tdo 794/2021**, publikované pod č. 1/2023 Sb. rozh. tr., vyjadřuje názor, že institut tzv. *beneficium cohaesionis*, upravený v § 265k odst. 2 poslední větě tr. ř., se v dovolacím řízení neuplatní, pokud výrok o vině, který by bylo třeba pro věcnou souvislost zrušit u dotčeného spoluobviněného, již *de iure* neexistuje proto, že byl pravomocně zrušen v souvislosti s ukládáním společného trestu za pokračování v trestném činu podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku. Totéž platí při rozhodování o jiných opravných prostředcích.

K zákazu dvojího přičítání téže okolnosti při ukládání úhrnného nebo souhrnného trestu

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. **3 Tdo 824/2022**, uveřejněném pod č. 9/2023 Sb. rozh. tr., byl učiněn závěr, že pokud soud při ukládání úhrnného nebo souhrnného trestu podle § 43 odst. 1, 2 tr. zákoníku přihlédne při stanovení jeho druhu a výměry k přitěžující okolnosti podle § 42 písm. n) tr. zákoníku spočívající ve spáchání více trestných činů, nejde o porušení zásady zákazu dvojího přičítání téže okolnosti podle § 39 odst. 5 tr. zákoníku.

K některým otázkám týkajícím se podání dovolání zákonným zástupcem mladistvého

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2022, sp. zn. **8 Tdo 1093/2022**, publikovaném pod č. 10/2023 Sb. rozh. tr., Nejvyšší soud uzavírá, že

zákonný zástupce mladistvého (§ 43 odst. 1 z. s. m.) nemá vlastní právo podat dovolání, ale může jej podat jen jeho jménem, a to do doby, než mladistvý nabude plné svéprávnosti. Po nabytí plné svéprávnosti mladistvého pak již nemůže jeho zákoný zástupce podat dovolání, a učiní-li tak, jde o dovolání podané neoprávněnou osobou, které Nejvyšší soud odmítne podle § 265i odst. 1 písm. c) tr. ř.

K možnosti mimořádného snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby za pokus trestného činu podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku

V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. **8 Tdo 1033/2022**, publikovaném pod č. 12/2023 Sb. rozh. tr., Nejvyšší soud zaujal právní názor, že pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku nepostačuje skutečnost, že jde jen o pokus trestného činu (§ 21 odst. 1 tr. zákoníku). Soud totiž musí posoudit všechny okolnosti významné pro stanovení povahy a závažnosti pokusu, jeho přiblížení se k dokonání trestného činu, důvody, pro které k dokonání nedošlo, a další konkrétní okolnosti případu, jakož i osobu pachatele a jeho osobní a jiné poměry. Teprve na základě jejich komplexního zhodnocení lze odůvodnit postup podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku.

K institutu prohlášení viny podle § 206c tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2022, sp. zn. **8 Tdo 722/2022**, uveřejněné pod č. 13/2023 Sb. rozh. tr., se zabývá základními atributy institutu prohlášení viny. Jak vyplývá z právní věty tohoto rozhodnu-

tí, prohlášení viny podle § 206c tr. ř. je dobrovolným vyjádřením obviněného, které činí po řádném poučení soudem na základě své vůle o skutku kladeném mu za vinu, jímž souhlasí, že ho spáchal, i s tím, jak je v obžalobě právně posouzen. Jde o svobodný projev vůle, jenž není vázán na další konkrétní postup či rozhodnutí soudu (např. na rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. ř.). Právní důsledky spojené s prohlášením viny nenastávají okamžikem učinění prohlášení obviněným, ale až rozhodnutím soudu o tom, zda ho přijímá nebo nepřijímá (§ 206c odst. 4 tr. ř.). Soudem přijaté prohlášení viny obviněného podle § 206c odst. 7 tr. ř. nelze odvolat, a to ani v dalším řízení v téže věci bez ohledu na to, zda došlo ke zrušení meritorního rozhodnutí, které na prohlášení viny navazovalo.

K naplnění znaku spočívajícího v „hrubém ztěžování výkonu funkce insolvenčního správce“ u trestného činu porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2023, sp. zn. **5 Tdo 1144/2022**, uveřejněné pod č. 15/2023 Sb. rozh. tr., se týká skutkové podstaty trestného činu porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku. Podle právní věty tohoto rozhodnutí platí, že pro závěr o možném naplnění znaku spočívajícího v hrubém ztěžování výkonu funkce insolvenčního správce ve smyslu citovaného ustanovení je nutné hodnotit intenzitu obstrukčního jednání pachatele v insolvenčním řízení v souhrnu, nikoli pouze odděleně ve vztahu k jednotlivým projevům. Trestný čin porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku proto může být spáchán i více takovými jednotlivými pro-

jevy, byť jsou samy o sobě méně závažné, pokud jimi pachatel ve svém souhrnu soustavně nebo dlouhodobě znesnadňoval výkon funkce insolvenčního správce, který musel vynaložit vyšší míru úsilí a množství času na její řádné plnění, a byl tak ohrožen účel insolvenčního řízení.

K nenaplnění zákonných znaků trestného činu urážky mezi vojáky podle § 378 odst. 1 tr. zákoníku

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2023, sp. zn. 7 Tdo 1189/2022, publikovaném pod č. 16/2023 Sb. rozh. tr., je vysloven závěr, že trestní odpovědnost za trestný čin urážky mezi vojáky podle § 378 odst. 1 tr. zákoníku zpravidla nebude možné dovodit u pachatele v postavení vojáka, který předložil svým nadřízeným či kontrolním vojenským orgánům stížnost na poškozeného, rovněž vojáka, v níž tvrdil jeho protiprávní nakládání se svěřeným majetkem. Nejde totiž o projev, který by byl sám o sobě urážlivý, byť byl případně zčásti nebo i zcela nepravdivý. Není přitom vyloučeno posouzení takového jednání jako trestného činu pomluvy podle § 184 tr. zákoníku nebo křivého obvinění podle § 345 tr. zákoníku.

Ke stanovení místní příslušnosti soudu k rozhodnutí o změně způsobu výkonu ochranného léčení podle § 351a odst. 1 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. 7 Td 11/2023, uveřejněné pod č. 18/2023 Sb. rozh. tr., v právní větě zdůrazňuje, že pro stanovení místní příslušnosti soudu k rozhodnutí o změně způsobu výkonu ochranného léčení podle § 351a odst. 1 tr. ř. je rozhodné místo

výkonu ochranného léčení určené soudem. Podstatné je přitom místo, kde se nachází prostory, v nichž se ochranné léčení reálně vykonává, nikoli místo, kde se nachází formální sídlo poskytovatele této zdravotní služby. Za výkon ochranného léčení v tomto smyslu se považuje i situace, pokud obviněný nedodrжуje individuální léčebný režim například tím, že se po určitou dobu nedostavuje do místa jeho výkonu.

K okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby ve vztahu k trestnému činu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku spáchanému vůči zdravotnickému pracovníkovi

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2023, sp. zn. 4 Tdo 261/2023, publikovaném pod č. 21/2023 Sb. rozh. tr., Nejvyšší soud konstatoval, že kvalifikovaná skutková podstata uvedená v ustanovení § 146 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku nemá blanketní dispozici. Pro posouzení, zda jednání pachatele bylo spácháno na zdravotnickém pracovníkovi, není při splnění dalších podmínek tohoto ustanovení rozhodné, jaká je konkrétní zdravotnická kvalifikace poškozeného či jeho odbornost nebo konkrétní lékařské či nelékařské zařazení podle mimotrestních právních předpisů, ani zda byly taková konkrétní kvalifikace či konkrétní zařazení známé pachateli.

K tomu, kdy jde o trestný čin vydírání spáchaný pro politické přesvědčení vydírané osoby ve smyslu § 175 odst. 2 písm. g) tr. zákoníku

Podle právního názoru obsaženého v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2023, sp. zn. 4 Tdo 304/2023, uveřejněném pod č. 27/2023 Sb.

rozh. tr. platí, že pro závěr o spáchání trestného činu vydírání vůči poškozenému pro jeho politické přesvědčení podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. g) tr. zákoníku nepostačuje, že je politicky činnou osobou (např. zastává politickou funkci nebo je činný v politické straně). Pro takové posouzení je nutné, aby pachatel jednal způsobem uvedeným v § 175 odst. 1 tr. zákoníku v souvislosti s politickým přesvědčením poškozeného (případně i jen domnělým), tedy např. z důvodu nesouhlasu s jeho politickou orientací, s jeho politickým vyjádřením či postojem apod.

K možnosti spáchání trestného činu vydírání zneužitím subjektivních práv pachatele k nedovolenému nátlaku na vůli poškozeného

Zajímavou otázkou se zabývalo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. **7 Tdo 90/2023**, uveřejněné pod č. 30/2023 Sb. rozh. tr., podle něhož může být jako protiprávní posouzeno i jednání, kterým pachatel sice uplatňuje své subjektivní právo, avšak zjevně jej zneužívá k účelu, k němuž neslouží (§ 2 odst. 3 a § 8 o. z., § 6 o. s. ř.). Spočívá-li takové jednání pachatele v podávání občanskoprávních žalob proti zájmům poškozených s cílem je donutit, aby mu proti své vůli za cenu pro ně nevýhodnou prodali jejich nemovitou věc, může jít o pohrůžku jinou těžkou újmou ve smyslu § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

K nedovolenému překonání uzamčení při vloupání ve smyslu § 121 tr. zákoníku za pomoci neoprávněně přechovávaných a použitých klíčů

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2023, sp. zn. **6 Tdo 85/2023**, uveřejněné pod č. 36/2023 Sb. rozh. tr., konstatuje, že o vloupání ve smyslu

§ 121 tr. zákoníku v alternativě spočívající v nedovoleném překonání uzamčení jde i tehdy, vnikne-li pachatel do uzavřeného prostoru, k němuž mu dříve svědčilo právo nájmu, po překonání uzamčení pomocí klíčů, které nevrátil po skončení nájmu pronajímateli, aniž by měl svolení k jejich použití.

Ke stanovení výše škody při rozhodování o náhradě škody způsobené spáchaným trestným činem

Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2023, sp. zn. **5 Tdo 3/2023**, publikovaným pod č. 28/2023 Sb. rozh. tr., se v návaznosti na dřívější judikaturu konstatuje, že při stanovení výše škody na věci podle § 137 tr. zákoníku se za splnění dalších podmínek vychází z ceny věci včetně daně z přidané hodnoty (rozhodnutí publikované pod č. 25/2004 Sb. rozh. tr.). Obdobně se zpravidla postupuje i při ukládání povinnosti nahradit škodu podle § 228 odst. 1 tr. ř. Případné daňové odpočty, dvojí úhrady téže daně a další instituty vyplývající z daňových předpisů se při stanovení výše škody ani při ukládání povinnosti k její náhradě v adhezním řízení nezohlední.

K žádosti o povolení navrácení lhůty k doplnění náležitostí obsahu dovolání

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2023, sp. zn. **3 Tdo 294/2023**, uveřejněném pod č. 40/2023 Sb. rozh. tr., bylo konstatováno, že povolení navrácení lhůty pro odstranění vad náležitostí obsahu dovolání podle § 265h odst. 1 tr. ř. z důležitých důvodů je možné, a to podle § 61 odst. 1

tr. ř. per analogiam, přičemž o žádosti o povolení navrácení lhůty k doplnění náležitostí obsahu dovolání podle § 61 odst. 1 tr. ř. nerozhoduje Nejvyšší soud jako orgán příslušný rozhodnout o dovolání podle § 265c tr. ř., ale soud prvního stupně v rámci úkonů podle § 265h odst. 1 tr. ř.

K výkladu pojmu „cizí věc“ u trestného činu krádeže ve vztahu k nemovité věci, resp. její oddělené součásti

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2023, sp. zn. 6 Tdo 103/2023, publikované pod č. 41/2023 Sb. rozh. tr., se zabývá odcizením ornice z pozemkové parcely a dochází k závěru, že cizí věcí se v případě trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku rozumí věc movitá nenáležící pachateli a předmětem krádeže nemůže být věc nemovitá. Při oddělení součásti nemovité věci vzniká samostatná movitá věc, která může být předmětem krádeže. Takovou věcí je pak i ornice oddělená skryvkou z pozemkové parcely.

K trestnému činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy spáchanému opatřením léku obsahujícího psychotropní látku pro jiný než léčebný účel

V usnesení ze dne 20. 10. 2022, sp. zn. 11 Tdo 931/2022, publikovaném pod č. 39/2023 Sb. rozh. tr., vyslovil Nejvyšší soud závěr, že chemická látka klonazepam obsažená např. v léku Rivotril je psychotropní látkou podle Úmluvy o psychotropních látkách. Opatření takového léku jinému, je-li tím sledován jiný než léčebný účel, lze považovat za neoprávněné a je možné jím naplnit znaky trestného činu nedovolené výro-

by a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku. Dále Nejvyšší soud konstatoval, že vězeň, kterému dříve na svobodě lékař předepsal užívání uvedeného léku, avšak vězeňský lékař jeho užívání neschválil, se může dopustit návodu k trestnému činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 24 odst. 1 písm. b) a § 283 odst. 1 tr. zákoníku, pokud jinou osobu přesvědčí, aby mu opatřila takový lék za jiným než léčebným účelem a pokoutně jej dopravila do věznice.

K charakteru chodby rodinného domu společné pro více bytů v návaznosti na přečin porušování domovní svobody

Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2023, sp. zn. 11 Tdo 214/2023, uveřejněným pod č. 1/2024 Sb. rozh. tr., bylo stanoveno, že chodbu rodinného domu společnou pro více bytů, která je uzavřeným prostorem poskytujícím uživatelům tohoto domu obdobné soukromí jako byty v něm umístěné, je třeba považovat za obydlí ve smyslu § 133 tr. zákoníku. Vnikne-li pachatel do této chodby bez souhlasu oprávněných uživatelů domu, dopustí se při splnění dalších zákonných podmínek přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku.

K možnosti uložení trestu vyhoštění pachateli, v jehož domovském státě probíhá válečný konflikt

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2023, sp. zn. 4 Tdo 267/2023, publikovaném pod č. 34/2023 Sb. rozh. tr., se řešilo uložení trestu vy-

hoštění obviněnému, v jehož domovském státě probíhá válečný konflikt, a byl učiněn závěr, že překážkou uložení trestu vyhoštění podle § 80 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku není bez dalšího probíhající válečný konflikt v domovské zemi pachatele, avšak soud musí zvážit, zda pachatelé právě s ohledem na probíhající konflikt hrozí pronásledování z důvodů uvedených ve zmíněném ustanovení nebo vystavení tam uvedenému zacházení nebo trestu.

K záměru pachatele dosáhnout zisku z nelegálně vykonávané činnosti u trestného činu neoprávněného podnikání

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. **5 Tdo 1012/2022**, publikovaném pod č. 32/2023 Sb. rozh. tr., bylo uvedeno, že spáchání trestného činu neoprávněného podnikání podle § 251 odst. 1 tr. zákoníku je podmíněno mimo jiné záměrem pachatele dosáhnout zisku z neoprávněně vykonávané činnosti. Na takový záměr pachatele lze usuzovat i z objektivních okolností, zejména z charakteru a četnosti neoprávněně provozované činnosti, doby jejího vykonávání, okruhu osob, vůči nimž směřovala, z inzerce nabídek, nákladů na ni vynaložených, přijímaných plateb apod.

K charakteristice organizované skupiny a k jejímu odlišení od organizované zločinecké skupiny

Usnesením ze dne 26. 7. 2023, sp. zn. **5 Tdo 655/2023**, uveřejněným pod č. 33/2023 Sb. rozh. tr., navázal Nejvyšší soud na dřívější judikaturu a učinil v něm několik závěrů souvisejících se spácháním činu pacha-

telem jako členem organizované skupiny, přičemž potvrdil dosavadní vymezení takové skupiny a její odlišení od organizované zločinecké skupiny. Podle právní věty rozhodnutí se organizovanou skupinou rozumí sdružení více (nejméně tří) osob, v němž je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, a tím i jeho škodlivost a závažnost (viz rozhodnutí pod č. 53/1976-II. a č. 45/1986 Sb. rozh. tr.). Není nutná vnitřní organizační a hierarchicky uspořádaná struktura se vztahy nadřízenosti a podřízenosti, ani její zaměření na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti, což charakterizuje kvalitativně závažnější organizovanou zločineckou skupinu ve smyslu § 129 tr. zákoníku, kterou je třeba odlišovat od organizované skupiny, jež není přímo trestním zákoníkem definována.

K tomu, kdy nejde o extenzivní exces v případě nutné obrany

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. **6 Tdo 979/2022**, publikovaném pod č. 38/2023 Sb. rozh. tr., se rovněž rozvíjí dosavadní judikatura, a to k institutu nutné obrany. Byl v něm zaujat právní názor, že nejde o extenzivní exces z nutné obrany, jestliže obránce zareagoval na výpad útočnicka kovovou tyčí tak, že se tomuto útoku vyhnul, a obrátem, bez jakékoli časové prodlevy či relevantní změny jednání útočnicka, jej ihned v obranném úmyslu udeřil pěstí do obličeje. V okamžiku úderu obránce totiž útok na zájem chráněný trestním zákonem trval, a nešlo tedy o ukončený útok následovaný odvetou obránce.

2. 4. 4. 4. Ostatní vybraná rozhodnutí senátů trestního kolegia Nejvyššího soudu

V roce 2023 učinily senáty trestního kolegia Nejvyššího soudu i některá další důležitá rozhodnutí, která zatím nebyla uveřejněna ve Sbírce, anebo ještě o jejich publikaci nebylo rozhodnuto. Z nich lze upozornit na následující:

Ke vztahu mezi trestným činem zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1 tr. zákoníku a trestným činem poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2022, sp. zn. **5 Tdo 156/2022**, se zabývalo možným souběhem trestných činů podle § 256 tr. zákoníku a podle § 260 tr. zákoníku v případě zmanipulované veřejné zakázky financované z rozpočtu Evropské unie, a to z hlediska trestní odpovědnosti uchazeče o takovou veřejnou zakázku. Rozhodnutí už bylo schváleno k uveřejnění ve Sbírce a Nejvyšší soud zde dospěl k závěru, že jestliže zadavatel veřejné zakázky a příjemce dotace z rozpočtu Evropské unie pověřil administrací této zakázky a zorganizováním výběrového řízení zprostředkovatele, který nezajistil dodržení pravidel výběrového řízení a vybral předem domluveného uchazeče o veřejnou zakázku, může se tento uchazeč za splnění dalších podmínek jako spolupachatel nebo účastník dopustit trestného činu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1 tr. zákoníku. Dále Nejvyšší soud konstatoval, že v takovém případě obvykle nebu-

de přicházet v úvahu jeho trestní odpovědnost i za trestný čin poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1 tr. zákoníku.

Ke spáchání přečinu chovu zvířat v nevhodných podmínkách podle § 302a odst. 1 tr. zákoníku

Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. **4 Tdo 165/2023**, bylo odmítnuto dovolání dvou obviněných, které soudy nižších stupňů uznaly vinnými přečinem chovu zvířat v nevhodných podmínkách podle § 302a odst. 1 tr. zákoníku, spáchaným ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, a odsoudily je ke kratším trestům odnětí svobody s podmíněným odkladem jejich výkonu na středně dlouhou zkušební dobu. Rovněž jim byl uložen podle § 74a odst. 1 tr. zákoníku trest záka- zu držení a chovu zvířat spočívající v zákazu držení a chovu koní, psů, holubů a koček v trvání 8 let a také podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku trest propadnutí věci, a to ve výroku o trestu blíže specifikovaných koní, psů, holubů a koček. Raritním je tento případ jednak množ- stvím druhů zvířat, která obvinění chovali v nevhodných podmínkách, tedy koně, psi, kočky a holubi, ale také značným počtem těchto zvířat – 26 koní a poníků, 15 psů, 6 koček a 112 holubů. Konkrétní skutkové okolnosti pak byly takové, že obvinění nezajistili zvířatům potřebnou výživu, přístup k napájecí vodě, dostatečný životní prostor, odpovídající zoohygienické podmínky ani adekvátní veterinární péči, v důsledku čehož byla chovaná zvířata vystavena dlouhodobému hladovění či pod- výživě a dehydrataci, trpěla nedostatkem přirozeného pohybu, prostory určené k jejich chovu neposkytovaly zvířatům přiměřené podmínky pro zajištění biologických potřeb a pro zachování fyziologických funkcí.

Ke spáchání přečinu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku právníkem osobou v důsledku pádu poškozeného stromu na projíždějící motorové vozidlo

Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2023, sp. zn. 6 Tdo 472/2023, bylo odmítnuto dovolání obviněné právnické osoby, kterou soudy nižších stupňů uznaly vinnou přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku za užití § 7 t. o. p. o., jehož se dopustila (zjednodušeně uvedeno) tím, že jako právnická osoba jednající nezjištěnou fyzickou osobou ve vedoucím postavení, která vykonávala řídicí a kontrolní činnost, a nezjištěným zaměstnancem v rozporu s příslušnými ustanoveními zákona o pozemních komunikacích nesplnila svou povinnost dbát o náležitou údržbu a péči o listnatý strom (Topol kanadský) v konkrétně uvedené lokalitě, přičemž měla být provedena nezbytná opatření k pokácení tohoto stromu z důvodu jeho silně narušeného zdravotního stavu, což nebylo učiněno, a následně došlo ke zlomení a pádu stromu v momentě průjezdu nákladního motorového vozidla na toto vozidlo. V důsledku toho řidič uvedeného vozidla přešel do levé poloviny vozovky, kde se střetl s jiným nákladním motorovým vozidlem, a dále sjel do levého silničního příkopu a narazil do dalších stromů, čímž utrpěl řadu devastujících zranění neslučitelných se životem, kterým na místě podlehl. Obviněná právnická osoba byla odsouzena k peněžitému trestu ve výměře 200 denních sazeb po 50 000 Kč, celkem tedy ve výši 1 000 000 Kč, a podle § 23 t. o. p. o. jí byl uložen také trest uveřejnění rozsudku v plném znění výroku o vině a trestu ve dvou celostátních denících s uvedením názvu právnické osoby a jejího sídla, přičemž údaje umožňující identifikaci fyzické osoby, která je odlišná od obviněné, uve-

dené ve výroku rozsudku a v jeho odůvodnění, musí být před uveřejněním pseudonymizovány, a to ve lhůtě do 2 měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí. Zvláštní a zajímavou je tato věc tím, že byla odsouzena pouze obviněná právnická osoba a žádná fyzická osoba.

K nutnosti znaleckého zkoumání duševního stavu mentálně retardovaného mladistvého z hlediska závěrů o jeho přičetnosti i rozumové a mravní vyspělosti jako předpokladů jeho trestní odpovědnosti

Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2023, sp. zn. 8 Tdo 977/2023, byla na základě dovolání nejvyššího státního zástupce podaného v neprospěch mladistvého obviněného zrušena rozhodnutí soudů nižších stupňů a soudu prvního stupně bylo příkázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Zvláštnost tohoto rozhodnutí lze spatřovat v tom, že Nejvyšší soud se neztotožnil se všemi námitkami nejvyššího státního zástupce, ale shledal, že v řízení došlo i k jinému závažnému pochybení, a proto bylo nutno zrušit rozhodnutí soudů obou stupňů. Poměrně nestandardním je právě také ono pochybení těchto soudů spočívající v tom, že nebyly dostatečně objasněny všechny rozhodné skutkové okolnosti, zejména duševní stav mladistvého, když s ohledem na zjištěné okolnosti – postižení mladistvého (středně těžká mentální retardace) a povahu trestné činnosti (sexuálně motivovaný čin) – bylo zjevně nezbytné vypracování znaleckého posudku za účelem objasnění rozsahu a charakteru mentální retardace zjištěné u něj a jejího vlivu na zachování, případně nedostatek rozpoznávacích a ovládacích schopností (§ 26, § 27 tr. zákoníku) a dále i rozumové a mravní vyspělosti ve smyslu § 5 odst. 1 z. s. m., k čemuž soudy nižších stupňů

nepřístupily. Soudem prvního stupně byl mladistvý uznán vinným proviněním vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se měl dopustit tak, že držením poškozené nezletilé jí bránil odejít, požadoval po ní, aby jej orálně sexuálně uspokojila, proti její vůli jí líbal na rty, následně jí rozepnul bundu a sahal jí přes oblečení na hýždě, na prsa a mezi nohy, načež se nezletilé poškozené podařilo mladistvého odstrčit a z místa utéct. Obviněný mladistvý byl odsouzen k trestnímu opatření odnětí svobody v trvání 6 měsíců, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců. K odvolání mladistvého pak odvolací soud zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a podle § 222 odst. 2 tr. ř. věc mladistvého pro skutek popsany v obžalobě státní zástupkyně postoupil příslušnému magistrátu města, neboť nejde o provinění, ale skutek by mohl být posouzen jako přestupek. S takovým hodnocením věci se neztotožnil nejvyšší státní zástupce a podal v neprospěch mladistvého z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. f), h) tr. ř. dovolání, neboť odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně odůvodnil postoupení věci nedostatečnou mírou společenské škodlivosti vyžadovanou pro dovození trestní odpovědnosti, a to při závěru o naplnění všech formálních znaků provinění vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku. Úvahy odvolacího soudu nepovažoval dovolatel za správné s ohledem na zásady vymezené v § 12 odst. 2 a § 13 odst. 1 tr. zákoníku a rozvedené ve stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, uveřejněném pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr., jež na posuzovaný případ mladistvého údajně nedopadá. Dovolatel se neztotožnil s tím, že míra škodlivosti byla snižována neexistencí slovního či brachiálního násilí, ani zjištěním, že mladistvý trpí středně těžkou mentální retardací, která mohla mít vliv

na motivaci jeho jednání. Podle nejvyššího státního zástupce nedostatečnou společenskou škodlivost činu je možné dovodit jen ve výjimečných případech, ale tak tomu není v daném případě, neboť odvolací soud nepřihlédl k významu chráněného zájmu dotčeného protiprávním jednáním a k jeho následku a nebral ohled na předchozí chování mladistvého. Nejvyšší soud pak shledal, že důvodem podaného dovolání je vadné právní posouzení škodlivosti trestného jednání mladistvého, jež se odrazilo v závěru, že nejde o provinění, ale v uvedeném činu by mohl být shledán přestupek. Nejvyšší státní zástupce považoval za nesprávný procesní postup odvolacího soudu, jestliže věc postoupil příslušnému správnímu orgánu. S tím, že rozhodnutí nemůže obstát, se Nejvyšší soud ztotožnil, protože přisvědčil dovolateli, že pro postoupení věci nebyly prozatím splněny všechny zákonné předpoklady, a tedy jde o rozhodnutí minimálně předčasné. Na rozdíl od dovolatele však Nejvyšší soud neshledal zásadní problém ve vadném posouzení společenské škodlivosti činu, ale v tom, že nebyly dosud dostatečně objasněny všechny rozhodné skutkové okolnosti, zejména tedy duševní stav mladistvého. Ze zjištěných skutkových okolností vyplývá, že poškozené bylo v době činu 15 let a 8 měsíců a byla spolužačkou mladistvého obviněného, oba navštěvovali třídu speciálně zřízenou pro děti trpící středně těžkým mentálním postižením, které bylo u nich obou diagnostikováno. Soudy obou stupňů však rozhodly bez toho, aby měly potřebný podklad pro zhodnocení ovládacích a rozpoznávacích schopností mladistvého, jež podle hodnocení školy vykazuje zjevné mentální nedostatečnosti. Právě tato okolnost vyvolává vážné pochybnosti o tom, jak dalece mohl mladistvý z hlediska znalosti morálních a společenských hodnot chápat podstatu svého počínání, a tedy v čem spočívá škodlivost činu kla-

deného mu za vinu, jenž byl motivován sexuální pohnutkou, tedy u něj v té době se rozvíjejícím pohlavním pudem, jemuž nesměl dát průchod a uspokojit jej, pokud s tím poškozená, jeho spolužačka, nesouhlasila. Dosud nevyřešenou otázkou totiž je, do jaké míry si mladistvý obviněný mohl při své psychické nedostatečnosti být vědom škodlivosti takového činu, případně jak dalece jej mohl ovládat zejména vzhledem k tomu, že v době činu mu bylo 15 let a 10 měsíců, tedy čin se udál nedlouho poté, co překročil hranici rozhodnou pro počátek trestní odpovědnosti (§ 25 tr. zákoníku). Těmito skutečnostmi se soudy nižších stupňů vůbec nezabývaly, ani z obsahu přezkoumávaných rozhodnutí se ve vztahu k nim nepodává žádná úvaha, a to přesto, že v obecné rovině u mentální retardace jde obvykle o trvalé snížení inteligence v důsledku organického poškození mozku, zaostalý vývoj rozumových schopností, odlišný vývoj některých psychologických vlastností, poruchy ve schopnosti adaptace atd. Na základě obecných poznatků je zjevné, že vnímání a chování takto postižených osob vykazuje významné psychologické změny, a proto i pro případ jejich trestného jednání je třeba význam a dopad psychologické poruchy toto trestné jednání objasnit odborným lékařským vyšetřením a znaleckým posouzením, což se v projednávané věci nestalo. Zmíněný nedostatek soudu prvního stupně neodstranil ani odvolací soud, který sice – na rozdíl od soudu prvního stupně – detailněji hodnotil osobu obviněného mladistvého, jeho postoje i mentální deficit, jímž trpí, avšak jen na základě jím dovozovaných úvah o nižší společenské škodlivosti vycházející z jeho vlastní představy, že osoby se zjištěným postižením jsou „determinované, jejich myšlení se vyznačuje neschopností vyšší abstrakce a generalizace, slabou řídicí funkcí, nekritičností, těžkopádností tvoření pojmů, nepřesnými úsudky a neexistencí sek-

venčního myšlení, když obdobné omezení lze vysledovat i v oblasti jejich psychiky, jež se vyznačuje výrazně opožděným rozvojem chápání a slabou schopností kombinace s usuzováním“. Odvolací soud zmínil i podstatu stíhaného jednání a motivaci mladistvého spočívající v navázání sexuálního kontaktu se spolužačkou ze stejné třídy, což odvolací soud považoval spíše za nevhodné než společensky škodlivé, ale nepřistoupil k posouzení těchto zjištění odborníkem. Nepostačovalo, jestliže bral uvedené skutečnosti v úvahu s přihlédnutím ke zvláštnostem této věci, ovšem bez toho, aby nechal posoudit duševní stav mladistvého znalci, jimž přísluší zodpovězení uvedených otázek. Podle obsahu obou posuzovaných rozhodnutí je zjevné, že se soudy nezaměřily na mentální retardaci ve vazbě na nízký věk mladistvého, a proto nezjistily, zda byl v době činu plně přičetný (§ 26 tr. zákoníku), případně zda u něj nejde o zmenšenou přičetnost (§ 27 tr. zákoníku), a jestli v době činu dosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat protiprávnost činu kladeného mu za vinu anebo ovládat své jednání, tedy zda u něj byla dána i podmíněná (relativní) přičetnost (§ 5 odst. 1, 2 z. s. m.), a za tím účelem nepřibraly znalce jednak z odvětví psychiatrie a jednak z odvětví psychologie (§ 58 odst. 1 z. s. m.).

K postavení osoby, které se v trestním řízení ukládá ochranné léčení, k nutnosti zjištění, že byl spáchán čin jinak trestný, jako předpokladu pro uložení ochranného léčení a k dovolacím důvodům s tím souvisejícím

Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2023, sp. zn. 7 Tdo 1043/2023, byla stejně jako v předchozím případě zrušena rozhodnutí soudů niž-

ších stupňů a soudu prvního stupně bylo přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, avšak tentokrát k dovolání obviněného. Usnesením soudu prvního stupně bylo na návrh státního zástupce podle § 99 odst. 1 tr. zákoníku uloženo obviněnému ochranné psychiatrické léčení v ústavní formě. Stížnost obviněného byla usnesením odvolacího soudu podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodná zamítnuta. Obviněný pak v podaném dovolání napadl tento výrok o zamítnutí stížnosti a zdůraznil, že předpokladem uložení ochranného léčení je spáchání činu jinak trestného, a v návaznosti na to namítl, že soudy zaměřily dokazování na otázku nebezpečnosti jeho pobytu na svobodě, a nikoli též na otázku, zda se dopustil skutků, které mají znaky činu jinak trestného. Podle obviněného soudy při posuzování podmínek ochranného léčení vycházely jen z teoretické obavy, z níž vyvodily závěr o nebezpečnosti jeho pobytu na svobodě, ale neučinily tak z konkrétních okolností. Obviněný poukázal na to, že ze samotné duševní poruchy nevyplývá, že by byl osobou nebezpečnou svému okolí. Ohradil se též proti ústavní formě ochranného léčení a v této spojitosti namítl, že nebyla dodržena zásada přiměřenosti. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí nejprve poukázal na skutečnost, že obviněný byl v návrhu státního zástupce na uložení ochranného léčení, dále v usnesení prvoinstančního soudu a také v napadeném usnesení odvolacího soudu označen jako „posuzovaný“. Toto označení nijak nevyjadřuje procesní postavení osoby, které je uloženo, resp. má být podle návrhu státního zástupce uloženo ochranné léčení. Ochranné léčení je jedním z druhů ochranných opatření (§ 98 odst. 1 tr. zákoníku) a jako takové je trestní sankcí (§ 36 tr. zákoníku). O jeho uložení se rozhoduje v řízení konaném podle trestního řádu (zákona č. 141/1961 Sb., ve znění pozdějších před-

pisů) a toto řízení má povahu trestního řízení (§ 12 odst. 10 tr. ř.). Osoba, které má být uloženo ochranné léčení, je tím, proti komu se vede trestní řízení, a je v tomto řízení stranou (§ 12 odst. 6 tr. ř.). Osoba, proti které se vede trestní řízení, má procesní označení „obviněný“, tedy mělo být užito takové označení. Jako obviněný je pak také osobou oprávněnou podat dovolání. Dále dal Nejvyšší soud za pravdu argumentaci obviněného, když uvedl, že soud prvního stupně vycházel z toho, že obviněný se dopustil skutků, ohledně kterých bylo vedeno trestní stíhání, avšak neprovedl žádné důkazy, na jejichž podkladě byl povinen učinit vlastní skutková zjištění (k tomu viz rozhodnutí č. 24/1992 Sb. rozh. tr. a podobně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2017, sp. zn. 6 Tdo 1093/2017). Soud v podstatě jen konstatoval, že proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, které bylo podle § 172 odst. 1 písm. e) tr. ř. zastaveno pro jeho nepřičetnost, a odkázal na „spisový materiál“ zachycující průběh řízení konaného před zastavením trestního stíhání, přičemž tento „spisový materiál“ soud prvního stupně prezentoval jako součást listinných důkazů. To však nelze považovat za řádně provedené dokazování. Ve vztahu ke skutkovým okolnostem, jimiž měly být jinak (tj. kromě přičetnosti obviněného) naplněny znaky uvedených trestných činů, měl soud provést dokazování podle páté hlavy trestního řádu. Přitom měl dbát na to, aby jeho skutková zjištění měla oporu v důkazech spočívajících v použití těch důkazních prostředků, které jsou nejbližší dokazovaným skutečnostem, což měl být především výslech obviněného, výslech poškozené a dalších svědků. Ke skutkům, jimiž měl obviněný spáchat činy jinak trestné, soud prvního stupně ve veřejném zasedání nevyšlechl obviněného a svědky včetně poškozených, přičemž důkaz výpověďmi svědků neprovedl ani čtením protokolů o jejich výpovědích

(§ 235 odst. 2 tr. ř.), resp. čtením úředních záznamů o podaných vysvětleních (§ 211 odst. 6, § 235 odst. 2 tr. ř.), a neprovedl ani další důkazy, což vedlo mimo jiné k tomu, že obviněnému nebylo umožněno vyjádřit se ke každému z těchto důkazů (§ 214, § 235 odst. 2 tr. ř.). Nedostatek uvedeného dokazování nemohl být kompenzován odkazem na „spisový materiál“ pořízený před zastavením trestního stíhání. Důkazy, které soud provedl ve veřejném zasedání, se týkaly v podstatě jen duševního stavu obviněného, diagnózy jeho nemoci, způsobu léčení apod., avšak z těchto důkazů nevyplývá, zda se obviněný skutečně dopustil jednání, které by jinak vykazovalo znaky trestného činu. Za tohoto stavu tu je zjevný rozpor mezi rozhodnými skutkovými zjištěními, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, a obsahem provedených důkazů ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Z hlediska tohoto ustanovení je dovolání obviněného důvodné. Opodstatněným je dovolání obviněného, i pokud jde o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť předmětem právního posouzení může být jen řádně zjištěný skutek. Nejvyšší soud však neměl potřebný podklad k tomu, aby ověřil správnost právního posouzení skutků přičítaných obviněnému, protože soudy nečinily žádná vlastní skutková zjištění ve zmíněném ohledu. Soudy nižších stupňů totiž bez dokazování vycházely z toho, jaké skutky a s jakou právní kvalifikací byly obviněnému přičítány v usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání a v usnesení státního zástupce o zastavení trestního stíhání. Nejvyšší soud shledal důvodným také tu část dovolání, které bylo podáno s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. Jednak za situace, kdy na podkladě řádně provedeného dokazování nebylo zjištěno, zda se obviněný dopustil skutků vykazujících jinak znaky trestného činu, je zřejmé, že nemohly

být splněny zákonné podmínky pro uložení ochranného léčení podle § 99 odst. 1 tr. zákoníku, a dále k tomu přistoupilo také nepřesvědčivé odůvodnění závěru soudů nižších stupňů, že pobyt obviněného na svobodě je nebezpečný, což v odůvodnění svého rozhodnutí Nejvyšší soud podrobně rozebral.

2. 5. Rozhodování zvláštního senátu o kompetenčních sporech

Zvláštní senát, zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ve znění pozdějších předpisů, tvoří tři soudci Nejvyššího soudu a tři soudci Nejvyššího správního soudu. Pro tříleté funkční období jmenují předsedové Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu šest členů a šest náhradníků. V polovině funkčního období se mění předseda senátu. První polovinu funkčního období vykonává předsednictví zvolený soudce Nejvyššího správního soudu a druhou polovinu soudce Nejvyššího soudu. První jednání zvláštního senátu svolává a řídí nejstarší člen zvláštního senátu.

Zvláštní senát projednává a rozhoduje v sídle Nejvyššího správního soudu v Brně.

Zvláštní senát rozhoduje některé kompetenční spory o pravomoc nebo věcnou příslušnost vydat rozhodnutí mezi soudy a orgány moci výkonné, územní, zájmové nebo profesní samosprávy, a spory mezi soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví. Zvláštní senát určuje, která strana sporu je příslušná vydat rozhodnutí.

Přestože zvláštní senát není součástí Nejvyššího soudu ani Nejvyššího správního soudu, v případě, že jsou oba tyto soudy stranami v kompetenčním sporu, může rozhodnutí obou nejvyšších soudů zrušit.

Proti rozhodnutí zvláštního senátu nejsou přípustné opravné prostředky. Jeho rozhodnutí je konečné a závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, stejně tak pro všechny orgány moci výkonné, orgány územní samosprávy a soudy.

	Nápad	Rozhodnuto v daném roce	V % proti nápadu daného roku	Neskončené k 31. prosinci
2022	19	29	153 %	12
2023	18	21	117 %	9
2003 - 2023	1 342			

Statistika vyřizování věcí zvláštního senátu v letech 2022 – 2023

Členy zvláštního senátu, zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., byli v roce 2023 soudci Nejvyššího soudu Mgr. Vít Bičák, JUDr. Roman Fiala a JUDr. Pavel Simon, který předsedal zvláštnímu senátu od 1. 7. 2022. Náhradníky jmenovanými za Nejvyšší soud byli JUDr. Radek Doležel, Mgr. David Havlík a JUDr. Petr Škvain.

Z Nejvyššího správního soudu byli jmenováni Mgr. Ing. Bc. Radovan Havelec, JUDr. Tomáš Rychlý a Mgr. Jitka Zavřelová. Náhradníky jmenovanými za Nejvyšší správní soud byli JUDr. Ing. Filip Dienstbier, Ph.D., Mgr. Ondřej Mrákota a JUDr. PhDr. Karel Šimka, Ph.D., LL.M.

2. 6. Ocenění pro soudce Nejvyššího soudu

Novou tradici, která byla připravována v průběhu roku 2023, představuje ocenění v podobě sošky z českého skla pro odcházející soudce za jejich dlouholetou práci nejen na Nejvyšším soudu. Nejčastěji soudci Nejvyššího soudu ukončují svoje působení na základě dosažení zákonného věkového limitu 70 let. Na konci roku 2023 takto skončilo funkční období čtyřem soudcům, konkrétně JUDr. Jiřímu Spáčilovi, CSc., JUDr. Pavlu Šilhavckému, JUDr. Kateřině Hornochové a JUDr. Pavlu Příhodovi. Funkce soudce se na konci června 2023 vzdal JUDr. Miroslav Ferák. Právě uvedení soudci si vůbec poprvé převzali z rukou předsedy Nejvyššího soudu sošku reprezentující váhy jako symbol spravedlnosti.

Ocenění si převzal i bývalý předseda Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., jenž od roku 2020 vykonává funkci soudce Ústavního soudu. Funkce soudce Nejvyššího soudu mu v letošním roce zanikla dovršením věku 70 let.

2. 7. Další aktivity soudců Nejvyššího soudu

Kromě samotné rozhodovací a sjednocovací činnosti Nejvyššího soudu se jeho soudci i v roce 2023 významně podíleli též na dalších aktivitách odborného charakteru. Jde zejména o legislativní, školící a publikační činnost, účast na odborných konferencích a také zahraničních stážích.

2. 7. 1. Legislativní činnost

V souladu s legislativními pravidly vlády se soudci Nejvyššího soudu aktivně podílí na připomínkování návrhů zákonů. Dlouhodobě jsou jim povinně v rámci meziresortního připomínkového řízení zasílány návrhy nových právních předpisů, které upravují činnost Nejvyššího soudu nebo které se dotýkají věcí náležících do jeho působnosti.

2. 7. 2. Školící činnost soudců a účast při odborných zkouškách

Na podkladě zákona o soudech a soudcích přispívají soudci Nejvyššího soudu k odborné přípravě a vzdělávání soudců, státních zástupců, justičních kandidátů a dalších zaměstnanců justice v rámci akcí organizovaných zejména Justiční akademií České republiky, Ministerstvem spravedlnosti, soudy nebo i státními zastupitelstvími. Mimo to se soudci Nejvyššího soudu podílejí rovněž na odborné přípravě advokátů a advokátních koncipientů, kterou organizuje Česká advokátní komo-

ra. Část soudců působí i jako externí členové pedagogického sboru na Justiční akademii Slovenské republiky.

Někteří soudci se rovněž angažují při výuce studentů právnických fakult univerzit či jiných vysokých škol, a to jako interní nebo externí vyučující. Dále jsou též členy vědeckých rad fakult vysokých škol či samotných vysokých škol. Stranou působení soudců Nejvyššího soudu nezůstává ani jejich účast při odborných právnických zkouškách, zejména pak odborných justičních a advokátních zkouškách.

2. 7. 3. Publikační činnost

Soudci Nejvyššího soudu se podíleli rovněž na publikační činnosti, zejména v podobě zpracovávání odborných článků v časopisech či sbornících, komentářů, učebnic, někteří působí jako členové redakčních rad odborných časopisů. Jednotlivá nakladatelství anebo periodika soudce Nejvyššího soudu často s žádostí o příspěvek sama oslovují.

2. 8. Administrativní pracovníci úseku soudního výkonu

Základem vnitřního uspořádání úseku výkonu soudnictví jsou soudní oddělení (senáty), která se vytvářejí v souladu s platným rozvrhem práce. Administrativní a jiné kancelářské práce pro jedno nebo více soudních oddělení nebo senátů provádí soudní kancelář, kterou tvoří vedoucí kanceláře a 3 až 4 zapisovatelé. Na soudních kancelářích trestního kolegia Nejvyššího soudu působí kromě zapisovatele především protokolující úředníci.

Zapisovatelé a protokolující úředníci vykonávají odborné, kvalifikované, zodpovědné a náročné administrativní činnosti, které vyžadují aktivní znalost uživatelských programů soudních rejstříků a dalších informačních systémů. Řadu činností zapisovatelé a protokolující úředníci vykonávají v souladu s platnými právními předpisy a vnitřními předpisy Nejvyššího soudu samostatně, případně podle pokynů soudců, asistentů nebo vedoucího soudní kanceláře. Součástí jejich každodenních činností je administrativní zpracovávání veškeré soudní agendy včetně komplety dokumentů do mnohdy velmi obsáhlých procesních spisů.

Na trestním kolegiu Nejvyššího soudu protokolující úředníci organizačně zajišťují a následně vyhotovují protokoly jednak z průběhu videokonferencí, prostřednictvím nichž se uskutečňují například výsledky obviněných, ale také z veřejných zasedání.

Vedoucí soudní kanceláře organizuje, metodicky řídí a kontroluje práci administrativních pracovníků a zajišťuje bezproblémový chod soudní kanceláře pro jednotlivá soudní oddělení (senáty) a jejich soudce a asistenty. Plně odpovídá za správné vedení soudních rejstříků a soudních spisů. Součástí jeho každodenní činnosti je také vyhlášení rozhodnutí vyvěšením písemného vyhotovení celého rozsudku nebo jeho zkráceného znění s nosnými důvody na úřední desce a elektronické úřední desce Nejvyššího soudu.

Dozorčí úředník odpovídá za chod všech soudních kanceláří kolegia, které organizačně vede, metodicky řídí a průběžně kontroluje. Dozorčí úředník připravuje statistické podklady o činnosti kolegia, zpracovává metodiky pro administrativní pracovníky, soudce a asistenty, spolupracuje s dalšími úseky soudu, například s oddělením styku s veřejností, pro které zpracovává podklady pro vyřizování žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „informační zákon“), apod.

Dozorčí úředník se podílí na implementaci nových aplikací na Nejvyšším soudu, které by měly usnadnit a zefektivnit práci administrativních pracovníků soudních kanceláří.

Administrativní pracovníci občanskoprávního a obchodního kolegia	
Dozorčí úředník	1
Vedoucí kanceláře	4
Zapisovatel	12
Sekretář kolegia	1
Referent Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek	1
Celkem	19

Administrativní pracovníci trestního kolegia	
Dozorčí úředník	1
Vedoucí kanceláře	3
Protokolující úředník	8
Zapisovatel	1
Sekretář kolegia	1
Referent Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek	1
Celkem	15

2. 9. Úsek soudních agend

Úsek soudních agend je samostatný úsek, byť je organizačně začleněn do úseku výkonu soudnictví, a vedoucí úseku soudních agend je pracovním podřízena přímo předsedovi soudu. Pracovníci úseku soudních agend se musí velmi dobře orientovat v agendách a struktuře Nejvyššího soudu a jejich činnosti se neobejdou bez aktivní znalosti všech soudních rejstříků.

Pracovníci úseku soudních agend	
Vedoucí úseku soudních agend	1
Vedoucí oddělení evidence a podatelny	1
Odborný pracovník evidence	4
Pracovník podatelny a rozmnožovny	2
Pracovník spisovny	1
Správce aplikace	1
Celkem	10

Vedoucí úseku soudních agend metodicky řídí a kontroluje pracovníky oddělení evidence a podatelny, pracovníka spisovny soudu a správce aplikace. Dále v souladu s pověřením předsedy soudu metodicky řídí a kontroluje dozorní úředníky, kteří zabezpečují chod soudních kanceláří, provádí odborný dohled, komplexně koordinuje a kontroluje

spisovou službu a předarchivní péči o spisy a dokumenty Nejvyššího soudu na všech úsecích a odděleních soudu v souladu se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o archivnictví“), a kancelářským a spisovým řádem Nejvyššího soudu. Dále realizuje na Nejvyšším soudu projekty týkající se rozvoje elektronizace justice, provádí systémové analýzy uživatelských požadavků na rozvoj informačních systémů (nejen) Nejvyššího soudu, například iniciovala vytvoření nového modulu Spisovna pro soudní informační systémy a v současné době se aktivně podílí na jeho realizaci, přičemž při implementaci tohoto modulu je Nejvyšší soud pilotním soudem, zajišťuje a koordinuje spolupráci související se správou a vývojem informačních systémů používaných na Nejvyšším soudu, a to v rámci Nejvyššího soudu, ale také s orgány státní správy v oblasti justice a dodavatelskými subjekty, které se podílejí na technické realizaci správy a vývoje těchto informačních systémů.

Součástí úseku soudních agend je oddělení evidence a podatelny, které se člení na evidenci, podatelnu a rozmnožovnu a spisovnu. Oddělení evidence a podatelny řídí, kontroluje a za bezproblémový chod oddělení odpovídá vedoucí oddělení evidence a podatelny.

Odborní pracovníci evidence přijímají a zpracovávají všechna elektronická podání doručená Nejvyššímu soudu a dále provádí evidenci všech podání a spisů doručených Nejvyššímu soudu v listinné a elektronické podobě do informačního systému Nejvyššího soudu (ISNS), a to v souladu s pravidly stanovenými rozvrhem práce a kancelářským

a spisovým řádem Nejvyššího soudu. Odborní pracovníci evidence v roce 2023 zpracovaly 16 930 datových zpráv doručených do elektronické podatelny Nejvyššího soudu a zaevidovaly do příslušných rejstříků 10 456 nových podání a spisů.

Pracovníci podatelny a rozmnožovny zajišťují prvotní zápis všech Nejvyššímu soudu doručených listinných zásilek a spisů, dále doručnou službu všech písemností a spisů odesílaných z Nejvyššího soudu, evidenci a prodej cenin (kolků) účastníkům řízení a v případě potřeby provádí pro zaměstnance Nejvyššího soudu rozmnožování (tisk kopií) dokumentů. V roce 2023 pracovnice podatelny a rozmnožovny zpracovaly a zapsaly do informačního systému Nejvyššího soudu (ISNS) 8 971 Nejvyššímu soudu doručených listinných podání a doručily (odeslaly z Nejvyššího soudu) 9 422 listinných zásilek a spisů do 2 kg a 4 860 nad 2 kg (balíků).

Pracovník spisovny zajišťuje odbornou správu spisů a dokumentů (předarchivní péči) uložených na spisovně Nejvyššího soudu a v souladu se zákonem o archivnictví, a kancelářským a spisovým řádem Nejvyššího soudu, zajišťuje přípravu a průběh skartačních řízení, včetně předání vybraných archiválií Národnímu archivu a zajištění zničení spisů a dokumentů, které nebyly jako archiválie Národním archivem vybrány. Pracovník spisovny vede evidenci spisů a dokumentů uložených do spisovny Nejvyššího soudu, přičemž v roce 2023 převzal a zaevidoval na spisovnu 18 078 spisů a dokumenty správy soudu, jež jsou na spisovně uloženy v 692 archivních krabicích, příp. šanonech.

Bezproblémový chod aplikací Nejvyššího soudu (ISNS, ISIR, IRES) zajišťuje správkyňe aplikace. Mezi její další činnosti patří například provádění školení a poskytování metodické podpory uživatelům aplikací, nastavování přístupových oprávnění k aplikacím jednotlivým uživatelům v souladu s kancelářským a spisovým řádem Nejvyššího soudu. Správkyňe aplikace se též podílí na realizaci projektů v oblasti elektronizace justice.

3. VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ PODLE ZÁKONA O SOUDECH A SOUDCÍCH

Podle zákona o soudech a soudcích se mohou fyzické a právnické osoby obracet na orgány státní správy soudů se stížnostmi na průtahy v řízení, nevhodné chování soudních osob nebo narušování důstojnosti řízení před soudem.

V roce 2023 byly k Nejvyššímu soudu podány celkem 2 stížnosti, které se týkaly průtahů v řízeních před Nejvyšším soudem, přičemž jedna stížnost byla shledána důvodnou a jedna stížnost byla shledána nedůvodnou.

Nejvyšší soud vyvinul i v roce 2023 maximální úsilí, aby v řízeních nedocházelo k průtahům v řízení a k porušování práv účastníků řízení na rozhodnutí soudu v přiměřené lhůtě.

	Důvodné	Částečně důvodné	Nedůvodné
Průtahy v řízení	1	0	1
Nevhodné chování soudních osob	0	0	0
Narušování důstojnosti řízení	0	0	0

Způsob vyřízení stížností podle zákona o soudech a soudcích v roce 2023

4. ODDĚLENÍ DOKUMENTACE A ANALYTIKY JUDIKATURY ČR

Od svého vzniku dne 1. 10. 2011 je Oddělení dokumentace a analytiky judikatury ČR (dále jen „ODAJ“) pro své odborné výstupy pro Nejvyšší soud stabilním přínosem. Již ze samotného názvu oddělení je patrna obsahová stránka jeho činnosti. ODAJ se zabývá právní analytickou odbornou činností, zejména v oblasti judikatury a její evidence, a to ve věcech patřících do rozhodovací pravomoci českých soudů v občanském soudním řízení a v řízení trestním.

Provádí rozsáhlé rešerše judikatury týkající se konkrétních právních otázek, vyhodnocuje její aplikovatelnost pro danou věc, formuluje dílčí závěry, které následně slouží jako podklady pro činnost evidenčních senátů a jednání obou kolegií (občanskoprávní a obchodní kolegium a kolegium trestní). Na základě výsledků jednání kolegií pak k vybraným rozhodnutím vypracovává krátké anotace, jež slouží ke zběžnému seznámení čtenáře s problematikou daného judikátu, a tím ke zjednodušení orientace v jejich velkém množství. Tyto anotace jsou pravidelně uveřejňovány na webových stránkách Nejvyššího soudu.

I v průběhu roku 2023 ODAJ průběžně zpracovávalo v rámci pokračující analýzy jednotlivá rozhodnutí poskytovaná soudy nižších stupňů, týkající se adhezního řízení a nároků na náhradu nemajetkové újmy

v trestním řízení uplatněných. Analýza mapuje rozhodovací činnost Nejvyššího a Ústavního soudu, formulující pro praxi adhezního řízení a posuzování nároku na náhradu nemajetkové újmy zásadní závěry, přičemž postihuje rozhodnutí trestní i civilní.

Nadále také ODAJ na žádost zpracovává podklady pro připomínky Nejvyššího soudu k nově vznikajícím právním předpisům či jejich změnám, poskytuje součinnost jednotlivým soudcům a asistentům, ostatním oddělením Nejvyššího soudu, či v rámci mezinárodní justiční spolupráce, zpracovává analytické materiály sloužící k rozhodovací činnosti zahraničních soudů.

V roce 2018 navázalo ODAJ spolupráci s Centrem dopravního výzkumu, v. v. i., a to na rozvoji projektu DATANU, jehož primárním cílem bylo zmapovat stávající rozhodovací praxi soudů nižších stupňů v případě uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy na zdraví či nároku na odškodnění pozůstalého. Sekundárním cílem projektu bylo vytvoření softwarové databáze soudních rozhodnutí tříděné podle definovaných kritérií, umožňující na základě vstupních parametrů dohledávání konkrétních, již přiznaných náhrad nemateriální újmy. ODAJ svou činností přispělo k rozvoji databáze, když Centru dopravního vý-

zkumu poskytlo rozsáhlou zpětnou vazbu k její funkčnosti a též odborným zpracováním soudy poskytovaných materiálů. V započaté práci ODAJ pokračovalo i v roce 2023, přičemž se soustředilo na rozšíření informací v databázi obsažených. Výstupy projektu DATANU jsou veřejně dostupné na internetu pod odkazem www.datanu.cz. Databáze nyní obsahuje 1 662 soudních rozhodnutí, přičemž kontinuálně dochází ke zpracování rozhodnutí Nejvyššímu soudu nově poskytnutých.

S nárůstem nápadu věcí Nejvyšším soudem rozhodovaných je neodmyslitelně spjat i nárůst administrativní zátěže. ODAJ vedeno ideou moderně a efektivně řízené instituce přistoupilo ke kompletní revizi rejstříku ústavních stížností (SUS) a ve spolupráci s odborníky v oblasti informačních technologií vytvořilo automatizovaný systém, který generuje relevantní data o podaných ústavních stížnostech, dříve ručně zapisovaná, a umožňuje koncovému uživateli interních systémů Nejvyššího soudu bez dalšího přístupu k Ústavním soudem zveřejněným rozhodnutím. Vytvořený systém umožňuje snížení administrativní zátěže soudu v ODAJ řešené oblasti, minimalizuje možnost výskytu chyb v nepřehledném množství zpracovávaných dat a usnadňuje orientaci v soudních rozhodnutích na sebe vzájemně navázaných. Získaná data jsou pak zpřístupněna i na webových stránkách Nejvyššího soudu u jednotlivých jím zveřejňovaných rozhodnutí.

Obdobným způsobem se ODAJ vypořádalo s přidělením agendy pseudonymizace rozhodnutí Nejvyššího soudu od září roku 2023. Tímto krokem došlo k výrazné redukci pracovníků, kteří se na pseudonymizaci podílí. Vybraní zaměstnanci oddělení současně aktivně spolupra-

cují s externími dodavateli na projektu Ministerstva spravedlnosti na vytvoření softwarového nástroje, který by mohl nastavené procesy částečně automatizovat, či je alespoň zjednodušit a tím zefektivnit.

ODAJ bylo v květnu roku 2023 v rámci rozvoje vzájemné spolupráce osloveno s žádostí Justiční akademie ve věci vypracování mezinárodní trestněprávní komparativní analýzy postihující problematiku ukládání nepodmíněných trestů odnětí svobody za méně závažné trestné činy v České republice a v zahraničí, konkrétně trestný čin krádeže dle § 205 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále též jako „tr. z.“), podvodu dle § 209 odst. 1 tr. z., zanedbání povinné výživy dle § 196 odst. 1 tr. z. a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 1 písm. tr. z. [se zaměřením na řízení bez řidičského průkazu, tj. písm. a)]. Bližší spolupráce pak byla navázána s Finskem, Slovinskem, Německem, Švýcarskem, Bulharskem a Rakouskem.

V lednu roku 2020 byla Nejvyššímu soudu adresována žádost, na jejímž základu ODAJ přistoupilo k nepřetržitému monitorování a tvorbě soupisu dovolacím soudem nově vydaných rozhodnutí dotýkajících se rodinněprávní regulace. ODAJ nadále pokračuje v monitoringu rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu s návazností na rodinně právní regulaci, aby naplnilo zamýšlený účel formulovaný v žádosti.

Podporu ODAJ Nejvyššímu soudu neposkytuje pouze na úrovni odborné právní, ale usilovně se též věnuje rozvoji technického zázemí soudu, když například zajišťuje rozvoj a aktualizaci soudem užívaných systémů, provádí průběžná individuální uživatelská školení zaměstnanců

soudu, včetně školení právních systémů ASPI a Beck-online tak, aby byla zajištěna a zachována profesionální úroveň technických dovedností jejich uživatelů. V uvedeném úsilí pokračovalo ODAJ i v roce 2023, kdy přistoupilo k vytvoření analytického materiálu, mapujícího fungování, vnitřní a pracovní procesy v interním systému zpracování a evidence judikatury. Uvedená analýza je nejen nezbytnou aktualizací a doplněním stávající technické dokumentace, může být také doporučujícím a výchozím materiálem k racionalizaci a zefektivnění stávajícího softwarového vybavení a práce s ním.

I v roce 2023 v rámci vedení projektu ECLI (Evropského identifikátoru judikatury – European Case Law Identifier) ODAJ průběžně opatrovalo rozhodnutí Nejvyššího soudu, Ústavního soudu a vybraných vrchních a krajských soudů identifikátorem ECLI. Všechna indexovaná rozhodnutí jsou veřejnosti dostupná on-line i přes vyhledávač ECLI na portále e-justice (ECLI search engine), který nyní obsahuje 104 675 soudních rozhodnutí z České republiky. V průběhu roku 2023 pokračovala spolupráce ODAJ s Oddělením dokumentace a analytiky Nejvyššího správního soudu stran zajištění podpory při implementaci ECLI na Nejvyšším správním soudě. Ke konci roku 2023 bylo, po četných konzultacích, nalezeno pro obě strany optimální technické řešení. Po úspěšné realizaci tohoto řešení by v roce 2024 měly být opatrovány jednotným identifikátorem ECLI rozhodnutí všech tří českých vrcholných soudů, tj. Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu.

4. 1. Oddělení Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek

V březnu roku 2021 bylo založeno oddělení Sbírký, jehož úkolem bylo převzít a nadále zpracovávat agendu související s publikací Sbírký. Zásadním úkolem, jehož se však muselo oddělení zhostit, bylo kompletní zajištění projektu elektronizace Sbírký, tedy jeho financování, tvorba technické a právní dokumentace, participace na vývoji aplikace Sbírký s externím dodavatelem, Ministerstvem spravedlnosti a dalšími IT odborníky. Totéž se týká i periodika „Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi“.

Nejvyšší soud tímto projektem sleduje současné trendy elektronizace a snaží se o zajištění snadnějšího přístupu k jeho zásadním rozhodnutím, lepší orientaci odborné veřejnosti v rozhodnutích zařazených do Sbírký a konečně i jejich snazší, ekonomičtější, ekologičtější a rychlejší publikaci.

Úspěšná realizace projektu je patrná z nárůstu zájemců ze stran odborné veřejnosti o získávání informací prostřednictvím elektronické komunikace, ale i samotným množstvím pravidelných návštěvníků stránek již v počtu tisíců. Zástupci oddělení realizovali také několik úvodních školení zaměřených na používání nově vytvořeného systému a seznámení se způsoby práce se zveřejněnými daty.

Snahou oddělení bylo vytvořit pro návštěvníky stránek co nejjednodušší a komfortní prostředí pro jejich práci. Odůvodnění jednotlivých rozhodnutí jsou tak opatřována hypertextovými odkazy, rozhodnutí, jsou dostupná ke stažení v několika formátech (včetně editovatelného PDF) apod. Databáze rozhodnutí publikovaných ve Sbírce je postupně rozšiřována jak o nová, tak o rozhodnutí starších ročníků, která nebyla doposud takto zveřejněna. Důvodem je narůstající poptávka odborné veřejnosti o jejich poskytnutí v elektronické formě. Pro rostoucí zájem oddělení rozšířilo webové stránky o možnost odběru tzv. newsletteru rozesílaného zájemcům v případě vydání nového sešitu Sbírky.

Oddělení Sbírky úzce spolupracuje s ODAJ při realizaci jeho agendy, do níž se plně zapojuje.

5. VNITROSTÁTNÍ A ZAHRANIČNÍ VZTAHY

5. 1. Činnost oddělení analytiky a srovnávacího práva

Oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu zaměřovalo, obdobně jako v letech předešlých, i v roce 2023 své síly v první řadě na analytickou a rešeršní činnost, pokud se jedná o evropské a srovnávací právo, a to pro praktické využití nejen ze strany Nejvyššího soudu, ale i českých soudů nižších stupňů a jejich soudců.

Aktivity oddělení zahrnovaly zejména tvorbu analýz v oblasti rozhodovací praxe Soudního dvora Evropské unie, Evropského soudu pro lidská práva, normotvorby Evropské unie, stejně jako komparaci legislativy či judikatury v jiných zemích, především členských státech Evropské unie.

Nezastupitelnou součástí činnosti oddělení i v uplynulém roce pak nadále tvořilo pravidelné udržování kontaktu se zahraničními soudy, ale i dalšími orgány a mezinárodními organizacemi, jež se dařilo nejen na stávající úrovni zachovat, ale rovněž je dále aktivně rozvíjet. V tomto směru ostatně nezůstala stranou ani každodenní participace Nejvyš-

šího soudu v rámci řady platform pro přeshraniční výměnu právních informací a zkušeností s odrazem do rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu.

Přeshraniční činnost Nejvyššího soudu, již oddělení analytiky a srovnávacího práva navenek zastřešuje a fakticky spravuje nejen po komunikační, ale zejména odborné stránce, se však shora uvedenými body ani zdaleka nevyčerpávala. Naopak Nejvyšší soud coby vrcholná soudní instituce členského státu Evropské unie i Rady Evropy se jeho prostřednictvím nadále účastnil řady dílčích aktivit různého rozsahu; výběr z těch nejzajímavějších pak naleznete níže.

5. 1. 1. Analytická činnost

Jak již bylo uvedeno, oddělení analytiky a srovnávacího práva se podílí v první řadě na analytické činnosti stran otázek, s nimiž se při svém praktickém rozhodování setká Nejvyšší soud či soudy nižší.

Mezi zajímavé oblasti, na které se analytická činnost v uplynulém roce zaměřila, patřily např. otázky spojené s doručováním písemností do Spojeného království, pokud český právní řád požaduje doručení pí-

semností do vlastních rukou, povinnost upozornit svého smluvního partnera na to, že jedná ve skutkovém omylu, či judikatura členských států Unie a Soudního dvora v otázkách nařízení o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu (eIDAS).

Analytická činnost se rovněž zaměřila kupř. na problematiku uznávání švýcarského rozhodnutí o dědictví, soulad prostorových odposlechů v ordinacích a nemocničních zařízeních s rozhodovací praxí ESLP či na důsledky zrušení společnosti podle britského práva v kontextu její způsobilosti být účastníkem řízení.

Podrobněji byla možnost zabývat se v neposlední řadě limity svobody projevu soudce v kontextu důvěry v nezávislou a nestrannou justici, účinným vyšetřováním policejního násilí v kontextu judikatury ESLP a českého právního řádu, nebo odůvodňováním rozhodnutí nejvyšších soudů při rozhodování o mimořádném opravném prostředku.

5. 1. 2. „Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi“ a „Bulletin“

Příprava publikace „Výběr rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi“ (označována též jako „Modrá sbírka“ vydávaná Nejvyšším soudem) je další z činností, na nichž se oddělení analytiky a srovnávacího práva dlouhodobě a systematicky podílí. Modrá sbírka obsahuje překlady významných rozhodnutí do českého jazyka, čímž

napomáhá zpřístupňování této judikatury Evropského soudu pro lidská práva širší odborné veřejnosti.

Další činnost oddělení představuje taktéž příprava anotací vybraných rozhodnutí pro internetovou databázi vybraných rozhodnutí ESLP, která funguje pod záštitou Kanceláře vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva. Tyto anotace jsou zveřejňovány na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti na adrese eslp.justice.cz. Oddělení i nadále pravidelně přispívá svými anotacemi k postupnému naplňování veřejně dostupné databáze, čímž napomáhá popularizaci a zvyšování povědomí o judikatuře štrasburského soudu.

V neposlední řadě je nutné zmínit Bulletin oddělení analytiky a srovnávacího práva, který, jak již jeho název napovídá, představuje originální výstup tohoto oddělení. Bulletin je vydáván čtyřikrát ročně v elektronické podobě – na webu Nejvyššího soudu – a přístupný je rovněž např. v informačním systému ASPI. Bulletin si klade za cíl zejména informovat o aktuálních rozhodnutích vrcholných soudů členských států Unie, Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie.

5. 1. 3. Mezinárodní skupina pro právní komparatistiku

Po vzoru předešlých let se i v uplynulém roce Nejvyšší soud podílel v nejširší možné míře na každodenní spolupráci s dalšími partnerskými evropskými soudy.

Jak již bylo uvedeno, Nejvyšší soud se prostřednictvím svého oddělení analytiky a srovnávacího práva účastní mimo jiné aktivit anebo akcí Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie, jež řeší zejména obecné otázky společného zájmu předsedů nejvyšších soudů, nicméně komunikovány jsou i otázky aktuálnějšího rázu.

Vrcholné evropské soudy se nicméně každodenně podílejí i na řešení otázek, jež je třeba zodpovědět pro potřeby jejich rozhodovací praxe. S vědomím této skutečnosti byla, a již od počátku s účastí české části, vybudována Mezinárodní skupina pro právní komparatistiku (*Comparative Law Liaisons Group*). Pokračujícím cílem této mezinárodní skupiny je usnadnění spolupráce při výměně právních informací. Jedná se zejména o obsah právních předpisů a judikatury v otázkách, jež jsou předmětem rozhodovací činnosti některého z nejvyšších soudů patřících do této skupiny. Výsledkem činnosti této skupiny je analytický materiál, jež soudcům Nejvyššího soudu představí, jak je k předmětným právním záležitostem přistupováno před ostatními spolupracujícími nejvyššími soudy.

Z jednotlivých otázek, jež byly prostřednictvím této sítě řešeny, lze pro ilustraci zmínit v oblasti práva civilního zahraniční rozhodovací praxi, pokud se jedná o aplikaci Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR), podmínky splnění požadavku písemné formy právního jednání v elektronické formě ve státech ostatních členů komparativní skupiny, pokud jde o jejich právní úpravu a judikaturu, nebo vnitrostátní požadavky na odůvodňování rozhodnutí vydávaných nejvyššími soudy. V oblasti práva trestního jsme v rámci

komparativní skupiny konzultovali např. otázku přípustnosti odposlechů v ordinacích či zdravotnických zařízeních. Kromě toho oddělení analytiky a srovnávacího práva poskytlo odpovědi na řadu otázek ze zahraničí.

Kromě uvedené online spolupráce proběhlo ve dnech 1. a 2. 11. 2023 na Nejvyšším soudě v Brně rovněž v pořadí již osmé setkání komparativní skupiny. Setkání se vedle pracovníků oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu zúčastnili také zástupci belgického, finského, francouzského, nizozemského a slovinského nejvyššího soudu. Pracovní jednání zahájil předseda JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D., a odborné diskuse se následně zúčastnili předsedové senátů občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D., a JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D., předseda senátu trestního kolegia JUDr. Petr Škvain, Ph.D., a ředitel kanceláře předsedy Mgr. Aleš Pavel. Účastníci se seznámili s rozsahem přezkumu nejvyšších soudů v oblastech rodinného práva, právní úpravou náhrady škody v případě vadného plnění ze smlouvy a se zkušenostmi s instituty trestního práva nabízející konsenzuální způsoby řešení sporů. Zahraniční zástupci ocenili rovněž možnost seznámit se s Nejvyšším soudem, jeho historií, organizací a fungováním.

5. 1. 4. Justiční síť Evropské unie

Oddělení analytiky a srovnávacího práva se podílí mimo jiné na tvorbě obsahu Justiční sítě Evropské unie. Ta byla vytvořena na podnět předsedy Soudního dvora Evropské unie a předsedů nejvyšších a ústavních

soudů členských států. Prvořadým cílem uvedené sítě je usnadnění přístupu k informacím a dokumentům mezi soudy Evropské unie. Za tímto účelem bylo prozatím vytvořeno internetové rozhraní, jehož cílem je reflektovat snahu o posílení justiční spolupráce, a to podporou prohlubování dialogu v rámci řízení o předběžných otázkách, šířením vnitrostátních rozhodnutí s významem pro Unii a posílením vzájemné znalosti práva a právních systémů členských států.

Pokud se pak jedná o spolupráci mezi Evropským soudem pro lidská práva a vrcholnými vnitrostátními soudy, zde hraje významnou roli Síť vrcholných soudů, jež vznikla za účelem efektivní výměny informací, a této sítě se Nejvyšší soud prostřednictvím oddělení analytiky a srovnávacího práva rovněž účastní.

5. 1. 5. Mezinárodní konference „Role nejvyšších soudů při poskytování účinné právní ochrany“

Nejvyšší soud při příležitosti 30 let své novodobé existence v Brně pořádal mezinárodní konferenci s názvem „Role nejvyšších soudů při poskytování účinné právní ochrany“. Dvoudenní konference se konala v sídle Nejvyššího soudu v Brně ve dnech 14. až 15. 9. 2023.

Na konferenci vystoupili zástupci české i evropské justice, např. předseda Soudního dvora Koen Lenaerts, předsedkyně Nejvyššího soudu Nizozemska Dineke de Groot, předseda Nejvyššího soudu Finska Tatu Leppänen, místopředseda Nejvyššího soudu Petr Šuk, soudci Nejvyšší-

ho správního soudu Zdeněk Kühn a Michal Bobek či předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu Pavel Simon.

Konference poskytla bohatý prostor pro zajímavou odbornou diskuzi, která přinesla náhled na předmětné otázky pohledem nejen naší vnitrostátní, ale i evropské perspektivy.

5. 2. Účast na významných mezinárodních akcích a konferencích

5. 2. 1. Významné zahraniční pracovní cesty předsedy Nejvyššího soudu

Předseda Nejvyššího soudu se ve dnech 27. až 28. 4. 2023 spolu s ředitelem své kanceláře Mgr. Alešem Pavlem účastnil ve slovenském Tomášově kolokvia předsedů nejvyšších soudů V4. Účastníci se věnovali řadě odborných témat, jako je proces výběru soudců na nejvyšší soudy, podpora práce soudců ze strany asistentů, výběr asistentů či jejich postavení v rámci justice.

Ve dnech 10. a 11. 5. 2023 navštívil předseda Nejvyššího soudu spolu se soudci JUDr. Pavlem Simonem, JUDr. Petrem Škvainem, Ph.D., a ředitelem své kanceláře Mgr. Alešem Pavlem Evropský soud pro lidská práva, Výbor proti mučení a nelidskému zacházení Rady Evropy a Oddělení výkonu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva sekretariátu Rady Evropy. Delegaci přijala předsedkyně Evropského soudu pro lidská práva Siofra O'Leary, místopředseda Marko Bošnjak, stejně jako další soudci a pracovníci Soudu.

Dne 12. 5. 2023 se předseda Nejvyššího soudu sešel v Bratislavě s předsedy nejvyšších soudů Německa, Belgie, Estonska, Irska, Nizozemska, Slovenska, Švédska, Chorvatska, Itálie a Slovinska, aby prodiskutovali

aktivity Sítě předsedů na další období, ale také odborná témata, jako byla délka řízení u jednotlivých vrcholných soudů či úloha soudních rad. Jednání ale zahrnovalo rovněž možnosti rozšíření skupiny právních komparatistů, jehož je Nejvyšší soud rovněž členem.

Předseda Nejvyššího soudu vystoupil na mezinárodní konferenci o výkonu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva v Lotyšsku, kterou společně uspořádaly lotyšský Nejvyšší a Ústavní soud při příležitosti lotyšského předsednictví Výboru ministrů Rady Evropy. Hlavním tématem konference bylo posílení právního státu, což bylo současně jedním z cílů, které si Lotyšsko pro své předsednictví stanovilo.

Ve dnech 9. až 11. 11. 2023 se předseda Nejvyššího soudu spolu s ředitelem své kanceláře, Mgr. Alešem Pavlem, zúčastnil Kolokvia Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie a jejího společného setkání se zástupci Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva. Setkání se konalo v Justičním paláci ve Vídni.

5. 2. 2. Významné zahraniční pracovní cesty soudců

V rozmezí dnů 4. až 7. 6. 2023 se soudci Nejvyššího soudu JUDr. Hana Tichá, JUDr. Petr Vojtek, JUDr. Martina Vršanská a JUDr. Robert Waltr účastnili návštěvy Nejvyššího soudu Chorvatska v Záhřebu. Cílem akce byla výměna zkušeností zejména k otázkám stanovování náhrady za nemajetkovou újmu při poškození zdraví a usmrcení osoby blízké.

5. 2. 3. Významné návštěvy u Nejvyššího soudu

Dne 22. 6. 2023 přijal předseda Nejvyššího soudu delegaci tchajwanského Ústavního soudu. Zahraniční delegaci vedli předseda Ústavního soudu Tzong-Li Hsu, soudce Jau-Yuan Hwang a soudkyně Tzung-Jen Tsai. V rámci setkání si zástupci obou institucí vzájemně představili soudní systémy v jednotlivých zemích s důrazem na roli a postavení Nejvyššího soudu, Ústavního soudu a jejich vzájemné vztahy. Bližší pozornost pak byla věnována otázkám postavení soudců a personálního obsazení soudů na různých instancích. Zástupci obou stran diskutovali rovněž nad množstvím projednávaných věcí a přípustností mimořádných opravných prostředků. Pozornost byla věnována rovněž otázkám financování soudnictví.

Dne 7. 8. 2023 navštívil Nejvyšší soud prezident České republiky arm. gen. v.v. Ing. Petr Pavel, M.A. S předsedou soudu a dalšími jeho vrcholnými představiteli jednal o postavení a pravomocech Nejvyššího soudu, zajímal se o komparativní srovnání výkonnosti české justice v evropském kontextu a stranou nezůstaly ani otázky aktuálních problémů justice a její budoucnosti.

Dne 15. 11. 2023 přijal předseda Nejvyššího soudu, JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D., v sídle Nejvyššího soudu velvyslance Spojených států amerických v České republice pana Bijana Sabeta. Velvyslanec se zajímal o situaci v české justici, předmětem jednání byl index vnímání nezávislosti a důvěryhodnosti českých soudů. Stranou nezůstaly ani otázky vyšetřování a stíhání sexuálně motivovaných trestných činů, domácího násilí a obchodování s lidmi.

Ve dnech 22. až 24. 11. 2023 navštívila Nejvyšší soud předsedkyně Vrchního zemského soudu v Hammu Gudrun Schäpers, kterou doprovodil soudce Vrchního zemského soudu Martin Brandt, soudkyně odpovědná za zahraniční vztahy Claudia Wehrmann a předseda Okresního soudu v Bielefeldu. Delegace se zajímala např. o to, jakou mají soudci Nejvyššího soudu k dispozici odbornou pomoc, jaká jsou kritéria pro výběr asistentů soudců a jakým způsobem se realizují stáže soudců ze soudů nižších stupňů.

6. HOSPODAŘENÍ (SPRÁVA SOUDU)

Účelem a cílem správy soudu je zabezpečit řádné fungování soudnictví, tedy vytváření podmínek pro jeho řádný výkon. Řadí se zde zejména zabezpečení fungování soudnictví po stránce materiální, personální, hospodářské, finanční a organizační.

Rozpočtové výdaje Nejvyššího soudu se trvale sestávají převážně z výdajů na platy soudců a zaměstnanců soudu. Objem prostředků na platy představuje více než 90 % ročních výdajů.

Provozní prostředky Nejvyššího soudu jsou využívány zejména k zajištění vlastního provozu soudu a dále na údržbu a opravy vybavení budovy, která patří mezi památkově chráněné objekty. Také v roce 2023 Nejvyšší soud nadále vynakládal prostředky zejména na obnovu stavu a vybavení kanceláří soudců nebo zaměstnanců a ostatních prostor v původní historické budově. Jedná se o kontinuální dlouhodobou činnost s ohledem na počty prostor, které dosud nejsou v uspokojivém stavu.

Nejvyšší soud realizoval v roce 2023 další významnou investiční akci, a to instalaci chlazení (klimatizace) do historické budovy Nejvyššího soudu, která byla nezbytnou investicí, neboť budova soudu se dlouho-

době kvůli své orientaci na jižní stranu, ale i vlivem stavebních úprav provedených v průběhu let předchozími uživateli, značně přehřívala a pracovní podmínky ve stávající budově již byly nevyhovující a na hranici hygienických předpisů i předpisů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jelikož teploty v kancelářích v letních měsících přesahovaly 30° Celsia.

Realizací chlazení v budově Nejvyššího soudu dojde k výraznému zlepšení pracovního prostředí soudců a zaměstnanců s nezanedbatelným vlivem na pracovní výkon. Do budoucna se jeví reálnou i případná možnost alternativního napájení klimatizačních zařízení prostřednictvím obnovitelných zdrojů elektrické energie.

Nemalé prostředky rozpočtu Nejvyššího soudu se vynakládají na nákup a obnovu IT techniky v oblasti zvyšování technické úrovně hardwaru, softwaru, podpory uživatelů, ale také sledování vývoje v oblasti kybernetické bezpečnosti a zabezpečení dat.

I v roce 2023 bylo pokračujícím trendem rozšířené používání služeb umožňující komunikaci prostřednictvím vzdáleného připojení, či prací home office, proto se pořizovalo především potřebné IT zařízení pro

tuto oblast. Vysoká míra pozornosti byla také věnována oblasti kybernetické bezpečnosti a ochrany před kybernetickými útoky.

Velmi důležitou je také oblast zajištění odborné způsobilosti soudců a zaměstnanců, proto jsou jednou z významných položek výdaje na pořízení odborných publikací do knihovny Nejvyššího soudu, která se dále rozšiřuje a specializuje se na odborné právnícké publikace.

Hospodaření Nejvyššího soudu v oblasti ekonomické, IT i provozní se vždy řídí základními principy hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti při vynakládání prostředků státního rozpočtu. V procesu finančních operací Nejvyššího soudu je implementována vnitřní řídicí kontrola zajišťující kontrolu a schvalování od přípravy operací a až do jejich úplného schválení a vypořádání, a to i včetně hodnocení výsledků a správnosti hospodaření.

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutečné čerpání
2020	430 871	478 441	443 168
2021	416 069	478 415	435 712
2022	430 236	496 712	472 009
2023	435 848	495 393	474 808

Údaje tabulky rozpočtů jsou vyjádřeny v tisících korun českých

7. PERSONÁLNÍ ODDĚLENÍ

Nejvyšší soud v roce 2023 o jednoho snížil počet soudců. Naopak počet asistentů soudců se proti předešlému roku zvýšil, stejně jako počet ostatních zaměstnanců soudu.

	K 31. 12. 2021	K 31. 12. 2022	K 31. 12. 2023
Soudci	72	71	70
Asistenti soudců	156	154	166
Zaměstnanci	122	120	124

V roce 2023 byli k Nejvyššímu soudu přeloženi následující soudci, a to k občanskoprávnímu a obchodnímu kolegiu:

K 1. 6. 2023 Mgr. Lucie Jackwerthová

K 1. 7. 2023 Mgr. Miroslav Hromada, Ph.D.

V roce 2023 u Nejvyššího soudu skončili z důvodu zániku funkce soudce následující soudci:

K 30. 6. 2023

JUDr. Miroslavu Ferák

občanskoprávní a obchodní kolegium

K 31. 12. 2023

JUDr. Kateřina Hornochová

občanskoprávní a obchodní kolegium

JUDr. Pavel Příhoda

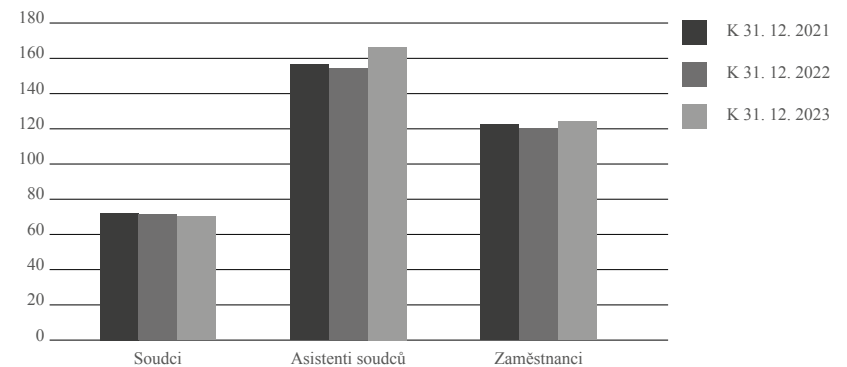
občanskoprávní a obchodní kolegium

JUDr. Jiří Spáčil, CSc.

občanskoprávní a obchodní kolegium

JUDr. Pavel Šilhavec

trestní kolegium

8. ODDĚLENÍ STYKU S VEŘEJNOSTÍ, POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

8. 1. Činnost oddělení styku s veřejností

Oddělení styku s veřejností, které poskytuje účastníkům (stranám) řízení či jejich advokátům, případně státním institucím či novinářům a médiím, základní informace o stavu řízení, vyřizovalo v roce 2023, podobně jako v minulosti, denně ke 100 telefonických, písemných nebo osobně podaných dotazů. Převážnou část, 60 až 80 dotazů denně, tvoří dotazy účastníků na stav řízení u Nejvyššího soudu. Dalších 20 až 30 dotazů denně představují různé další žádosti či dotazy ze strany novinářů a veřejnosti. Oddělení styku s veřejností tak vyřídilo ve 250 pracovních dnech roku 2023 více než 20 000 žádostí a dotazů (nejen) k řízením vedeným u Nejvyššího soudu. Samostatnou kategorií pak představují žádosti o poskytnutí informací podle informačního zákona, k nimž se vede přesná evidence.

Kromě vyřizování individuálních dotazů a žádostí patří k zásadním úkolům oddělení styku s veřejností medializace rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu. Za daným účelem jsou vydávány zejména tiskové zprávy, poskytována vyjádření do médií, v mimořádných případech jsou pořádány tiskové konference.

Oddělení styku s veřejností připravuje Ročenku Nejvyššího soudu, dále vydává elektronický čtvrtletník AEQUITAS a spravuje sociální sítě Nejvyššího soudu, mezi něž patří Twitter (nyní X), LinkedIn a Instagram. Dále zpracovává informační materiály o činnosti soudu, případně zajišťuje realizaci různých projektů, mezi něž patřilo v roce 2023 např. zřízení fotogalerie bývalých soudců Nejvyššího soudu v předsálí Sálu Františka Vážného a její elektronické verze na webu Nejvyššího soudu, či se podílí na různých akcích jak odborného, tak populárně-naučného charakteru, jako je tomu v případě konferencí či již tradiční akce „Noc práva“.

Oddělení styku s veřejností se od druhé poloviny roku 2023 nově skládá z vedoucího oddělení, tiskové mluvčí, referentky informační kanceláře a referentky oddělení styku s veřejností. K rekonstrukci oddělení bylo přistoupeno, jelikož v květnu 2023 nečekaně zemřel dlouholetý tiskový mluvčí a vedoucí oddělení styku s veřejností v jedné osobě Mgr. Petr Tomíček.

Úkolem vedoucího oddělení styku s veřejností je zejména koordinovat činnost oddělení, dále pak vyřizování žádostí podaných informačního zákona.

Tiskovou mluvčí je od června 2023 Bc. Gabriela Tomíčková. Mezi hlavní povinnosti tiskové mluvčí patří komunikace s médii, vydávání tiskových zpráv a pořádání tiskových konferencí, vyřizování dotazů veřejnosti, pořádání exkurzí pro školy v budově Nejvyššího soudu, dále zajišťuje fotodokumentaci i videa z akcí Nejvyššího soudu.

V roce 2023 publikoval Nejvyšší soud celkem 56 tiskových zpráv. V souvislosti s pořádáním mezinárodní konference „Role nejvyšších soudů při poskytování účinné právní ochrany“ uspořádal dne 15. 9. 2023 Nejvyšší soud tiskovou konferenci, které se mimo jiné zúčastnil i předseda Soudního dvora Evropské unie Koen Lenaerts.

Informační kancelář, v níž pracují dvě referentky, sděluje informace o stavu řízení, tedy zda bylo v konkrétním řízení již rozhodnuto či nikoliv. Dále sděluje spisové značky řízení u Nejvyššího soudu a informuje o složení senátu, v jaké fázi je vypracování odůvodnění rozhodnutí, případně zda bylo rozhodnutí spolu se spisem již odesláno (zpravidla) na soud prvního stupně, resp. kde se aktuálně nachází kompletní spis.

Kromě vyřizování telefonických dotazů vyřizuje referentka informačního kanceláře písemné dotazy na stav řízení a zpracovává denní monitor tisku. Referentka oddělení styku s veřejností se pak stará jak o interní síť, tak i o externí webové stránky Nejvyššího soudu, které slouží pro plošnou komunikaci s veřejností. Do provedení organizačních změn v oddělení se podílela i na tvorbě monitoru tisku. K jejím dalším pracovním úkolům patří příprava různých podkladů pro zamýšlenou medializaci konkrétních rozhodnutí Nejvyššího soudu. Dále se podílí

na tvorbě internetového čtvrtletníku AEQUITAS a zajišťuje i technické a organizační otázky související s vydáváním čtvrtletníku.

Informační kancelář zpravidla nemůže sdělovat konkrétní výsledky řízení, jelikož je nutné nejprve trvat na řádném doručení rozhodnutí všem oprávněným osobám podle příslušných procesních předpisů. Výjimku představují pouze situace, v nichž je rozhodnutí veřejně vyhlášováno na úřední desce Nejvyššího soudu.

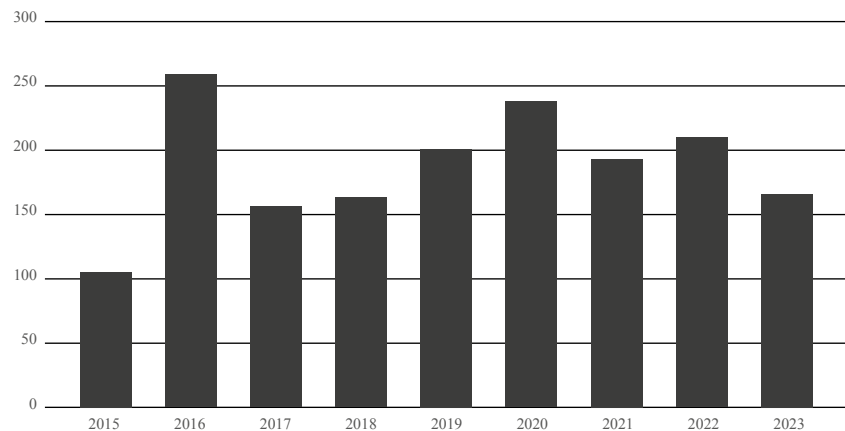
Oddělení styku s veřejností se velmi často setkává s požadavkem na sdělení právní rady. K tomu však není kompetentní. Tazatele v takovém případě odkazuje na advokáty registrované Českou advokátní komorou. Nejvyšší soud v zájmu vlastní nestrannosti nemůže právní rady poskytovat.

K rozšiřování právního povědomí a většího přiblížení Nejvyššího soudu veřejnosti je vydáván již od roku 2017 internetový čtvrtletník AEQUITAS, jehož hlavní náplní je představovat soudce i další zaměstnance odborné i laické veřejnosti. Dále slouží k upozornění na různá justiční témata či k informování jak o denním chodu soudu, tak i např. o významných návštěvách či zásadních justičních akcích, často s mezinárodní účastí. Výjimkou nejsou ani články s historickým pohledem či články spíše volnočasového charakteru. Na přípravě čtvrtletníku se podílí širší kolektiv autorů, z oddělení styku s veřejností jde o tiskovou mluvčí, referentku oddělení styku s veřejností a vedoucího oddělení.

8. 2. Poskytování informací podle informačního zákona

Nejvyšší soud obdržel v období od 1. 1. do 31. 12. 2023 celkem 166 písemných žádostí o poskytnutí informace podle informačního zákona. Oproti roku 2022 tak agenda „Zin“ zaznamenala pokles o 44 žádostí (o 21 %). Početně se jedná o zcela shodný propad jako mezi roky 2020 a 2021. Při pohledu na delší časovou řadu se však nejedná o významnou odchylku směrem dolů. Ukazuje se, že jistý základ agendy se bude pohybovat mezi 160 – 170 žádostmi za rok, přičemž není možné vyloučit skokový posun v nárůstu agendy, který přitom ani není možné dopředu předvídat. Pokles počtu žádostí může být způsobován i postupující digitalizací justice ve spojení s dlouhodobou edukační činností při vyřizování žádostí o informace, kdy jsou žadatelé instruováni, jak mohou jimi požadovaných informací dosáhnout i vlastní aktivitou bez podání žádosti.

Při sledování delší časové řady je zřejmé postupné ustálení agendy na hodnotách od 160 do 210 žádostí o informace za rok: 2015 – 105 žádostí, 2016 – 259 žádostí, 2017 – 156 žádostí, 2018 – 164 žádostí, 2019 – 202 žádostí, 2020 – 237 žádostí, 2021 – 193 žádostí, 2022 – 210 žádostí a 2023 – 166 žádostí.

Počet žádostí o poskytnutí informací v jednotlivých letech

V případě 21 žádostí (přes 12 % z celkového počtu) nedošlo k jejich meritornímu vyřízení. Z uvedeného počtu vzali 6 žádostí žadatelé zpět, 15 žádostí bylo povinným subjektem v celém rozsahu odloženo pro nedostatek působnosti. K částečnému odložení bylo přistoupeno v dalších 7 řízeních. Nejčastějším důvodem pro odložení žádosti byl v rozporu s § 2 odst. 1 informačního zákona vznesený požadavek na poskytnutí informace, která se nenacházela v působnosti povinného subjektu.

Věcně vyřízeno bylo celkem 145 žádostí (87 %). V roce 2023 došlo k vyčíslení úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledávání podle § 17 odst. 1 informačního zákona ve 3 řízeních. Ani jednou nedošlo k zaplacení

úhrady, 2 žádosti tak byly pro nezaplacení odloženy částečně a jedna v plném rozsahu.

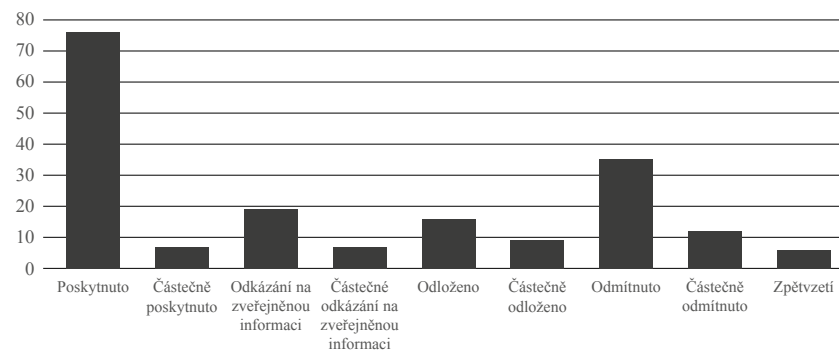
Plně vyhověno bylo 76 žádostem (přes 45 %), v dalších 7 případech bylo žádosti vyhověno alespoň částečně (4 %). V případě 19 žádostí (11 %) byli žadatelé plně odkázáni na zveřejněnou informaci, v dalších 7 případech (4 %) byli žadatelé odkázáni na zveřejněnou informaci částečně.

Povinný subjekt odmítl dohromady stejně jako v minulém roce 35 žádostí (21 %) jako celek a 12 žádostí (7 %) odmítl částečně. Nejčastějším důvodem pro odmítnutí celé žádosti bylo, že se žadatelé domáhali poskytnutí nové, resp. neexistující informace. Dalším velmi častým důvodem pro odmítnutí žádostí o informace byla ochrana rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu podle § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona. Opakovaně došlo rovněž k odmítnutí žádosti v případech, v nichž se žadatelé domáhali sdělení názoru povinného subjektu. Na základě novelizace informačního zákona již není nutné vydávat rozhodnutí o odmítnutí žádosti v případě neposkytování osobních údajů účastníků soudních řízení, proto významně klesl počet rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti.

Proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, popř. o částečném odmítnutí žádosti, bylo podáno celkem 8 odvolání. Všechna odvolání byla k rozhodnutí předložena odvolacímu orgánu. Ve 4 případech byla odvolání ze strany odvolacího orgánu zamítnuta, ve 4 případech nepadlo v roce 2023 rozhodnutí o odvolání.

Na způsob vyřízení žádosti o poskytnutí informace si v roce 2023 stěžovali celkem 2 žadatelé. Všechny stížnosti byly předloženy k rozhodnutí odvolacímu orgánu. V jednom případě odvolací orgán postup povinného subjektu a způsob vyřízení žádosti potvrdil, jedna stížnost nebyla v roce 2023 vyřízena. Předmětem obou stížností byl nesouhlas s odložením žádosti pro nedostatek působnosti povinného subjektu.

V souladu s § 5 odst. 4 informačního zákona Nejvyšší soud v řádné lhůtě zveřejnil všechny odpovědi na žádosti o poskytnutí informace na svých webových stránkách www.nsoud.cz, tzn. způsobem umožňujícím dálkový přístup. Informace zveřejnil většinou v pseudonymizované, avšak nezkrácené podobě. U některých obsáhlejších odpovědí pak využil zákonné možnosti informovat o poskytnuté informaci zveřejněním doprovodné informace vyjadřující její obsah.

Způsob vyřízení žádostí podaných v roce 2023

9. ODDĚLENÍ STŘETU ZÁJMŮ

9. 1. Činnost oddělení střetu zájmů

Nejvyšší soud je na základě zákona o střetu zájmů pověřen přijímáním a evidencí oznámení o činnostech, majetku, příjmech a závazcích soudců ČR a dále uchováváním a dohlížením nad úplností údajů v těchto oznámeních.

Oddělení střetu zájmů Nejvyššího soudu, které tvoří čtyři pracovníci, vykonává veškeré činnosti podle zákona ve vztahu k veřejným funkcionářům – soudcům, přičemž v minulosti bylo tvořeno třemi pracovníky, avšak s ohledem na vytíženost oddělení došlo od 1. října 2023 k jeho posílení o další pracovní pozici.

Povinnost podat oznámení mají všichni soudci zapsaní do Centrálního registru oznámení, který sestavuje Ministerstvo spravedlnosti, při zahájení a ukončení výkonu funkce a dále periodicky, a to ve lhůtách daných zákonem o střetu zájmů. Oznámení se zasílají Nejvyššímu soudu v písemné podobě na formuláři, jehož strukturu a formát stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou. Tato oznámení jsou pak uchovávána po dobu pěti let od dne skončení výkonu funkce soudce. Registr oznámení

soudců je samostatný a oddělený registr, do něhož nelze nahlížet a informace v něm obsažené se neposkytují ani podle informačního zákona. Přístup k informacím obsaženým v jednotlivých oznámeních mají pouze subjekty přímo vyjmenované v zákoně.

Soudci, kteří byli ve výkonu funkce k 1. lednu 2023, podávali tzv. průběžné oznámení za období výkonu funkce v kalendářním roce 2022, a to ve lhůtě nejpozději do 30. června 2023. V průběhu podávání průběžného oznámení za rok 2022 byly řešeny metodické dotazy ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti. Předsedům jednotlivých soudů byly zasílány průběžné informace. Pracovníci oddělení odpovídali na telefonické a e-mailové dotazy, poskytovali osobní konzultace. Veškeré potřebné informace byly zveřejňovány na webových stránkách Nejvyššího soudu ve speciálně zřízené sekci.

V roce 2023 oddělení dále přijímalo a evidovalo vstupní a výstupní oznámení v souvislosti se zahájením či ukončením výkonu funkce soudců.

V roce 2024 bude oddělení dohlížet nad úplností údajů v přijatých oznámeních. Tyto kontroly budou obnášet zejména formální kontrolu toho, zda oznámení obsahují povinné údaje tak, jak stanovuje zákon o střetu

zájmů a vyhláška č. 79/2017 Sb., o stanovení struktury a formátu oznámení podle zákona o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů. Dále pak budou údaje v oznámeních porovnávány s údaji uvedenými v jiných informačních systémech veřejné správy, do kterých má oddělení střetu zájmů Nejvyššího soudu právo nahlížet (např. katastr nemovitostí či registr silničních vozidel). V první polovině roku 2024 bude oddělení očekávat podání průběžných oznámení za období výkonu funkce v kalendářním roce 2023. Dále budou přijímána a evidována vstupní a výstupní oznámení.

9. 2. Statistické údaje k činnosti oddělení střetu zájmů

V Centrálním registru oznámení vedeném Ministerstvem spravedlnosti bylo k 1. lednu 2023 zapsáno 3 052 soudců ve výkonu funkce. Jeden z těchto soudců následně zemřel, tudíž zákonná povinnost podat průběžné oznámení za rok 2022 se tedy vztahovala na 3 051 soudců.

Všechna požadovaná průběžná oznámení za rok 2022 byla ke dni 31. prosince 2023 podána.

Podle zákona o střetu zájmů zahájilo v roce 2023 výkon funkce 54 soudců, kteří měli povinnost podat vstupní oznámení. Tuto povinnost splnili a své oznámení podali.

Oznamovací povinnost v souvislosti s ukončením výkonu funkce v roce 2023 vznikla u 112 soudců, kteří své výstupní oznámení podali.

V roce 2023 byla provedena kontrola úplnosti výstupních oznámení u 28 soudců.

10. POVĚŘENEC PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Na počátku uplynulého roku se pověřenkyně zúčastnila řady dalších jednání, jejichž společným tématem byl rozsah pseudonymizace rozhodnutí Nejvyššího soudu. Z těchto jednání, kterých se účastnily vrcholné soudy i další státní orgány, vyplynuly podstatné body, na jejichž základě pověřenkyně ve spolupráci s vedoucí úseku soudních agend na jaře roku vypracovala nové znění směrnice o pseudonymizaci rozhodnutí Nejvyššího soudu.

V souvislosti se změnou pravidel pseudonymizace došlo v rámci nového znění organizačního řádu rovněž ke změně zaměstnanců, kteří pseudonymizaci provádějí. Tito zaměstnanci byli pověřenkyní proškoleni ohledně nových pravidel pseudonymizace. Na dalším školení pověřenkyně seznámila s novými pravidly pseudonymizace rovněž i asistenty soudců Nejvyššího soudu.

V rámci tvorby nových pravidel pseudonymizace a organizační změny provedla pověřenkyně dvě kontroly zaměřující se na správnost provádění pseudonymizace, tedy dodržování předmětné směrnice. První kontrola proběhla v létě a zaměřovala se na kontrolu rozhodnutí, která byla pseudonymizována dle starého znění směrnice. Druhá kontrola proběhla v závěru roku a zaměřovala se na správnost provádění pseu-

donymizace dle nového znění směrnice s přihlédnutím k organizační změně.

Koncem roku pověřenkyně rovněž zahájila další kontrolu vrchních soudů, kde v rámci výkonu soudních pravomocí působí jako kontrolní orgán v oblasti ochrany osobních údajů a kde se pověřenkyně zaměřila na kontrolu záznamů o činnostech zpracování.

V průběhu celého roku pak pověřenkyně působila jako poradní či konzultační orgán v rámci řady písemných, telefonických i ústních dotazů pro široký okruh zaměstnanců soudu, a zároveň i jako připomínkové místo v případě tvorby vnitřních předpisů Nejvyššího soudu.

11. KNIHOVNA NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Knihovna Nejvyššího soudu slouží především soudcům, asistentům, poradcům a dalším zaměstnancům Nejvyššího soudu. Vzhledem k tomu, že informace a prezenční výpůjčky literatury jsou poskytovány také odborníkům z řad veřejnosti, je knihovna Nejvyššího soudu od roku 2002 registrována na Ministerstvu kultury jako specializovaná veřejná knihovna. Katalog knihovny je přístupný na webových stránkách Nejvyššího soudu (www.nsoud.cz).

Kromě katalogu knihovny jsou pro odpovědi na dotazy uživatelů využívány také specializované databáze s právníkou literaturou, jako jsou databáze společnosti ASPI, Beck on-line a další databáze z oblasti práva, přístupné na internetu.

Knížní fond aktuálně tvoří přes 31 700 svazků knih, svázaných ročníků časopisů a dalších tištěných i elektronických dokumentů. Přestože se jedná většinou o odbornou právníkou literaturu a judikaturu, k dispozici jsou v omezeném množství i publikace z filozofie, psychologie, politologie a dějin.

V roce 2023 byl fond rozšířen o téměř 260 nových exemplářů. Služeb knihovny využilo přibližně 1 000 osob a pracovníce knihovny zodpověděly přes 500 dotazů interních i externích zájemců.

Ohlasy návštěvníků knihovny na nově vybudované prostory, do kterých se knihovna přestěhovala v září 2019, jsou i nadále velmi pozitivní. Knihovna tak může konečně po dlouhých letech, prakticky od počátku fungování Nejvyššího soudu v Brně v roce 1993, poskytovat čtenářům svoje služby v přívětivějších podmínkách.

ZÁVĚREČNÉ SLOVO MÍSTOPŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Již král Šalamoun ve své příslovečné moudrosti věděl, že „čím více slov, tím méně smyslu“. A jelikož předkládaná ročenka obsahuje – byť nutně nedokonale – vše podstatné, co má publikace tohoto typu svému čtenáři říci, není třeba, abych k tomu cokoliv dodával. Snad jen přání, aby Nejvyšší soud plnil v dalším roce roli, pro kterou byl stvořen a již má ve společnosti zastávat, zase o trochu lépe než v roce předchozím.

Petr Šuk

Zahájení soudního roku na Evropském soudu pro lidská práva. Zleva ředitel kanceláře předsedy Nejvyššího soudu Aleš Pavel, předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy. Štrasburk 27. 1. 2023

Místopředseda Nejvyššího soudu České republiky Petr Šuk a místopředsedkyně Nejvyššího soudu Slovenské republiky Andrea Moravčíková na akci Kulatý stůl „Svoboda projevu soudce“. 1. 3. 2023

Setkání představitelů nejvyšších soudů České a Slovenské republiky. Zleva předseda Nejvyššího soudu České republiky Petr Angyalossy, předseda Nejvyššího soudu Slovenské republiky Ján Šikuta, místopředsedkyně Nejvyššího soudu Slovenské republiky Andrea Moravčíková, místopředseda Nejvyššího soudu České republiky Petr Šuk. Bratislava 8. 2. 2023

Kolokvium předsedů nejvyšších soudů zemí V4 na Slovensku. 27. a 28. 4. 2023

Předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy společně se soudci Nejvyššího soudu Pavlem Simonem, Petrem Škvainem a ředitelem své kanceláře Alešem Pavlem navštívili ve dnech 10. a 11. května 2023 Evropský soud pro lidská práva

Výbor Síť předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie v Bratislavě. 12. 5. 2023

Návštěva z Ústavního soudu Tchajwanu. Brno 21. 6. 2023

Nejvyšší soud navštívil prezident České republiky Petr Pavel, jednalo se o jeho první návštěvu Nejvyššího soudu. S předsedou Nejvyššího soudu Petrem Agyalossym a dalšími vrcholnými představiteli Nejvyššího soudu jednal o postavení a pravomocech Nejvyššího soudu. Brno 7. 8. 2023

Prezident Petr Pavel (vlevo) a předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy. Brno 7. 8. 2023

Mezinárodní konference „Role nejvyšších soudů při poskytování účinné právní ochrany“, která se konala ve dnech 14. a 15. září při příležitosti 30letého výročí novodobé existence Nejvyššího soudu. Brno 14. a 15. 9. 2023

Zleva předseda Soudního dvora Evropské unie Koen Lenaerts, předsedkyně Nejvyššího soudu Nizozemska Dineke de Groot, soudce Nejvyššího správního soudu Zdeněk Kühn. Brno 15. 9. 2023

Zleva místopředseda Nejvyššího soudu Petr Šuk, předseda Soudního dvora Evropské unie Koen Laenarts a předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy na tiskové konferenci konané v rámci mezinárodní konference „Role nejvyšších soudů při poskytování účinné právní ochrany“. V pozadí fotogalerie bývalých soudců Nejvyššího soudu. Brno 15. 9. 2023

Společná fotografie vrcholných představitelů evropské justice, kteří se zúčastnili konference pod názvem: „Role nejvyšších soudů při poskytování účinné právní ochrany“. Brno 15. 9. 2023

Konference v Rize. Riga 20. a 21. 9. 2023

30. výročí Nejvyššího soudu Slovenské republiky. Bratislava 26. 9. 2023

Konference v Budapešti. Budapešť 27. a 28. 9. 2023

Setkání trestních soudců českého Nejvyššího soudu a slovenského Nejvyššího soudu. Třebíč 17. až 19. 10. 2023

Osmé setkání komparativní skupiny. Brno 1. a 2. 11. 2023

Kolokvium sítě předsedů nejvyšších soudů Evropské unie. Vídeň 9. až 11. 11. 2023

Návštěva velvyslance USA Bijana Sabeta na Nejvyšším soudu, Brno 15. 11. 2023

Návštěva Vrchního zemského soudu v Hammu. Brno 22. až 24. 11. 2023

Návštěva Vrchního zemského soudu v Hammu. Brno 22. až 24. 11. 2023

Konference ve Slovinsku. 14. 12. 2023

Ocenění pro soudce odcházející z Nejvyššího soudu

Ročenka Nejvyššího soudu 2023

Vydavatel:

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Editor: Mgr. Václav Vlček

Grafická úprava a DTP: studio KUTULULU, Brno

Tisk: POINT CZ, s.r.o., Brno

1. vydání, březen 2024

